

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

VIEŠOJO VALDYMO FAKULTETAS

POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

ROBERTA DOMBROVSKYTĖ

TERORIZMO DISKURSAS KINIJS SAUGUMO POLITIKOJE

SINDZIANGO REGIONE

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas

Lekt. dokt. Benas Brunalas

VILNIUS

2018

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

VIEŠOJO VALDYMO FAKULTETAS

POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

**TERORIZMO DISKURSAS KINIJOS SAUGUMO POLITIKOJE
SINDZIANGO REGIONE**

Tarptautinės politikos ir ekonomikos magistro baigiamasis darbas

Studijų programa 6211JX075

Vadovas

Lekt. dokt. *Benas Brunalas*

2018 –

Recenzentas

2018

Atliko

stud. R. Dombrovskytė

2018 - -

VILNIUS

2018

TURINYS

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

ĮVADAS	5
1.KRITINĖS SAUGUMO TEORIJOS BEI JŲ ĮTAKA SAUGUMO SAMPRATOS IR ANALIZĖS POKYČIAMS SAUGUMO STUDIJOSE	8
1.1. Saugumo studijų atsiradimas ir saugumo sampratos formavimasis.....	8
1.2.Saugumo studijų epistemologija ir ontologija	10
1.3 Saugumo studijų pokyčiai ir kritinės perspektyvos atsiradimas.....	12
1.4 Velso saugumo mokykla kritinėse saugumo studijose	14
1.5 Feministinė saugumo studijų perspektyva	17
1.6 Kopenhagos saugumo mokykla kritinėse saugumo studijose.....	20
1.7 Terorizmo problema kritinių saugumo studijų perspektyvoje.....	24
1.8 Kritinio saugumo analizės pagrindai terorizmo diskurso refleksijai.....	26
2.TERORIZMO DISKURSO REFLEKSIJA SINDZIANGO UIGŪRŲ AUTONOMINIO REGIONO ATVEJO ANALIZĖJE	29
2.1 Politinis ir istorinis Sindziango regiono kontekstas.....	29
2.2.Referentinio objekto ir saugumo aktoriaus interakcijų analizė pagal saugumo sektorius.....	34
2.3 Esminiai kritinių saugumo studijų momentai Kinijos ir uigūrų interakcijų analizėje.....	51
2.4 Saugumo konstravimo procesas žiniasklaidoje	54
IŠVADOS	65
BIBLIOGRAFINIŲ ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	69
SANTRAUKA	77
SUMMARY	78

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

- 1. 1 Paveikslas. Vidaus saugumo išlaidos Kinijoje.**
- 2. 2 Paveikslas. Kinijoje įvykusių teroristinių aktų proporcingumas (pagal nukentėjusiuosius) Sindziange.**
- 3. 3 Paveikslas. Kriminaliniai areštai Sindziange.**
- 4. 4 Paveikslas. Sindziango BVP 1979-2010 m.**
- 5. 5 Paveikslas. Sezamo kredito sistemos renkami duomenys.**
- 6. 6 Paveikslas. Pagrindinių etninių grupių populiacija Sindziange.**
- 7. 7 Paveikslas. Etniniai pokyčiai Sindziange 1998 - 2009 m.**
- 8. 8 Paveikslas. Kinijos žemėlapis pagal visuomenėje vyraujančius stereotipus.**
- 9. 9 Paveikslas. „Baidu” vyraujantys paieškos rezultatai Kinijoje apie Sindziangą.**

IVADAS

Temos aktualumas. Tarptautinės politinės erdvės pokyčiai po Šaltojo karo, tokie kaip Sovietų Sąjungos žlugimas, postsovietinių šalių demokratizacija ir ekonominė liberalizacija, vidinės kilmės konfliktai, terorizmo grėsmės akcentavimas saugumo politikoje globaliai po rugsėjo 11-osios įvykių JAV, paskatino atkreipti dėmesį į konvencinių saugumo teorijų analizės ribotumą. Valstybe paremta saugumo analizė, nebuvo tinkama analizuojant saugumo problemas kylančias valstybės viduje ir/arba dėl pačios valstybės, keliančios grėsmę individams. Terorizmo naratyvo naudojimo saugumo politikoje, keliami iššūkiai paskatino saugumo politikos analizei ieškoti netradicinio saugumo teorijos priėmimo. Atsirado poreikis analizuoti šiuolaikines saugumo problemas, remiantis kritinėmis saugumo teorijomis, kurios atskleidė žmogaus saugumo koncepcijos reikšmę. Etatistine perspektyva paremtos saugumo studijos neįvertina žmogaus (ne)saugumo svarbos, todėl analizuojant terorizmą, kaip saugumo problemą trūksta refleksijos pagrindo, kuris padėtų įvertinti terorizmo diskurso įtaką žmonių santykiams su valstybe. Kritinės saugumo studijos tampa tinkama alternatyva, siekiant suformuoti kritinį žmogaus saugumo analizės pagrindą ir išnagrinėti jo perspektyvas. Kinijos saugumo politika Sindziango regione, paremta terorizmo kaltinimais, yra vienas iš atvejų, kuriame norint geriau suvokti kaip terorizmo diskursą valstybė naudoja saugumo politikoje regione, būtina pritaikyti kritinį žmogaus saugumo refleksijos pagrindą. Šis pagrindas leistų analizuoti problemą remiantis žmogaus analizės lygmeniu, praktikos refleksija ir geriau suvokti problemos kilmę, pobūdį, atrasti tinkamesnius sprendimo būdus. Šiuo metu mokslinėje literatūroje trūksta darbų, kurie analizuotų Sindziango uigūrų etninės mažumos saugumo problemą remdamiesi kritinių saugumo studijų analizės pagrindu.

Darbo problema – Dėl tarptautinės politinės erdvės pokyčių kintantis saugumo kontekstas ėmė skatinti ieškoti tyrimo pagrindo, paremto egzistuojančia empirine realybe. Tokį pagrindą būtų galima panaudoti norint geriau suvokti ir analizuoti tokias žmogaus saugumo problemas kaip terorizmo naratyvo panaudojimas prieš etnines mažumas. Nors Kinija oficialiai skelbia kovojanti su terorizmu Sindziango regione, tačiau jos vykdoma saugumo politika tampa įrankiu terorizuoti uigūrų etninę mažumą. Tarptautinės politinės erdvės pokyčiai po rugsėjo 11-osios lėmė tarptautinės bendruomenės sukrėtimą ir dėl to terorizmas tapo nekvestionuojamai svarbiu globaliu iššūkiu. Tačiau, būtina pastebėti, jog tai taip pat sudarė palankias sąlygas interpretuoti islamą išpažįstančias bendruomenes, kaip grėsmę ir pritaikyti terorizmo diskursą, kaip nacionalinės politikos priemonę. Nors Kinijoje, Sindziango regionas buvo problemiškas dėl jame vyravusios etninės įtampos jau nuo XVIII amžiaus, bet terorizmo grėsmė XXI amžiuje padėjo Kinijos valdžiai panaudoti šį kontekstą kaip pretekstą imtis

aktyvesnės saugumo politikos ir dehumanizuoti vietinę uigūrų etninę mažumą, pasitelkiant islamo tapatybės saugumizaciją.

Darbo objektas – Terorizmo diskursas kaip nacionalinės politikos priemonė Kinijos saugumo politikoje Sindziango regione.

Darbo tikslas – Ištirti Kinijos saugumo politiką ir valdžios kuriamą uigūrų terorizmo diskursą Sindziango regione.

Uždaviniai:

1. Analizuojant Kopenhagos, Velso saugumo mokyklų ir Feministinių saugumo studijų teorijas, apibrėžti kritinio saugumo sampratą ir esminius principus.
2. Remiantis kritinių saugumo teorijų samprata ir principais suformuoti kritinį pagrindą terorizmo diskurso Sindziange refleksijai.
3. Išanalizuoti politinę Sindziango uigūrų situaciją bei Sindziango regione vykdomą Kinijos saugumo politiką, remiantis kariniais, politiniais, socialiniais ir ekonominiais saugumo sektoriais.
4. Atlikti Vakarų ir Kinijos žiniasklaidos straipsnių lyginamąją analizę, įvertinti funkcinio aktoriaus įtaką Sindziango saugumizacijai.

Tyrimo metodai. Magistro baigiamajame darbe, siekiant visapusiškai išnagrinėti problemą, pasitelkiami šie metodai:

1. *Turinio analizės* metodas, darbe naudojama praktinėje dalyje, siekiant atitinkamai pateikti straipsnių turinį Vakarų ir Kinijos žiniasklaidos tyrimo išvalgose.
2. *Atvejo studijos* metodas, darbe panaudojamas, siekiant atskleisti kritinės saugumo metodologijos potencialą, pasitelkiant praktinį Kinijos saugumo politikos Sindziango regiono pavyzdį.
3. *Lyginamasis* metodas, reikalingas šiame darbe, norint palyginti skirtingus saugumo problemos formulavimus. Šis metodas naudojamas tiriamojoje darbo dalyje, skirtingų žiniasklaidos šaltinių turinio lyginamajam vertinimui, kaip pastarosios konstruoja saugumo problemą.

Temos iširtumas. Reikšminga pastebėti, jog esminei teorinei literatūros analizei, remtasi užsienio autorių publikacijomis, nes lietuvių autoriai kol kas nepakankamai gilinasi į kritinę saugumo teoriją ir kol kas nėra darbų, kurie gilintųsi į kritinės analizės pagrindo formavimą bei pritaikymą praktikoje.

Nagrinėjant kritines saugumo teorijas, siekiant sukurti atitinkamą kritinį tyrimo pagrindą, buvo remtasi tokių autorių publikacijomis kaip Tara McCormack („Critique, Security and Power: the political limits to emancipatory approaches”), Paul D. Williams („Security studies: an introduction”), David A. Baldwin („The Concept of Security” ; „Security Studies and the End of the Cold War. World Politics”), Petr Suchý („Role of Security and Strategic Studies Within International Relations Studies”), Matt McDonald („Emancipation and critical terrorism studies”), Ken Booth („Critical Security Studies and World Politics”, „Security and Emancipation”, „Theory of World Security”), Andrew Linklater („Neo-realism in Theory and Practice”), Richard Wyn Jones („Traditional and Critical Security Studies”; “On Emancipation: Necessity, Capacity and Concrete Utopias”) bei Keith Krause ir Michael C. Williams („Critical security studies concept”), Kopenhagos saugumo mokyklos teoretikų, Barry Buzan („People, States and Fear”; „The Arms Dynamic in World Politics”;;) ir Ole Wæver („Securitisation And Desecuritisation”) autorinėmis publikacijomis ir bendradarbiaujant su J. de Wilde („Security: A New Framework for Analysis”) išleistu darbu. Verta paminėti, kad kelių kritinių saugumo mokyklų teoretikai parašė kritinėms saugumo studijoms reikšmingą kolektyvinį darbą „C.A.S.E.“ Taip pat būtina nepamiršti paminėti ir feministinės saugumo perspektyvos kūrėjų Ann Tickner („Gender in international relations”; „Gender and International relations feminist perspectives on achieving global security”), Cohn Carol, Felicity Hill ir Sara Ruddick („The relevance of gender for eliminating weapons of mass destruction”), kurių analizė nebuvo panaudota kolektyviniame kritinių saugumo studijų darbe „C.A.S.E.“, tačiau remiantis teoriniais panašumais ir perspektyvos papildymu, šiame darbe, feminizmo saugumo studijos bus aptariamoms kaip kritinės saugumo studijos.

Darbo struktūra. Siekiant atskleisti problemą, įgyvendinti užsibrėžtą tikslą ir uždavinius, šio darbo struktūrą sudarys dvi dalys. Pirmoji bus teorinė, skirta kritinei saugumo studijų teorijai bei tyrimo pagrindo sudarymui, o antroji darbo dalis bus tiriamoji ir joje bus pasitelkiamas praktinis Sindziango regiono atvejis. Šių dviejų dalių analizės rezultatai apibendrintai bus apžvelgiami išvadose.

1. KRITINĖS SAUGUMO TEORIJOS BEI JŲ ĮTAKA SAUGUMO SAMPRATOS IR ANALIZĖS POKYČIAMS SAUGUMO STUDIJOSE

1.1. Saugumo studijų atsiradimas ir saugumo sampratos formavimasis.

Saugumo studijos atsirado kaip tarptautinių santykių subdisciplina. Šios studijų krypties atsiradimą tarptautiniuose santykiuose nulėmė XX a. vykusieji pasauliniai karai, sudarę sąlygas išryškėti ideologinei konfrontacijai tarp šalių ir paskatinti valstybes kurti gynybinius mechanizmus, siekiant apsisaugoti nuo anarchiškos tarptautinės aplinkos. Saugumo studijos sparčiausiai vystėjo Šaltojo karo laikotarpiu ir jų metodologinius pagrindus suformavo realizmo ir liberalizmo teoretikai.

XX amžiuje egzistavusi tarptautinė sistema, konfrontacija tarp dviejų supervalstybių ir vykę karai tarp valstybių lėmė tai, jog mokslininkai ėmėsi studijuoti saugumą ir nesaugumą remdamiesi valstybių tarpusavio santykiais. Paul D. Williams, remdamasis Emma Rothschild, teigia, jog saugumo suvokimas skirtingose vietose ir skirtingais istoriniais laikotarpiais iš esmės egzistavo, tačiau pačios saugumo studijos, pasak Ken Booth kaip studijų kryptis buvo iškelta anglo-amerikiečių po Antrojo pasaulinio karo.¹ Tai paaiškina, kodėl ilgą laiką saugumo studijose kur kas reikšmingesnė buvo gera gynyba, nei grėsmių prevencija. Tokios saugumo studijų atsiradimo aplinkybės lėmė tradicinį saugumo suvokimą šiandien.

Po dviejų pasaulinių karų tarptautiniuose santykiuose egzistavo įtampa, kas iš esmės lėmė tai, jog saugumas glaudžiai buvo siejamas su valstybės turima karine galia, galimybėmis apsiginti ar net pulti. Karinio saugumo akcentavimą mokslinėje saugumo sampratoje pabrėžia ir Petr Suchý, savo moksliniame darbe „*Role of Security and Strategic Studies Within International Relations Studies*“, analizuodamas saugumo suvokimą. Petr Suchý apibrėždamas saugumo sąvoką remiasi Penguin leidyklos Tarptautinių santykių žodynu, kuriame saugumas apibrėžiamas kaip „Tarptautinių santykių šakos subdisciplina, kurioje aptariami saugumo koncepcijų paaiškinimai, jų įgyvendinimas plėtojant užsienio politiką ir jų pasekminis poveikis pasaulio politikos struktūroms ir procesams“². Toliau, pasak autoriaus, saugumo studijos apibūdinamos kaip studijos daugiausiai susijusios su karinio saugumo klausimais Šaltojo karo metu.³ Saugumo studijų konvenciškumą akcentuoja ir kiti autoriai. Stephen Walt „*The Renaissance of Security Studies*“ saugumo studijas įvardija kaip grėsmės, užimtumo ir karinės valdžios kontrolės tyrimus. Studijų gynybinę funkciją akcentuoja ir Hans Kelsen „*Collective Security under International Law*“ publikacijoje siedamas saugumo tyrinėjimus su būtinybe „apginti

¹ Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008), 2.

² Petr Suchý „Role of Security and Strategic Studies Within International Relations Studies“ *Obrana a strategie*, nr.2 (2003): 8, žiūrėta 2018 08 20, http://www.mocr.army.cz/mo/obrana_a_strategie/2-2003eng/suchy.pdf

³ Ten pat.

vyrus nuo kitų vyrų jėgos panaudojimo“⁴. Žinoma, autorius turėjo omenyje būtinybę apginti valstybę ir išlaikyti jos status quo. Karinė gynyba tuo metu buvo neatsiejama nuo nacionalinio saugumo t.y. teritorijos apsaugos nuo išorės priešų išpuolių ir karinės galios panaudojimo, todėl konvencinio saugumo užtikrinimas buvo valstybių *raison d'être*.⁵ Galima būtų daryti išvadą, jog karinė gynyba ir saugumas buvo naudojamos sinonimiškai saugumo tyrimuose. D.A. Baldwin tai įvardija kaip saugumo studijų paradoksą. Mokslininko teigimu, daugumai saugumo studijų analitikų saugumas nebuvo svarbi analitinė samprata, sprendžiant iš to, jog mokslininkai vykdę saugumo tyrimus Šaltojo karo laikotarpiu daugiausiai domėjosi kariuomene ir karine jėga.⁶ Todėl viskas kas buvo susiję su karine dimensija, egzistavo ir saugumo dimensijoje. Pokariu egzistavęs politinis kontekstas nulėmė tai, jog saugumo studijos buvo orientuotos į karinę nacionalinės valstybės gynybą.

Verta paminėti ir tai, kad vykstant saugumo studijų plėtrai, buvo priešišku nuomonių. Remiantis D.A. Baldwin saugumo konceptas ir taip pakankamai lankstus⁷. Baldwinas atkreipia dėmesį į tai, kad saugumo tyrimų spektro plėtra gali dar labiau apsunkinti tarptautinių santykių ir saugumo studijų santykį moksliniuose tyrimuose.⁸ Kadangi saugumo studijose vykdomi tyrimai per daug sutampa su tarptautinių santykių ir užsienio politikos tyrimais. Galima teigti, jog visuose minėtuose tyrimuose ir studijų programose dominuoja panašūs ar net identiški klausimai apie nacionalinį saugumą ir karinę galią bei akcentuojamos tokios sąvokos kaip galia, galios pusiausvyra, saugumo dilema, karas ir pan.⁹ Tačiau toks požiūris veikiau vyravo dėl įsigalėjusių konvencinio saugumo teorijų. Vykstant pokyčiams tarptautinėje sistemoje ir plečiantis grėsmių spektrui saugumo studijose imta diskutuoti galimybę plėsti saugumo studijų analizės ir tyrimo metodus už tarptautinių santykių rėmų. Kadangi saugumo studijų apimtis buvo per maža ir nepakankamai tikslinga siekiant susidoroti su grėsmėmis, kurios kyla valstybės viduje. Plečiantis saugumo teorinėms priegoms imta suvokti, jog ši studijų kryptis tolsta nuo tarptautinių santykių ir tampa savarankiškesnė.

Galima pastebėti ir tai, jog vienu laikotarpiu saugumo studijų ir starteginių studijų sąvokos buvo vartojamos sinonimiškai. Tačiau situacija pasikeitė po Šaltojo karo eros. Saugumo studijos plėtėsi, ėmė atkreipti dėmesį į platesnį grėsmių spektrą, ne tik karinių bei kartu strateginės studijos, kaip

⁴ Hans Kelsen. *Collective Security under International Law.* (Washington DC: United States Government Printing Office, 1957), 1.

⁵ Hitoshi Nasu "The Expanded Conception of Security and International Law: Challenges to the UN Collective Security System" *Amsterdam Law Forum*, Vol. 3, Nr. 3 (2011): 16.

⁶ David A. Baldwin "The Concept of Security" *Review of International Studies* Nr.23 (1997): 9.

⁷ Ten pat, 11.

⁸ David A. Baldwin "Security Studies and the End of the Cold War. World Politics" *World politics* Vol. 48, No. 1(1995) 135.

⁹ Ten pat, 136.

subdisciplina, ėmėsi karinių saugumo studijų problemų.¹⁰ Derėtų paminėti, jog tam tikrais atvejais saugumo studijos šiandien naudojamos kaip strateginių studijų dalis. P. Suchý, remdamasis Richard K. Betts straipsniu „*Should Strategic Studies Survive?*” įvardija strateginių tyrimų sferas „Kariniai mokslai yra centre (derinant technologijas, organizavimą ir taktikas tam, kad laimėti kovas); išorinė sfera yra saugumo studijos (viskas kas susiję su visu visuomenės saugumu) ir strateginės studijos viduryje (bendrų politinių tikslų sąveika ir kariniai ištekliais limituojami socialiai, ekonomiškai ir kt.)”

¹¹ Taigi, kai kurie akademikai linkę interpretuoti saugumo studijas kaip strateginių studijų dalį.

Neabejotinai Šaltojo karo metu susiklostęs politinis klimatas nors ir lėmė konvencinio saugumo suvokimo dominavimą saugumo studijose, tačiau kaip ir aplinkybės taip ir suvokimas ėmė sparčiai kisti. Akademikai tyrinėdami saugumą siekė atsakyti į tokius klausimus kaip : kas yra saugumas? kas yra saugumo objektas? iš kur kyla saugumo problemos? kokios priemonės naudojamos saugumui užtikrinti? ir t.t. Paul D. Williams pastebi, jog realistai saugumo studijose labiausiai akcentavo “keturias S”(Science, state, status quo, strategy).¹² Šios keturios sąvokos: mokslas, valstybė, status quo ir strategija tapo esminiais raktažodžiais pirmuosiuose saugumo studijų akademiniuose darbuose.

Galima teigti, jog šiandienos saugumo problemos verčia susimąstyti apie kritinę saugumo studijų perspektyvą. Nors saugumo studijos dar kelia minėtus klausimus, tačiau atsakymai į juos vis plečiasi ir virsta teorinėmis interpretacijomis. Kaip pavyzdžiui - ką reikia apsaugoti? individą ar kai kuriuos individus, ar daugumą, ar tai tam tikra individų grupė? jei valstybę tai gal kai kurios valstybės turi būti labiau apsaugomos, o gal reikia užtikrinti saugumą daugumai? Plečiantis klausimų spektrui saugumo studijos ir strateginės studijos vis rečiau vartojamos sinonimiškai ir vis dažniau akademikai pripažįsta, jog tarptautinės politikos studijos ne visada paaiškina kompleksiskus saugumo procesus šiandien. Žinoma, negalima paneigti tradicinių saugumo teorijų indėlio saugumo studijų kryptiškai ir siekiant geriau išsiaiškinti į problemos analize reikšminga yra palyginti konvencinių ir nekonvencinių studijų teorinius pagrindus ir jų tyrimo metodus.

1.2.Saugumo studijų epistemologija ir ontologija

Saugumo studijų analizėje, norint geriau suvokti kaip pakito požiūris į tyrimo metodus, derėtų pradėti nuo ontologinių ir epistemologinių skirtumų ir panašumų palyginimo. Remiantis Paul D. Williams keliant klausimus apie saugumą būtina suvokti kokių žinojimų remiamasi t.y. „Epistemologija (kaip mes atpažįstame dalykus?), ontologija (kokie reiškiniai, mūsų suvokimu, sudaro socialinį pasaulį?) ir

¹⁰ Petr Suchý “Role of Security and Strategic Studies Within International Relations Studies” *Obrana a strategie*, nr.2 (2003): 12, žiūrėta 2018 08 20, http://www.mocr.army.cz/mo/obrana_a_strategie/2-2003eng/suchy.pdf

¹¹ Ten pat

¹² Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008), 3.

metodais (kaip mes turėtume studijuoti socialinį pasaulį?)”¹³ Šiame skyriuje bus kontempliuojama ontologijos ir epistemologijos kontekstu saugumo studijose.

Epistemologijoje realizmas ir liberalizmas laikomos pozityvistinėmis teorijomis, kas lemia siaurą požiūrį į problemą ir nesugebėjimą išeiti už šios problemos ribų, atrasti tikrąją problematiką. Tara McCormack remdamasi Andrew Linklater nuomone, teigia, jog kritinės saugumo teorijos kritikuoja pozityvistinę epistemologiją dėl fakto ir vertybės dichotomijos ir pastebi, kad žinios nekyla iš neutralaus bendradarbiavimo su objektyvia realybe. Kritinių studijų teoretikai, remdamiesi reflektyvistine epistemologija, pastebi, jog žinios atspindi egzistuojantį socialinį tikslą ir interesą. Mark Hoffman akcentuoja tai, kad per savistabą ir reflektyvumą kritinė teorija sukuria aiškesnį socialinės tvarkos vaizdą, taip parodydama galimus pasikeitimus ir žmogaus galimybių realizavimą.¹⁴ Tik sąmoningas analitiko reflektyvumas analizės procese padeda efektyviau suvokti socialinį ir politinį kontekstą, bei įvertinti pastarųjų įtaką saugumo problemai.

Konvencinės saugumo teorijos ontologiniu atžvilgiu remiasi objektyvistine analize, nes tiek realizme, tiek ir liberalizme vartojama mokslinio žinojimo sąvoka nurodo tai, jog šios teorijos mano žinančios objektyvią tiesą. Tačiau kritinės saugumo teorijos ontologijos kontekste kiek išsiskiria. Feminizmas ir Kopenhagos saugumo mokykla remiasi subjektyvistine ontologija. Šių mokyklų akademikai tiki, kad subjektyvi savistaba, kartu su reflektyvumu kritiniams teoretikams padeda priimti normatyvius sprendimus apie geresnę pasaulio tvarką.¹⁵ Tačiau Velso mokykla neatmeta objektyvistinės ontologijos. Robert W. Cox teigimu, objektyvią analizę įmanoma pasiekti su kritinės teorijos epistemologija, kuri leidžia jai atskirti autoriaus vertybes ir prielaidas.¹⁶ Ontologiniu požiūriu kritinės teorijos kiek išsiskiria.

Epistemologinio konteksto santykis su ontologiniu kontekstu turi didelę reikšmę saugumo studijų analizėje. Šį reikšmingumą galima iliustruoti pasitelktus kovos su terorizmu problemą Kinijoje. Jai analizuoti tradicinių saugumo teorijų šalininkai remsis pozityvistine epistemologija, todėl galimai traktuos savo padarytas prielaidas kaip neutralius faktus ir remsis siaura problemos analize (musulmonai, siejami su religiniu ekstremizmu, šalies viduje kelia grėsmę nacionaliniai valstybei), tuo tarpu kritinės saugumo sampratos šalininkai remsis reflektyvumu, bandydami išsiaiškinti problemos kilmę, atkreips dėmesį į egzistuojančius socialinius interesus, kurie galimai apibrėžia esamą grėsmę (religinio ekstremizmo problema yra kompleksiška, būtina įsigilinti į terorizmo ir su juo siejamos

¹³ Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008), 5.

¹⁴ Tara McCormack, *Critique, Security and Power: the political limits to emancipatory approaches*. (New York: Routledge, 2010), 56.

¹⁵ Ten pat, 49.

¹⁶ Ten pat, 47.

etninės mažumos situacija šalyje, kritiškai įvertinti kokios realios grėsmės kyla ir kokį vaidmenį atlieka Kinijos valdžia saugumizacijos procese). Tradicinių teorijų šalininkai pozityvistine epistemologija derina su objektyvistine ontologija, todėl orientuojasi tik į nacionalinės valstybės saugumą ir į saugumo studijų analizę neįtraukia žmogiškųjų faktorių. Tuo tarpu kritinės saugumo studijos (šiuo atveju Kopenhagos saugumo mokykla ir Feministinės saugumo studijos) imsis subjektyvios ontologijos atkreipdami dėmesį į individo lygmens analizės svarbą saugumo problemos analizėje. Išimtinai Velso saugumo mokykla epistemologiniu požiūriu artimesnė kritinėms studijoms, ontologiniu paremia objektyvistinę perspektyvą. Velso mokyklos tyrinėtojai remdamiesi reflektvizmu tiki, jog pastarasis padės objektyvistinėje ontologijoje išvengti fakto ir vertybės pasidalijimo.

Nepaisant Velso mokyklos ontologijos interpretavimo skirtumo nuo likusių kritinių teorijų, visas teorijas vienija epistemologiniai ir ontologiniai panašumai. Remiantis K. Booth kritinių saugumo studijų teorijų gilinimas konstruoja naują epistemologijos ir ontologijos suvokimą.¹⁷ Tai lemia saugumo tyrimų plėtrą ir tendenciją naudotis kritinėmis saugumo teorijomis.

Galima daryti išvadas, kad ontologinio ir epistemologinio konteksto santykio analizė padeda geriau suvokti konvencinių ir kritinių saugumo studijų skirtumus. Verta pastebėti, jog nors ontologiniu atžvilgiu visas konvencines teorijas sieja objektyvistinis požiūris, kritines saugumo teorijas kiek išsiskiria: Velso saugumo mokykla neatmeta objektyvistinės ontologijos ir akcentuoja tai, jog pastaroji derinama su reflektvizmu gali būti tinkama saugumo problemų analizei; Kopenhagos mokykla ir Feministinės saugumo studijos palaiko tik subjektyvistinę ontologiją. Tuo tarpu epistemologija griežtai atskiria konvencines teorijas nuo kritinių - realizmo ir liberalizmo teoretikai naudoja pozityvistinę epistemologiją, o kritinės - reflektivistinę. Pateiktas Kinijos kovos su terorizmu pavyzdys parodo, jog kritinių saugumo teorijų analizė gali būti kur kas gilesnė ir atkreipti dėmesį į esmines detales, kurios nebūtų pastebėtos remiantis konvencine saugumo logika.

1.3 Saugumo studijų pokyčiai ir kritinės perspektyvos atsiradimas

Po Šaltojo karo tyrinėtojai ir analitikai ėmėsi vis labiau gilintis į saugumo studijas už konvencinio saugumo suvokimo ribų. Kintanti tarptautinė politinė erdvė buvo esminis postūmis keisti teorinius pagrindus. Pokyčius saugumo studijose daugiausiai nulėmė nauji, nekonvenciniai iššūkiai : etniniai karai, vidiniai konfliktai, nacionaliniai ir teritoriniai konfliktai, terorizmas, organizuotas

¹⁷ Ken Booth, *Critical Security Studies and World Politics*(USA: Lynne Rienner, 2005), 14–15.

nusikalstamumas, prekyba ginklais ir narkotikais bei globalios nusikalstamos finansinės schemos.¹⁸ Valstybės saugumu paremtos teorijos nebesugebėjo aprėpti sparčiai besiplečiančio saugumo problemų spektro, kas lėmė teorinių prieigų plėtrą ir jų spartesnį įsijungimą į saugumo studijų tyrimus. Saugumo studijose imtasi kvestionuoti tolimesnį tyrimų vystymasi naujomis tarptautinėmis sąlygomis. D.A.Baldwin pastebėjo, jog tyrėjai galėjo rinktis iš trijų saugumo studijų krizės sprendimo variantų t.y. pradėdant nuo pirmo varianto - sprendimo nieko nekeisti ir palikti esama analizės formą, antro varianto - papildyti saugumo studijas nuosaikia reforma arba trečiuoju variantu apsiimti radikaliomis studijų reformomis, kurios reikštų visko keitimą iš pagrindų.¹⁹ Pasirinktas antrasis variantas nulėmė saugumo studijų plėtrą ir kritinių saugumo studijų atsiradimą greta konvencinių. Greičiausiai dėl to, jog pokyčiai buvo būtini, tačiau radikalioms reformoms nebūtų išspręsdusios problemas, nes teorijos socialiniuose moksluose turi savitą kontekstą, kurį būtina išsaugoti. „Socialiniuose moksluose teorijos neatsiranda vakuume sąlygomis. Jos yra susijusios ir išvystytos specifiniame socioistoriniame (išoriniame) arba intelektualiniame (vidiniame) kontekste, kuriame jos ir/arba yra panaudojamos.”²⁰ Kritinės studijos buvo susijusios su naujai susiklosčiusiu socioistoriniu kontekstu ir nulėmė kritinės intelektualinės tradicijos tąsa saugumo analizėje ir tyrimuose.

Natūralu, jog naujos intelektualinės tradicijos įsitvirtinimas nebuvo lengvas. Pirmieji kritinių saugumo teorijų darbai buvo vertinami kritiškai. Kai kuriems akademikams atrodė, jog naujos perspektyvos šalininkai labiau susirūpina nacionalinės valstybės politikos krypties keitimu nei pačiu saugumo konceptu. Daugiausiai taip buvo manoma dėl to, jog kritikai prioritetizavo žmogaus saugumą, aplinkosaugą, ekonomiką, socialinį teisingumą ir t.t. kas visiškai nutolo nuo išorinių karinių grėsmių.²¹ Tolimesniuose kritinių studijų darbuose labiau integruojant minėtus aspektus į tarptautinę politiką šios teorijos imtos vertinti rimčiau ir tapo perspektyviomis metodologinio pagrindo kūrimui.

Būtina pastebėti, jog kritinių saugumo studijų sąvoka gana plati ir įtraukia visas teorijas, kurios prieštarauja tradiciniai saugumo sampratai kaip pvz.: Velso mokyklos, Kopenhagos mokyklos ir feminizmo teorijas. Nors kritinių saugumo teoretikų kolektyviniame darbe C.A.S.E. buvo remiamasi Velso, Paryžiaus ir Kopenhagos saugumo mokyklomis, o feminizmo įžvalgos nebuvo įtrauktos. Kita vertus C.A.S.E darbas buvo reikšmingas saugumo studijų įsitvirtinimui. Šiame darbe buvo akcentuojamas kritinės literatūros reikšmingumas atskleidžiant sociopolitinius ir socioistorinius

¹⁸ Aleksandar Fatić “Conventional and unconventional - 'hard' and 'soft' security: the distinction” *SEER: Journal for Labour and Social Affairs in Eastern Europe*, Vol. 5, Nr. 3, October(2002): 93.

¹⁹ David A. Baldwin “Security Studies and the End of the Cold War. *World Politics*” *World politics* Vol. 48, No. 1(1995): 133—134.

²⁰ “Critical Approaches to Security in Europe: A Networked Manifesto” *Security Dialogue* Vol. 37, Nr. 4, December (2006): 445.

²¹ David A. Baldwin “The Concept of Security” *Review of International Studies* Nr.23 (1997): 5.

procesus ir jų įtaka naujiems socialiniams judėjimas bei vidinio saugumo formavimuisi Europoje ir politinių klausimų kėlimo struktūros pokyčius po Šaltojo karo.²² C.A.S.E kolektyvinis darbas buvo orientuotas į Europą, nors ir yra galimybė panaudoti šias studijas Azijos regiono saugumo analizei.

T. McCormack, rašydama apie kritines tarptautinių santykių teorijas, teigia esą egzistuoja didelė kritinės teorijos apibrėžimų įvairovė, kurioje galima atrasti vieną kitai prieštaraujančių teorinių požiūrių. Tai nulemia, jog kritinės saugumo studijos yra tokios diferencijuotos, bet tuo pačiu visas teorijas vienija oponavimas realizmui ir liberalizmui, bei siekis pateikti alternatyvią globalios politikos tyrinėjimo metodologiją.

Šioje darbo dalyje, orientuodamasi į Kinijos terorizmo diskurso problemai aktualius aspektus, remsiuosi trimis tradicinių teorijų oponentais: Velso mokykla, Kopenhagos mokykla ir Feministine saugumo studijų perspektyva. Šių teorijų esencija ir teoriniai pagrindai bus perteikiami remiantis tokiais aspektais kaip saugumo objektas, saugumo suvokimas, nesaugumo kilmė, visa tai analizuojamas naudojantis tokiomis sąvokomis kaip: individas, valstybė, socialinė struktūra, grėsmė ir galia.

1.4 Velso saugumo mokykla kritinėse saugumo studijose

Velso mokykla, kai kuriuose moksliniuose darbuose dar vadinama Aberistvito mokykla, yra kritinė saugumo teorija paremta emancipacija, todėl dažnai dar įvardijama kaip emancipacijos teorija. Šios saugumo mokyklos teorinį pagrindą sudaro tokių teoretikų akademiniai darbai kaip Ken Booth, Richard Wyn Jones ir Andrew Linklater.

Velso mokykla buvo vieną iš pirmųjų kritinių saugumo teorijų, kuri ėmėsi kvestionuoti konvencine saugumo logika paremtą saugumo objektą. Mokyklos teoretikai sukritikavo valstybės kaip saugumo objekto iškėlimą, kaip neatitinkantį esamos empirinės realybės ir pasiūlė studijuojant saugumą pasitelkti individo sąvoką. Toks posūkis saugumo studijose pakeitė patį saugumo suvokimą, nes kartu radikaliai pakito požiūris į nesaugumo objektą, grėsmes ir jų kilmę. Kritikai atkreipia dėmesį kaip valstybe paremtas saugumo konceptas paskatino nesaugumo procesus. Šiuo aveju reikšminga yra paminėti Richard Wyn Jones “valstybės fetišizmo” sąvoką, kuri autoriaus nuomone lemia, jog fetišuodami valstybę konvencinių teorijų šalininkai iš esmės iškelia dichotomiją paremta vidumi ir išore.²³ Tradicinių teorijų pagrindu paremta dichotomija, mes ir jie, nubrėžia ribas tarp saugomo objekto ir grėsmę keliančių objektų.

²²“Critical Approaches to Security in Europe: A Networked Manifesto” *Security Dialogue* Vol. 37, Nr. 4, December (2006): 446.

²³ Richard Wyn Jones, *Traditional and Critical Security Studies* (USA: Lynne Rienner, 1999), 96.

Tradicinę dichotomiją saugume kritikuoja ir K.Booth. Jis teigia, jog egzistuoja valstybių įvairovė ir santykių tarp valstybių įvairovė, todėl kliautis vienpusišku valstybės konceptu nepatikima ir geriau remtis individu paretmu saugumo konceptu.²⁴ Tokios nuomonės autorius greičiausiai laikosi dėl to, jog kritikai siūlydami individo saugumu paretmas studijas neteigia, jog tai yra visiškai objektyvu ir paretma moksliniu žinojimu, bet realiais pavyzdžiais gali patvirtinti, jog teorija remiasi į empirinę realybę. Todėl valstybės saugumo konceptą jie pakeitė į žmogaus saugumo konceptu.

Velso mokyklą nuo realistų ir liberalų skiria ne tik saugumo objektas, bet ir tarptautinės sistemos interpretavimas. A. Linklater pasteba, jog tradicinės teorijos rašydamos apie tarptautinėje sistemoje egzistuojančią anarchiją šią problemą gana limituotai paaiškina. Autorius sutinka, jog tarptautinėje sistemoje gali egzistuoti anarchija, nes tai yra normatyviai reguliuojamos sistemos pobūdis.²⁵ Valstybės yra linkusios elgtis pagal normatyvines aplinkybes, tačiau to nepastebi neoliberalai, nes pastarieji nesigilina į anarchijos alternatyvas. Tuo tarpu Velso mokykla įvertina tai, jog galios santykiai ir normatyvumas nėra natūralūs tarptautinės sistemos rezultatai, o veikia siaura interpretacija.

Interpretacija saugumo suvokime atlieka reikšmingą vaidmenį, ypač kai kalbama apie kontekstą. „Priklausomai nuo istorinio ir politinio konteksto, valstybių saugumo darbotvarkės iš tiesų gali tapti nulinės sumos, militaristinės, statistinės ir kartais dehumanizuojančios praktikos pavyzdžiais. Kai priklauso nuo kitų (kaip nuo aplinkosaugos nevyriausybinių organizacijų) apibrėžiant saugumą, gali būti didesnė tikimybė, kad ji bus suvokiamas globaliai ir praktikuojama lokaliai, atsižvelgiant į būsimų apmąstymų ir praktikos poveikį ateityje.“²⁶ Todėl politinis ir istorinis kontekstas nulemia kokie aktoriai formuoja saugumo suvokimą arba, kaip teigia R.W. Jones, šie aktoriai sprendžia kokios saugumo problemos yra saugumizuojamos ir kokios desaugumizuojamos.²⁷ Tradiciškai tokius sprendimus priima nacionalinės valstybės, todėl ir orientuojamasi į išorę, o ne į vidų ir interpretuojama tik remiantis valstybės perspektyva, visiškai ignoruojant pažvelgti į problemą iš žmogiškosios perspektyvos ir įvertinti kaip ji veikia individo lygmeniu.

Velso teoretikų keliamas saugumo suvokimas per emancipacijos sąvoką, tolsta nuo valstybe paretmo suvokimo. Jie, remiantis K.Booth, siekia plėsti socialinę teoriją per socialinę transformaciją, kuriai būtina išstudijuoti ir iširti visus faktorius, kurie trukdo individo emancipacijai.²⁸ Tačiau Narottam Gaan dar labiau išplečia emancipacijos svarbą Verslo saugumo mokyklai. Jis paryškina, jog „Velso

²⁴ Ken Booth "Security and Emancipation" *Review of International Studies*, 17(4)(1991): 320.

²⁵ Andrew Linklater, "Neo-realism in Theory and Practice", in *International Relations Theory Today*, ed. Ken Booth et al. (Cambridge: Polity, 1995),249.

²⁶ Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008),. 99-100.

²⁷ Richard Wyn Jones, "On Emancipation: Necessity, Capacity and Concrete Utopias" in *Critical Security Studies and World Politics*, ed. Ken Booth (London: Lynne Rienner Publishers, 2004), 218.

²⁸ Ken Booth "Security and Emancipation" *Review of International Studies*, 17(4)(1991): 320.

mokykla ieško pasipriešinimo strategijų ir taktikų, tuo pačiu siekdama vystyti bendruomenę ir suteikti vilties žmonijai papildomai norėdama rekonstruoti daug nesaugumo tarptautiniuose santykiuose, kuri lemia aplinkosauginės problemos, skurdas ir smurtas, vietoj abstrakčių grėsmių valstybės integracijai, jų pagrindinės vertybės ir idėjos yra skirtos konseptualizuoti saugumui ir transformuoti jo suvokimą iš negatyvaus į pozityvų.²⁹ Velso teoretikai mato saugumą kaip pozityvų reiškinį - apsaugoti individus pasiekti emancipaciją, nei kad pavyzdžiui realistai - apginti valstybę, pasiekti galios perviršį. Tačiau emancipacijos klausimas komplikuojasi priklausomai nuo pažiūrų vakarietiškas ir rytietiškas suvokimas(kas reiškia emancipaciją vakariečiams nebūtinai reiškia emancipacija musulmonams), kultūrinė aplinka formuoja visuomenės mentalitetą ir taip pat veikia emancipacijos suvokimą.

Galime kvestionuoti identifikacijos įtaką emancipacijai. Nors tapatybės sąvoką gynime buvo iškelę ir liberalai, tačiau tik Velso teoretikai atskleidžia tapatybės esmę saugume - jos reikšmingumą iš pamatų. Tapatybės svarba kritinėse saugumo studijose atsiskleidžiama per socialines interakcijas. Todėl Velso mokyklos teoretikai tapatybės įtakos analizėje naudoja santykių tarp valstybės ir individo pavyzdį. Greičiausiai dėl to, jog išpareigojimai sudaryti tarp valstybės ir piliečių, suvaržo juos efektyviai kolektyvinio veiksmo koordinacijai.³⁰ Nors tradiciniu požiūriu valstybė yra suvokiama, kaip globėjiška savo piliečiams, kritiškoje perspektyvoje – valstybė varžo savo žmones. Pilietybė tampa nesaugumo šaltiniu, o pilietybės įtvirtinimas pateisina smurtą.³¹ Tokie teisiniai santykiai tarp valstybės ir individo grėsmingi dėl valstybės turimos galios. Galios disbalansas leidžia valstybei elgtis su individualais taip, kaip jai paranku. R.W. Jones teigimu valstybės ginklavimasis nacionalinio saugumui apsaugoti gali tapti nesaugumo - grėsmės šaltiniu jos piliečių laisvei ir fiziniam saugumui.³² Tačiau ne tik ginklavimasis gali būti grėsmingas, valstybė gali taip pat panaudoti įvairias politines priemones, kurios kelia nesaugumą individams. Kaip pavyzdžiui Kinijoje komunizmui priešingos ideologijos propagavimas yra nusikalstamas, todėl demokratijos politikoje skatintojai - aktyvistai (kaip pvz. Joshua Wong Demosisto demokratinės partijos lyderis bei jo pasekėjai) yra persekiojami valdžios institucijų ir sodinami į kalėjimus, nes valstybė turi teisę juos identifikuoti kaip grėsmę. Kitas pavyzdys galėtų būti vadinamasis "Korėjos burbulas" t.y. Šiaurės Korėjos išeivių vaikai gyvenantys Japonijoje, kurie turi savo nacionalines mokyklas, finansuojamas Šiaurės Korėjos režimo, naudojančias komuniste propaganda. Nacionalistai dažnai šią mažumą įvardija kaip grėsmės šaltinį ir siekia mažinti nacionalinį finansavimą, bei kitaip diskriminuoti juos dėl jų tapatybės. Todėl individų

²⁹ Gaan Narottam "Critical security studies: Emancipatory challenges" *Journal of international affairs*, 14(1)(2010):1-13.

³⁰ Keith Krause and Michael C. Williams *Critical security studies concept*(London: UCL Press, 2002.),40.

³¹ Ten pat, 45.

³²Richard Wyn Jones, *Traditional and Critical Security Studies* (USA: Lynne Rienner, 1999), 99.

identifikavimas tampa vis reikšmingesnis saugumo studijoms. Kaip kritikai teigia ryškėja tendencija, kad ateityje konfliktai valstybėse dažniau kils dėl individualių, o ne politinių, ideologinių priežasčių.³³ Kita vertus šios priežastys gali veikti tarpusavyje šalies viduje, tačiau vis vien tradicinės saugumo teorijos nebesugebės paaiškinti pastarųjų sąveikos valstybės viduje, todėl žmogaus saugumo koncepcija yra būtina siekiant spręsti konfliktus šiandien ir ateityje.

Tikrasis saugumas, Velso teoretikų teigimu įmanomas tik per emancipaciją. K.Booth rašydamas apie emancipacijos ir saugumo santykius teigia, kad „Saugumas reiškia grėsmių nebuvimą. Emancipacija yra žmonių išlaisvinimas (kaip individų ir grupių) nuo fizinių ir žmogiškų suvaržymų, kurie stabdo juos nuo pasirinkimo veikti tą ką jie laisvai rinktųsi. Karas ir karo grėsmės yra vieni iš tų suvaržymų, kartu su skurdu, skurdžia švietimo sistema, politine priespauda ir t.t. Saugumas ir emancipacija yra dvi vienos monetos pusės. Emancipacija, ne galia ar įsakymai užtikrina tikrą saugumą.”³⁴ Kai realistai ir liberalai remiasi valstybės žinojimu kas yra geriau jos piliečiams, Velso teoretikai tiki tuo, jog patys individai žino kas jiems yra geriausia.

Galima teigti, jog Velso saugumo mokyklos teoretikai vieni iš pirmųjų ėmėsi kvestionuoti valstybę kaip saugumo objektą ir pasiūlė studijuojant saugumą pasitelkti individo sąvoką. Jie teigė, jog galios santykiai ir normatyvumas nėra natūralūs tarptautinės sistemos rezultatai, o veikiau siaura jų interpretacija. Velso teoretikai akcentavo emancipacijos reikšmę saugumui ir būtinybę plėsti socialinę teoriją per socialinę transformaciją bei skatino išstudijuoti ir iširti visus faktorius, kurie trukdo individo emancipacijai. Jie taip pat išskyrė tapatybės ir pilietybės sąvokų svarbą saugumo analizėje ir pastebėjo, jog identifikacija ir teisiniai santykiai su valstybę atitinkamai veikia individą, bei gali kelti jam grėsmę.

1.5 Feministinė saugumo studijų perspektyva

Feministinė saugumo studijų perspektyva, nors ir nebuvo įtraukta į C.A.S.E. kolektyvinį darbą padėjusių kritinių saugumo teorijų pagrindus, tačiau feminizmo teoretikų darbai taip pat prisidėjo prie kintančios saugumo sąvokos ir analizės metodų plėtros. Tokių autorių kaip Ann Tickner ir Cohn Carol darbai atskleidė socialinių interakcijų, genderistinių interpretacijų ir vartojamų sąvokų įtaką saugumo objekto, aplinkos ir grėsmių suvokimui.

Saugumo objekto analizėje feministės rėmėsi lytiškumo perspektyva. Ann Tickner rašydama apie status quo išlaikymą, kuris buvo esmingas realistams, vadina jį dalimi hegemoniško vyriškumo tarptautinėje sistemoje: „Stiprybė, galia, autonomija, nepriklausomybė ir racionalumas, visi tipiška

³³ Tara McCormack, *Critique, Security and Power: the political limits to emancipatory approaches*. (New York: Routledge, 2010), 124.

³⁴ Ken Booth "Security and Emancipation" *Review of International Studies*, 17(4)(1991): 319.

asocijuojami su vyrais ir vyriškumu, yra charakterizuojami tų, kuriems mes patikime vystyti mūsų užsienio politiką ir apsaugoti mūsų nacionalinį interesą.”³⁵ Taip, A. Tickner pabrėžia vyriškos perspektyvos išgalėjimą tarptautinėje politikoje, kas ir nulemia tai, jog valstybė tampa saugumo studijų pagrindiniu objektu. Kaip ir Velso saugumo mokyklos akademikai feministės pasteba, jog valstybė, siekdama apsaugoti, veikia savo piliečius neigiamai. Feministinė saugumo studijų perspektyvos šalininkės teigia, jog nors saugumo analizėje vyrauja vyriška hegemonija, neatmeta, jog nederėtų asocijuoti lytiškumo su saugumu ar nesaugumu. Tiek vyrai, tiek moterys abu gali tapti politinio konflikto aukomis ir tuo pačiu tiek vyrai, tiek moterys gali būti veikėjais keliančiais nesaugumą konfliktuose.³⁶ Todėl saugumo objektas gali būti tapti grėsmės šaltiniu. Tokios analizės pavyzdžiais galėtų būti tam tikros visuomenės grupės kaip religinės mažumos, moterys, imigrantai, kurie saugume gali būti įvardijami ir kaip saugumo objektai ir kaip grėsmės šaltiniai.

Verta pastebėti, jog feministės taip pat palaiko žmogaus saugumo konceptą. Laikosi nuomonės, jog individo apsauga turėtų būti saugumo studijų tikslas. Tačiau tuo pačiu feministinės saugumo studijos skiriasi nuo žmogaus saugumo studijų tuo, jog feministės akcentuoja nelygybę visose socialinėse dimensijose, vertindamos balanso nebuvimą saugume.³⁷ Todėl šios studijos sufokusuoja saugumo studijas ties nesaugumo užuomazgomis.

Saugumo ir nesaugumo analizėje reikšmingas raktažodis yra lytis. Tačiau pastaroji feminisčių vartojama ne kaip lytiniai skirtumai tarp moters ir vyro, bet kaip būdas konstruoti tam tikrą socialinę struktūrą. Cohn Carol teigimu „Lytis nėra susijusi vien tik su individo tapatybe<..>Lytis taip pat yra galios santykių struktūrizavimo būdas.”³⁸ Galios santykiai gali būti struktūrizuojami ne tik šeimoje, bet ir tam tikrose grupėse, bendruomenėse, visuomenėje ir globaliai. Kaip ir šeimoje, tradiciniu požiūriu egzistuoja hierarchinė struktūra, taip ir valstybiniu lygmeniu egzistuoja žmonės akumuliuojantys didžiąją dalį galios spręsti visuomenės likimą. C. Carol išskiria du fenomenus - individualios tapatybės ir struktūrinės galios. Šiuos fenomenus ji susieja su vyriškumo asociacija, kuriai priskiriamas natūralumas.³⁹ Realistų suvokimu tokie natūralūs santykiai yra nulemti gamtos, todėl yra racionalūs, bet feministės atkreipia dėmesį, jog tai, kad tokie santykiai egzistuoja nuo seno, dar nereiškia, jog pastarieji yra pateisinami savo gamtiškumu ir istorine praeitimi. Vertėtų paminėti, jog lyties vaidmuo

³⁵Anna Tickner, *Gender and International relations feminist perspectives on achieving global security* (New York: Columbia University Press, 1992), 3.

³⁶ Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008), 110.

³⁷ Summer Nicole “Reconceptualizing Human Security: A Feminist Perspective “ (Magistro baigiamasis darbas, Appalachian State University, 2012), 1.

³⁸ Cohn Carol, Felicity Hill, Sara Ruddick “The relevance of gender for eliminating weapons of mass destruction” *The Weapons of Mass Destruction Commission Papers* No. 38 (2005): 1.

³⁹ Ten pat.

svarbus struktūrizuojant socialinę nelygybę žmonių istorijoje, lemiančią saviidentifikacijos skirtumus bei žmogaus supratimą, socialinį statusą ir galios santykius.⁴⁰ Tirdami saugumą ir pamiršdami lyties aspektą taip pat pamirštame pažvelgti kas vyksta giliau.⁴¹ Ir tik kritiškiau pažvelgę į esamą socialinę struktūrą galime atrasti saugumo objektą, nesaugumo ir grėsmės šaltinį. Socialinė struktūra paaiškina valdžios ir individo santykį, kurį galima sulyginti su vyro ir moters santuoka patriarchalinėje visuomenėje. Abiem atvejais yra sukuriama tapatus ryšys: valdžios ir individo atveju individas tampa piliečiu ir turi prisiimti laikytis tam tikrų valdžios sukurtų taisyklių tam, kad valstybė mainais jį apsaugotų, tuo tarpu panašiai galima interpretuoti moters ir vyro santuoka, kurioje įvyksta nelygūs manai, o jų galutinis rezultatas yra moters priklausomybė nuo vyro siekiant saugumo. Toks palyginimas leidžia suvokti, jog individas įgydamas pilietybės santykį su valstybe nebūtinai tampa saugus, veikiau teisiniai santykiai kelia nesaugumą ir daugiau galios suteikiama valstybei. Tradicinės saugumo studijos ignoruoja santykio tarp valstybės ir piliečio analizės, todėl dažnai nepastebi arba nepakankamai rimtai vertina grėsmės šaltinius ir konflikto užuomazgas šalies viduje.

Vyro ir moters santykių pavyzdys patriarchalinėje sistemoje taip pat galima palyginti ir su vidinės kolonizacijos pavyzdžiu: „Vidinis kolonializmas buvo taikomas Pietų Afrikoje, Tailande, Sudane, Velso, Britanijoje, Kvebeke, Austrijoje-Vengrijoje (kaip ji buvo tuomet), Škotijoje, Bangladeše, Čerokė vietiniais amerikiečiais, meksikiečiais Amerikoje, palestiniečiais Izraelyje ir pirminė intencija bei Stalino sėkmingos nacionalinės politikos, vykdytos Sovietų Sąjungoje, priešastis. Dauguma šių pavyzdžių paryškina išnaudojimą etninių grupių daugumos, kuri yra mažiau kultūriškai raštinga dominuojančioje tradicijoje, tų urbanizuotų galios elitų, kurie kontroliuoja prieigą prie turto ir jo paskirstymą.”⁴² Vidinis kolonializmas galimai atskleidžiamas ir feminizmo teorijoje, per subordinuojamą ryšį tarp etninės mažumos ir etninės daugumos. Santykiai tarp motininės valstybės ir vidinės mažumos bendruomenės gali būti aiškinami per feministinį saugumo suvokimą.

Apibendrinus feministinių saugumo studijų įtaką saugumo analizei galime teigti, jog saugumo objekto atžvilgiu, jos papildo Velso saugumo teoretikus ir tuo pačiu giliau nagrinėja tapatybės sąvoką. Feminizmo teoretikės akcentuoja socialinių santykių struktūrų įtaką saugumo suvokimui, saugumo objekto, nesaugumo ir grėsmių analizei. Feministės paryškina tai, jog galima išskirti kelias perspektyvas, kurios gali egzistuoti vienu metu - saugumo objektas taip pat gali būti interpretuojamas

⁴⁰ Anna Tickner, *Gender and International relations feminist perspectives on achieving global security* (New York: Columbia University Press, 1992), 4.

⁴¹ Keith Krause and Michael C. Williams *Critical security studies concept* (London: UCL Press, 2002.), 101.

⁴² Dru C. Gladney "Internal Colonialism and China's Uyghur Muslim Minority" *Regional Issues, Isim Newsletter*, 1/98(1998): 1., žiūrėta 2018 08 22, <https://core.ac.uk/download/pdf/15604398.pdf>

kaip grėsmės šaltinis. Tačiau į tokią galimybę, atitinkamai interpretuoti saugumo veikėjus, labiau gilinasi Kopenhagos saugumo mokyklos teoretikai.

1.6 Kopenhagos saugumo mokykla kritinėse saugumo studijose

Kopenhagos saugumo mokykla dažnai dar vadinama Saugumizacijos teorijos mokykla. Šios teorijos šalininkai, tokie kaip Barry Buzan, Ole Weaver atkreipia dėmesį į saugumo sektorių plėtrą. Viena vertus iki galo neatmeta karinės dimensijos, tačiau siūlo plėsti saugumą į kitus sektorius kaip pvz.: aplinkosauginį, ekonominį, socialinį ir t.t. Todėl Kopenhagos akademikai išties papildė kitų kritinių saugumo teorijų išvalgas, bet tuo pačiu į saugumo studiją įveda (de)saugumizacijos sąvoką, bei analizuoja pastarosios įtaką vykdomai saugumo politikai.

Viena vertus galima teigti, jog didelę įtaką Kopenhagos saugumo teorijai turėjo realistai. Ne tik dėl studijų ir analizės metodų pagrindo, kurį galima buvo lengvai kvestionuoti pakitus tarptautinei sistemai, bet ir dėl kai kurių realistų minčių, kurias panaudojo ir Kopenhagos saugumo studijų teoretikai. Pastarieji tikėjo tuo, jog karinė galia turi reikšmę valstybės išgyvenimui. Kita vertus jie taip pat kritikavo konvencinio saugumo teorijas dėl nepakankamai išvystyto saugumo koncepto. Barry Buzan šį neišvystymą įvardija kaip konceptualios saugumo literatūros trūkumą.⁴³ Todėl B. Buzan ėmėsi toliau vystyti saugumo suvokimą. Tačiau esminį proveržį Kopenhagos saugumo mokykloje sukėlė Ole Waever, kuris pirmasis ėmė naudoti saugumizacijos konceptą, kuris tapo mokyklos skiriamuoju ženklu. Kiek vėliau O. Waever ir De Wilde kartu su B. Buzan „*Security: A New Framework Analysis in*” ėmėsi vystyti šį konceptą saugumo analizėje.

Kopenhagos saugumo mokyklos teorinių pagrindų vystymasis per akademinis darbus nulėmė stiprų kritinės saugumo teorijos pagrindą: „...mokyklai plečiantis ir vystant saugumo konceptą suvaidino lemiamą vaidmenį, vertikaliai plečiantis siekiant įtvirtinti įvairius referencinius tikslus kas ir kuris turi būti apsaugotas, ir horizontaliai bandė paaiškinti, jog išorinės valstybės grėsmės nėra pačios svarbiausios grėsmės...“⁴⁴ Valstybės viduje taip pat egzistuoja grėsmės, kurios gali sukelti daugiau žalos nei išorinės. B. Buzan teigia, jog Kopenhagos mokykla pateikia alternatyvų saugumo apibrėžimą, kuris neišaukština nei individualaus lygio nei globalaus ir atkreipia dėmesį ne tik į karines problemas su kuriomis susiduria valstybė, bet ir į aplinkosaugines, ekonomines, nusikalstamumo ar kultūrinių autonomijų bei tapatybių konfliktus.⁴⁵ Todėl Kopenhagos saugumo studijos yra viena iš kompleksiškiausių ir labiausiai plėtojamų kritinių saugumo studijų.

⁴³ Barry Buzan, *People, States and Fear* (United Kingdom: ECPR Press, 2016) 3-4.

⁴⁴ Harem R. Rafeeq “Copenhagen school versus Welsh School of security studies”(2016), žiūrėta 2018 08 25 http://www.academia.edu/31516026/Copenhagen_school_versus_Welsh_School_of_security_studies

⁴⁵ Ken Booth, *Theory of World Security*(Cambridge: Cambridge University Press, 2007), 6.

Kartu su kitomis kritinėmis teorijomis Kopenhagos teoretikai paremia mintį, jog saugumas neturėtų būti vien valstybės paremtos studijos. B. Buzan teigimu saugumo studijos remiasi ne kiek valstybe, o žmonių kolektyviškumu.⁴⁶ Todėl B. Buzan išvysto analizę paremtą šiuo žmonių kolektyviškumu išskirdamas penkis esminius saugumo sektorius⁴⁷:

- Karinis (Sektorius atsakingas už šalies puolimą ir gynybą. Kuomet realistams tai yra saugumo pagrindas, Kopenhagos mokyklai tai yra saugumo dalis. Daugiausiai šį faktorių formuoja strateginės studijos.)
- Politinis (Sektorius siejamas su valdžios legitimumu ir valstybės organizacine struktūra: kaip ji funkcionuoja, kokia jos įtaka saugumo problemų formavime.)
- Ekonominis (Sektorius paremtas finansais, resursais ir rinkomis bei galimybe išlaikyti valstybės ekonominę gerovę.)
- Socialinis (Sektorius palaikantis darnų tradicijų palaikymą per kalbą, kultūrą ir religiją. Jo dalis taip pat yra tapatybių santykiai valstybėje.)
- Aplinkosaugos (Sektorius atsakingas už ekologijos ir natūralios ekosistemos palaikymą, užtikrinant saugią aplinką.)

Tokia sektorinė analizė užtikrino, jog saugumas bus suvokiamas kaip saugumo sektorių visuma formuojanti valstybės ir jos žmonių saugumo ar nesaugumo situaciją. Iš pirmo žvilgsnio šie sektoriai gali pasirodyti veikiau vidinės šalies politikos dalis, tačiau visuose šiuose sektoriuose egzistuoja grėsmės, kurios gali paveikti valstybę ir jos piliečius. Ekonominė ar aplinkosauginė krizė lygiai taip pat gali skaudžiai paveikti šalies gyventojus ir valstybę, kaip ir karas, todėl svarbu saugumo analizėje laikytis visapusiško valstybės suvokimo.

Daugiasektorinę saugumo analizę papildė ir Saugumizacijos teorija. Saugumas, Kopenhagos saugumo mokyklai, yra lankstus konceptas, todėl mokyklos teoretikai saugumą interpretuoja kaip grėsmių identifikavimo ir formavimo procesą.⁴⁸ O. Weaver teigimu saugumas remiasi valstybės atstovų veikla formuojant saugumą specifinėje srityje ir naudojant visas įmanomas priemones šioje srityje sprendžiant nesaugumą.⁴⁹ B. Buzan, O. Wæver and J. de Wilde „*Security: A New Framework for Analysis*” bendrame darbe identifikuoja tris esminius vaidmenis saugumo konstravimo procese: „referentiniai objektai” (kurie yra matomi kaip keliantys grėsmę) besiskiriantys nuo ‘saugumo aktoriai’ (kurie saugumizuoja problemas) ir ‘funkciniai aktoriai’ (kurie paveikia sprendimų priėmimo

⁴⁶ Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008), 3.

⁴⁷ Ten pat, 3-4.

⁴⁸ Barry Buzan, Ole Wæver and Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis* (Boulder: Lynne Rienner, 1998), 23-26.

⁴⁹ Ole Wæver, *Securitisation And Desecuritisation* (New York: Columbia University Press, 1995), 55.

dinamika).⁵⁰ Kopenhagos mokyklas akcentuoja tris elementus, kurių santykiei padeda geriau įsigilinti į kritinę saugumo analizę. Verta pastebėti, kad referentinio objekto kitimas lemia pokyčius saugume t.y. kelia būtinybę pergalvoti analizės ir tyrimo metodus: „...aktoriai, kurie saugumizuoja problemą deklaruodami kažką kaip referentinį objektą egzistenciškai grėsmingi“⁵¹ Taip pat derėtų pastebėti, jog funkciniai aktoriai turi galia saugumo problemos formavime t.y. gali veikti kaip pagalbiniškai saugumo aktoriams. Didelė galia dažnai būna koncentruojama šių aktorių rankose. B.Buzan, O.Wæver ir de Wilde pasteba, jog kaip pavyzdžiui tradicinės teorijos dažnai tapatybę identifikuotų kaip referencinį objektą ir tuo pačiu saugumizacija gali priversti žmones atpažinti tam objektus kaip grėsmingus ne dėl to, kad jie yra tokie, bet, todėl, kad su jais siejama tapatybė yra saugumizuota.⁵² Dėl tokių saugumo formavimų klaidų dažnai nukenčia nekalti individai ar individų grupės, ypač tos, kurios saugumizacijai vykstant neįtraukiamos į politinį procesą. Saugumizacijos procesas gali turėti neigiamų pasekmių, kad ir kovoje su terorizmu, į saugumą įtraukiant etnines mažumas ir pabėgėlius. Todėl Kopenhagos mokyklos atstovai palaiko desaugumizaciją, siūlydami įprastinę politiką taikyti ir tarptautiniuose santykiuose. Jų suvokimu desaugumizacija padėtų apsisaugoti nuo valdžios piknaudžiavimo “saugumo etikete”, pasitelkiant karinius žaidimus ar policiją, taip pažeidžiant žmonių saugumą.⁵³ Todėl būtina įsigilinti į atskirų problemų saugumizaciją ir suvokti, kurios keliamos grėsmės yra tikros, o kurios yra naudojamos populistiniams politiniams tikslams pasiekti.

Kopenhagos mokyklos studijos pabrėžia ne tik išsamesnę saugumo analizę (pagal saugumo faktorius, pagal saugumo elementus), bet tuo pačiu akcentuoja būtinybę tikslingai gilintis į saugumo aplinkybes. B.Buzan saugumo konceptas turi būti paremtas tiksliai referentinio objekto apibrėžimu. Pastarasis negali apsiriboti tokiomis sąvokomis kaip ‘individas’ ar ‘valstybė’, nes tokių objektų galima išskirti daug, todėl būtina argumentuoti sukonkretinti referentinį objektą.⁵⁴ B. Buzan teorinė kontempliacija skatina kvestionuoti supaprastinta požiūrį į saugumą ir suvokti saugumo studijų kompleksiskumą. Jis taip pat argumentuoja, kad empirinis saugumas individo lygiu susijęs su saugumo valstybės ir tarptautiniu lygiu⁵⁵, todėl tikslinga gilintis į vidinę politiką analizuojant globalias saugumo problemas. Verta pastebėti, jog Kopenhagos teoretikų požiūris į saugumo politiką išsiskiria nuo Velso teoretikų. Remiantis Pinar Bilgin Velso ir Kopenhagos mokyklas išskiria tai, jog Velso teoretikai politizuoja

⁵⁰ Barry Buzan, Ole Wæver and Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis* (Boulder: Lynne Rienner, 1998), 36.

⁵¹ Barry Buzan, *The Arms Dynamic in World Politics* (Boulder: Lynne Rienner, 1998), 36.

⁵² Barry Buzan, Ole Wæver and Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis* (Boulder: Lynne Rienner, 1998), 205.

⁵³ Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008), 98.

⁵⁴ Barry Buzan, *People, States and Fear* (United Kingdom: ECPR Press, 2016), 26.

⁵⁵ David A. Baldwin “The Concept of Security” *Review of International Studies* Nr. 23 (1997): 7.

saugumo problema, o Kopenhagos - siekia desaugumizacijos.⁵⁶ Paul D. Williams papildytą P. Bilginą tokiu palyginimu: „Kuomet Kopenhagos mokykla skatina desaugumizacija (pasiimdama saugumo problemas už saugumo darbotvarkės ribų ir vertina jas per ‘normalius’ politinius procesus), Velso mokykla perteiktuoja saugumą kaip ‘išvestinę priemonę’ ir skatina ‘saugumo politizavimą’.”⁵⁷ Todėl galima teigti, jog Kopenhagos saugumo mokykla turi bruožų, kurie ją išskiria net kritinėse saugumo studijose.

Kopenhagos saugumo mokyklos teorija kartu su panašumais ir skirtumais papildo likusias kritines saugumo studijų teorijas. Lyginant ją su kitomis kritinėmis teorijomis (Žr. 1 Lentelė), galima pastebėti, jog visiškai neatmetama konvencinė saugumo logika, tačiau siekia ją papildyti ir išplėsti jos suvokimo ribas, todėl užsiima tradicinių saugumo teorijų kritika. Nors Velso ir Feminizmo saugumo studijos akcentuoja individo saugumą yra emancipacinio pobūdžio, jos nesugeba iki galo paaiškinti saugumo problemos formavimosi valstybėje, todėl Kopenhagos iškeliamą saugumizacijos teorija atitinkamai papildo šias teorijas, papildydama saugumo studijų suvokimą kaip saugumo veikėjų ir sąveikų tarp jų visumą ir padėdama suformuoti visapusišką kritinę saugumo metodologiją.

1 Lentelė. Saugumo studijos. Konvencinis ir kritinis požiūris į saugumą

Saugumo studijų perspektyvos / analizės rodikliai	Konvencinė saugumo studijų perspektyva		Kritinių saugumo studijų perspektyva		
		Realizmas ir neoliberalizmas	Liberalizmas ir neoliberalizmas	Velso mokykla	Feminizmas
Saugumo objektas	Valstybė	Valstybė ir jos piliečiai	Individas	Individas (tiek moteris, tiek vyras)	Saugumo aktorius (Valstybė-žmonių kolektyviškumas)
Grėsmės šaltinis	Kitos valstybės	Kitos valstybės	Valstybė	Valstybė	Referentiniai objektai

Galima teigti, jog Kopenhagos mokyklos indelis saugumo studijose yra reikšmingas tuo, jog ji analizuoja aspektus, kurie kartais pamirštami kitose kritinėse teorijose, tačiau ji tuo pačiu papildo jas suvokimu, jog konvencinis saugumas jau nebėra toks aktualus koks buvo anksčiau. Konvencinės

⁵⁶ Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008), 98.

⁵⁷ Ten pat.

saugumo studijos nebesugeba aprėpti empirinės tarptautinių santykių realybės, ir kaip pavyzdžiui, negeba spręsti su terorizmu siejamų saugumo problemų.

1.7 Terorizmo problema kritinių saugumo studijų perspektyvoje

Terorizmo problemos atsiradimą saugumo studijose daugiausiai nulėmė rugsėjo 11-osios teroro išpuolis JAV. Šis išpuolis paskatino skelbti globalią kovą su terorizmu. Terorizmas nuo šio įvykio tapo vienu iš esminių saugumo iššūkių vakaruose, paskatino sinonimiškai vartoti religinio ekstremizmo ir terorizmo sąvokas, kas lėmė atitinkamą saugumizaciją terorizmo klausimu globaliai.

Terorizmo analizėje esminga apibrėžti terorizmo sąvoką. James M. Lutz „*Terrorism: Origins and Evolution*” išskiria pagrindinius terorizmo bruožus, kurie paaiškina terorizmo sąvoką. „Terorizmas apima (1) panaudojimą smurto ar jo grėsmės (2) naudojama organizuotos grupuotės (3) siekiant politinių tikslų, nukreiptas prieš tikslinę auditoriją, kurie dažnai būna nekalti civiliai<...>terorizmo aktu tai vadinama, tik tada kai vienas ar abu aktoriai nėra valdžia.”⁵⁸ Tokia terorizmo sąvoka eliminuoja valstybę, kaip veikėją terorizme. Tačiau remiantis kritiniu požiūriu vertėtų kvestionuoti tokį suvokimą ir kelti klausimą - ar valstybė gali panaudoti terorizmą kaip saugumo priemonę? Kaip pavyzdžiui, vykdydyti makiavelišką saugumo politiką ir pateisinti savo pasirinktas priemones (kurias naudoja per nacionalinę politiką) tam, kad apsaugotų savo žmones nuo globalios grėsmės. Jei taip, tada galima kelti dar nemažai klausimų apie saugumo subjektą, objektą, grėsmę ir priemones terorizmo problemos analizėje.

Tradiciškai terorizmas siejamas su tam tikromis grupuotėmis ir jų vykdoma teroristine veikla, tačiau pagal terorizmo apibrėžimą jį gali vykdyti ne tik individai ar grupuotės. Paul Rogers rašydamas apie terorizmą akcentuoja, jog teroristine veikla gali užsiimti ir pati valstybė, kaip pavyzdį jis pateikia Amerikoje 6 dešimtmetyje ir palyginti neseniai vykusį terorą ir smurtą vykdytą pietinėse valstybėse baltųjų dominavimo šalininkų prieš juodaodžius amerikiečius, kuris parodo tai, jog nors ši veikla ir nebuvo vadinama terorizmu, ji atitinka jo apibrėžimą.⁵⁹ Autorius išskiria kelias tokio valstybinio terorizmo grupes: „Viena yra terorizmo, kuris siekia fundamentalių pokyčių valstybėje ir visuomenėje. Toks revoliucinis terorizmas gali būti paremtas radikalaus įtikinėjimo politika, kuri savo prigimtimi gali būti kairioji ar dešinioji arba gali būti pagrįsta religiniais įsipareigojimais. <...> Kita terorizmo forma siekia tam tikrų pasikeitimų bendruomenės identifikavime. Tai retai būna tarptautinė ambicija, bet gali susisiekti su panašiomis grupėmis kitur.”⁶⁰ Galima teigti, jog terorizmas nėra vien globalinė problema, jos šaknys siekia valstybę ir dažnai valstybė gali būti ne tik pasyvi stebėtoja ar

⁵⁸ James M. Lutz, *Terrorism: Origins and Evolution* (New York: Palgrave, 2005), 7.

⁵⁹ Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008), 175.

⁶⁰ Ten pat.

veikėja kovojanti su šia problema, bet taip pat gali tapti šios problemos sukėlėja ir ne tik už šalies ribų, bet ir šalyje.

Konvencinio saugumo šalininkai bandydami suvokti terorizmą ir analizuoti šią problemą, dažnai ignoruoja žmogiškąjį faktorių. Kovoje su terorizmu realistai pateisina žmogaus teisių pažeidimus dėl valstybės interesų. Akademikas Hitoshi Nasu teigia, jog tradicinis saugumo diskursas leidžia valstybėms ginant nacionalinį interesą peržengti tarptautinių susitarimų saugančių individus ribas, o kaip pavyzdį pateikia JAV veržimąsi į Iraką ir Afganistaną ir grėsmės kėlimu jos piliečiams, po rugsėjo vienuoliktosios, nesilaikant išpareigojimų Ženevos konvencijoje.⁶¹ Tradicinis saugumo suvokimas pateisina dažnai drastiskas ir žmogaus teises pažeidžiančias antiteroristines priemones. Todėl kritinis saugumas padeda užtikrinti saugumą individams ir neignoruoja žmogiškųjų faktorių saugume, kurių reikšmė išaugo devintojo dešimtmečio pabaigoje.

Kaip ir teigė Vello mokyklos tyrinėtojai kartu su feministinių saugumo studijų teoretikėmis, tapatybė gali būti (ne)saugumo šaltinis: „...terminas ‘Karas su terorizmu’ pats transformavosi į ‘Ilgą karą prieš islamofašistus’”⁶². Todėl islamo religija, musulmonai ir terorizmas tradiciniuose saugumo tyrinėjimuose naudojami sinonimiškai. Tapatybė nulemia ar objektas bus įvardijamas kaip saugumo objektas ar kaip grėsmės šaltinis. Terorizmo analizėje vis dažniau siekiama atsakyti į keturius esminius klausimus. Pirmasis: „Kieno balsai yra marginalizuojami arba nutildomi ir kurie įgalinami indentifikuojant terorizmą ir atsaką į šį ypatingą kontekstą?”⁶³ Ieškant atsakymų į šį klausimą galima įsigilinti į empirinę terorizmo problemos realybę, bei suvokti kaip vykdoma saugumizacija. Antras klausimas: „Kokios galimybės nepriimamos emancipaciniams pokyčiams šiuolaikiniame terorizmo ir kovos su terorizmu kontekste?”⁶⁴ Šis klausimas dažniau keliamas emancipacinėse studijose. Trečiasis: „Kurie yra daugiausiai pažeidžiami?”⁶⁵ Padeda identifikuoti tikrąjį saugumo objektą, kurio saugumas turi būti prioritetizuojamas, kuriems saugumo veikėjams terorizmas kelia didžiausią grėsmę. Ketvirtas: „Kokia galėtų būti emancipacinė perspektyva, terorizmo ir kovos su terorizmu praktikos kontekste, tarptautinė politika?”⁶⁶ Skatina atrasti emancipacijos pritaikymą terorizmo problemos sprendime. Visi minimi klausimai veda link kritinės saugumo analizės terorizmo studijose.

⁶¹Hitoshi Nasu “The Expanded Conception of Security and International Law: Challenges to the UN Collective Security System” *Amsterdam Law Forum*, Vol. 3, Nr. 3 (2011): 20.

⁶² Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008), 172.

⁶³ Matt McDonald “Emancipation and critical terrorism studies” in *European Political Science*, 6(3), September (2007): 255.

⁶⁴ Ten pat, 255-256.

⁶⁵ Ten pat, 256.

⁶⁶ Ten pat, 257.

Derėtų akcentuoti, kad kova su terorizmu veikia saugumizacijos procesą. musulmonų bendruomenės nariai tampa tiek grėsmės šaltiniu (tapatybinis konfliktas gali paskatinti prisijungti prie radikalų, ypač kai motininė valstybė vykdo jų etniniai mažumai priešišką politiką), tiek saugumo objektu (religiniais pagrindais vertinant net pasyvus islamo išpažinėjai tampa taikiniu politiniams lyderiams, kurie gali lengvai prisidengti kova su terorizmu tam, jog sėkmingai vykdytų musulmonams priešišką viešąją politiką. Todėl terorizmo studijoms verta remtis kritinių saugumo teorijų metodologija ir geriau suvokti, kodėl ši problema ne tik išlieka, bet jos globali situacija vis aštrėja.

Šiame, magistrinio baigiamajame, darbe siekdama analizuoti Sindziango regiono terorizmo problemą Kinijoje, naudojamosi kritinių saugumo studijų suformuotu teoriniu pagrindu. Kinijos kova su terorizmu bus analizuojama remiantis Velso mokyklos individo saugumo ir emancipacijos idėjomis, feminizmo saugumo perspektyva, vertinant socialines interakcijas ir jų įtaką, bei Kopenhagos saugumo mokykla, analizuojant sauguminazijos procesą Kinijoje ir jo pasekmes tiek šalies viduje, tiek globaliai.

1.8 Kritinio saugumo analizės pagrindai terorizmo diskurso refleksijai

Terorizmo diskurso analizei Kinijos saugumo politikoje Sindziango regione būtina apibrėžti tyrimo ribas. Kadangi kritinių saugumo teoretikų publikacijose individo saugumu paremta koncepcija analizuojama įvairiais aspektais ir skirtingų Kritinių saugumo mokyklų teoretikai išryškina skirtingus esminius kritinės saugumo analizės aspektus. Šiame poskyryje siekiama išskirti pagrindinius teorijos principus reikalingus terorizmo naratyvo analizei Sindziange ir paaiškinti, kaip jie panaudojami kritinės refleksijos pagrindui ir kodėl pastarieji reikalingi pasirinkto atvejo tyrimui.

Visose tyrimo dalyse remiamasi epistemologiniu reflektyvizmu. Pastarasis svarbus, siekiant išsiaiškinti saugumo problemos Sindziange kilmę, remiantis problema veikiančių socialinių tikslų ir interesų analize. Ši analizė reikalinga tam, jog suvokti kaip apibrėžiama grėsmė, kaip Kinijos veiksmai leidžia jai pritaikyti terorizmo naratyvą Sindziango uigūrų etninei grupei. Remiantis Kopenhagos saugumo mokyklai ir Feministinėms saugumo studijoms būdinga subjektyvistinė ontologija didžiausias dėmesys praktinėje dalyje skiriamas individo lygmens analizei. Šis analizės lygmuo pritaikomas tam, kad atkreipti dėmesį į realius praktinius pavyzdžius, kurie atskleidžia uigūrų kaip individų pažeidžiamumą santykiuose su Kinijos valdžia. Epistemologinio reflektyvizmo ir subjektyvistinė ontologijos derinys tikslingai naudojamas, siekiant atitinkamai kritinei teorijai pateikti tyrimo turinį.

Kritinio saugumo konstravimo procese praktikos refleksijai reikšminga atsižvelgti į politinį ir istorinį kontekstą remiantis ne valstybės, o individo saugumo perspektyva. Todėl praktinės dalies pirmajame

poskyryje siekiama geriau išanalizuoti politinį ir istorinį Sindziango kontekstą. Šis kontekstas lemia, kaip ir kokie aktoriai šiandien formuoja saugumo problemą⁶⁷, sprendžia kas (de)saugumizuojama. Šio konteksto analize siekiama parodyti kaip prieš uigūrus buvo vykdoma politika kelianti (ne)saugumą skirtingais istoriniais laikotarpiais ir kaip politiniai įvykiai prisidėjo prie esamos socialinės struktūros, galios santykių tarp etninių grupių Sindziange. Šie aspektai reikšmingi žmogaus saugumo koncepcija paremtai kritinei saugumo konstravimo analizei, nes padeda geriau suvokti koks pagrindas leidžia Kinijai dehumanizuoti Sindziango uigūrus, kas paskatino ją saugumizuoti uigūrų tapatybę ir konstruoti saugumą remiantis terorizmo naratyvu.

Žmogaus saugumu pagrįstai kritinei saugumo analizei taip pat reikšminga išsiaiškinti kaip valstybė veikia žmogaus teises ir laisves. Atitinkamai antrojoje tyrimo dalyje siekiama išsiaiškinti kokie Kinijos valdžios veiksmai, naudojamos politinės priemonės lemia tai, jog uigūrų etninė mažuma negali išsilaisvinti iš valdžios priespaudos ir apginti žmogaus teises. Išsilaisvinimą siekiama suvokti ne per separatistinį judėjimą už nepriklausomą valstybę, bet kaip nelygybės, represinių sąlygų panaikinimą ir saugumo uigūrų bendruomenei užtikrinimą. Todėl tyrime pritaikoma Feministinėmis saugumo studijomis paremta socialinių interakcijų ir galios santykių analizė tarp dviejų, O.Wæver minimų saugumo konstravimo proceso vaidmenų⁶⁸: referentinio objekto ir saugumo aktoriaus. Šiame tyrime referentinis objektas įvardijamas kaip Sindziango uigūrų etninė mažuma, o saugumo aktorius - Kinija. Norint susisteminti šioje dalyje pateiktą tyrimo medžiagą ir atskleisti skirtingose politikos srityse vykdomą uigūrų tapatybės saugumizavimą, pasitelkiami B. Buzan keturi saugumo sektoriai: karinis, politinis, socialinis ir ekonominis.⁶⁹ Šie sektoriai tyrime naudojami, nes juose atsiskleidžia Kinijos valdžios įtaka uigūrų pažeidžiamumui. Tuo tarpu aplinkosaugos sektorius lieka už tyrimo ribų, įvertinant tai, jog analizuojant praktinę medžiagą nebuvo rastą svarių argumentų, kurie patvirtintų šio sektoriaus analizės reikšmę terorizmo naratyvo tyrimui Sindziange. Kinijos valdžios ir uigūrų etninės grupės santykių analizė, vertinant karinę, ekonominę, socialinę ir politinę dimensiją, turėtų atskleisti kaip uigūrų tapatybė panaudojama saugumo konstravime ir terorizmo diskurso formavime Sindziango regione.

Verta pastebėti, jog saugumo konstravimo procese vienas iš reikšmingų vaidmenų atitenka funkciniam aktoriui. Terorizmo naratyvo kaip saugumo politikos priemonės kontekste, remiantis Kritinių saugumo studijų teorija, galima įvardinti keletą funkcinį aktorių tokių kaip kitos valstybės, saugumo agentūros

⁶⁷ Richard Wyn Jones, "On Emancipation: Necessity, Capacity and Concrete Utopias" in *Critical Security Studies and World Politics*, ed. Ken Booth (London: Lynne Rienner Publishers, 2004), 218.

⁶⁸ Barry Buzan, Ole Wæver and Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis* (Boulder: Lynne Rienner, 1998), 36.

⁶⁹ Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008), 3-4.

ir t.t. Tačiau Sindziango regiono atvejo analizei tikslingai pasirinkta žiniasklaidos, kaip funkcinio aktoriaus analizė. Šis funkcinis aktorius pasirinktas dėl to, jog Sindziango saugumo problema nėra pakankamai aktuali kitoms valstybėms ar saugumo agentūroms, kad pastarosios aktyviai veiktų jos formavimą. Žiniasklaidos, kaip funkcinio veikėjo, pasirinkimas paremtas tuo, jog trečiojoje tyrimo dalyje siekiama į saugumo konstravimo procesą pažvelgti remiantis informacijos turiniu, kuris pateikiamas visuomenei, kaip galutinė saugumo problemos forma. Norint visapusiškai išanalizuoti funkcinio aktoriaus įtaką terorizmo naratyvo Sindziange formavimui pasitelkiama Kinijos ir užsienio žiniasklaidos turinio analizė. Pastaroji reikalinga išsiaiškinti kaip skirtingose žiniasklaidose konstruojama uigūrų tapatybė, kaip skiriasi jose pateikiamas terorizmo naratyvas Sindziange, kieno balsai įgalinami, kieno nutildomi ir kaip visa tai lemia Sindziango uigūrų pažeidžiamumą.

Apibendrinus, terorizmo diskurso analizė Kinijos saugumo politikoje Sindziango regione remsis istorinio ir politinio konteksto refleksija, Kinijos valdžios ir Sindziango uigūrų etninės grupės santykių raišką kariniame, politiniame, ekonominiame ir socialiniame saugumo sektoriuose bei lyginamąją Vakarų ir Kinijos žiniasklaidos turinio analizę. Visose minimose dalyse siekiama remiantis žmogaus saugumo koncepcija geriau suvokti kaip Kinijos valdžia panaudoja kaltinimus terorizmu Sindziango regiono saugumo politikoje.

2. TERORIZMO DIKURSO REFLEKSIJA SINDZIANGO UIGŪRŲ AUTONOMINIO REGIONO ATVEJO ANALIZĖJE

2.1. Politinis ir istorinis Sindziango regiono kontekstas

Tikslinga, analizuojant Kinijos kovos su terorizmu problemą Sindziango regione, panagrinėti kaip esama situacija susiformavo regione per istorinius ir politinius įvykius. Kadangi, kaip buvo pastebėta kritinių saugumo studijų analizėje, politiniai ir istoriniai įvykiai praeityje lemia kokie aktoriai formuoja saugumo suvokimą šiandien. Šie aktoriai sprendžia kokios saugumo problemos yra saugumizuojamos naudodamiesi istoriniu kontekstu.

Sindziango regionas ne visais laikais priklausė Kinijai ir turėjo savo etninį istorinį pamatą. Regionas, su didele musulmonų uigūrų etnine grupe, perėjo tiek autonominio valdymo tiek nepriklausomo valdymo periodus, Kinijos sudėtyje pirmą kartą atsirado XVIII amžiuje.⁷⁰ Iki to laiko Sindziango teritorija bandė užimti kitos tautos. Dėl teritorijos teko ginčytis ir su kaimynine Rusija, tačiau skylančią teritorinę visumą Kinijos Čingų dinastija galutinai užėmė 1884 m. ir Sindziangas tapo Kinijos provincija.⁷¹ Čingų dinastijos valdymo laikotarpiu, remiantis Nicholas Fuller, Sindziangą buvo siekiama padalinti įtakos zonomis, tačiau dalijimasis tik kėlė nesutarimus. Šie nesutarimai lėmė, jog šiaurės vakarinėje Sindziango dalyje, Džungarijoje, vyko gyventojų naikimai, laikomi genocidu, kartu buvo bandoma asimiliuoti vietinius uigūrus, siekiant įtvirtinti Čingų dinastijos valdžią.⁷² Šios teritorijos užėmimas Kinijai tuo metu buvo strategiškai patogus ir naudingas. Tačiau etninė regiono sudėtis tapo problematiška etninio konflikto užuomazga.

Nors Kinijoje ilgą laiką egzistavo etninė įvairovė, uigūrų etninės grupės įsijungimas į etninių grupių visumą Kinijoje nebuvo sklandus ir sėkmingas. Joy. R. Lee, savo moksliniame darbe „*The Islamic Republic Of Eastern Turkestan And The Formation Of Modern Uyghur Identity In Xinjiang*” pabrėžia, jog uigūrų etninės tapatybės formavimuisi ir jos turiniui lemiami metai buvo 1931-1934 m.. Šiuo laikotarpiu Sindziange vyko maištai, kuriems daugiausiai įtakos turėjo panislamizmo ir panturkizmo pasekėjai, siekiantys turkiškos-islamiškos Rytų Turkestano Respublikos kaip Sindziango turkų-musulmonų tautinės valstybės sukūrimo.⁷³ Tuo tarpu Zunyou Zou teigia, jog uigūrų tapatybės formavimuisi ir separatistinėms idėjoms įtakos turėjo XIX amžiuje egzistavusi Islamo karalystė pietų

⁷⁰ “Xinjiang profile - full overview” BBC, 2016, lapkričio 17, žiūrėta 2018.09.20, <https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-16913494>

⁷¹ Ten pat.

⁷² Nichola Fuller “Xinjiang: The History and Context of modern issues” Vol. 6 in *Undergraduate Research Journal of History, Indiana University, South Bend*, Vol. 6 (2016): 11.

⁷³ Joy. R. Lee. “The Islamic Republic Of Eastern Turkestan And The Formation Of Modern Uyghur Identity In Xinjiang.” (Magistro baigiamasis darbas, Kansas State University Manhattan, 2006), 3-4.

Sindziange, kuri vėliau sudarė precedentą panislamistų ir panturkistų maištui XX amžiuje.⁷⁴ Joy R. Lee teigimu, Kinijos valdžios reakcija į šiuos maištus buvo siekimas institucionalizuoti uigūrų tapatybę taip juos asimiliuojant į Kinijos visuomenę.⁷⁵ Verta pastebėti, jog tuo pačiu buvo siekiama nukreipti dėmesį nuo esminių sukilimo priežasčių. Po sukilimo 1931-1934 m. Kinijos valdžia siekė parodyti, jog gilinasi į priežastis, kodėl regione kilo maištai ir remiantis ataskaitomis buvo siekiama nukreipti dėmesį nuo etninės įtampos ir vertinti sukilimus, kaip rezultatą regiono degradacijos. „Nacionalistų Vyriausybės agentų išsiųstoje ataskaitoje, autoriai teigia, kad musulmonų maištavimas buvo reakcija į skurdžias sąlygas, kurias kentė žmonės dėl blogėjančių santykių su Kinijos vidumi ir su užsienio prekybos pablogėjimu.<.>..šioje ataskaitoje taip pat minimas musulmonų pasipiktinimas Kinijos valdžia dėl švietimo sistemos slopinimo Sindziange.“⁷⁶ Tokia ataskaita greičiausiai buvo sukurta, siekiant sudaryti įspūdį, jog uigūrų pasipriešinimą skatino laikini ekonominiai ir socialiniai sistemos nesklaidumai regione. Tuo tarpu, remiantis Nichola Fuller, tuometinės valdžios vykdyta ekonominė politika, paremta socialine ir politine hierarchija, lėmė ekonominį deficitą ir etninę įtampą tarp etninės daugumos hanų ir uigūrų.⁷⁷ Tačiau nepaisant to, kokios buvo esminės maištų priežastys, reikšmingiausia yra tai, kad jie suvienijo uigūrų kaip etninę bendruomenę, išryškino jų tapatybės nesuderinamumą su Kinijos kultūrine ir politine tapatybe bei paskatino juos priešintis inkorporavimui į Kinijos visuomenę. Rytų Turkestano Respublikos siekimą galima vertinti kaip Sindziango ambiciją būti emancipuotam, tačiau Kinijos valdžios suvokimu toks etnis ir religinis išsiskyrimas galėjo lemti ir ideologinį susiskaldymą.

Kinijos valdžia visomis galimomis priemonėmis siekė Sindziango regioną priartinti prie likusios Kinijos ir kaip įmanoma labiau jį hanifikuoti. Tačiau asimiliacijai trukdė ir Sindziango sąsajos su Sovietų Sąjunga. Po 1931-1934 m. vykusių maištų Sindziangas pateko į Rusijos įtakos zoną. Tuometinis Sindziango faktinis valdytojas, sienų apsaugos komisaras, Sheng Shicai, ėmė bendradarbiauti su Sovietų Sąjungos valdžia, kuri politiniais, ekonominiais ir kariniais ryšiais susisaistė su regionu skirdama jam paramą.⁷⁸ Todėl kai kuriuose šaltiniuose Sindziangas buvo įvardijamas kaip kolonija ar marionetinė valstybė. „Sheng Shicai aljansas su Rusija ir funkcionalios sovietų marionetinės valstybės sukūrimas pasitarnavo kaip pagrindas daugumai modernių Sindziango

⁷⁴ Zunyou Zou, *Chinese Strategy for De-radicalization* (New York: Routledge, 2017), 3.

⁷⁵ Joy. R. Lee. „The Islamic Republic Of Eastern Turkestan And The Formation Of Modern Uyghur Identity In Xinjiang.“ (Magistro darbas, Kansas State University Manhattan, 2006) 3-4,

⁷⁶ Ten pat., 64p. (Pirminis šaltinis: AAH, Xinjiang Muslim Dispute, Telegram from Urumqi, April 14, 1933.)

⁷⁷ Nichola Fuller “Xinjiang: The History and Context of modern issues” in *Undergraduate Research Journal of History*, Vol. 6 (South Bend: Indiana University, 2016): 13.

⁷⁸ „Uyghurs and the Xinjiang conflict“ prieiga per internetą

<<https://apps.cndls.georgetown.edu/projects/borders/exhibits/show/the-xinjiang-conflict/exhibit/a-soviet-puppet-state>> (žiūrėta 2018-09-05)

separatistų, teigiant Kinijos valdžiai, kad ji neturi jokių teisių reikalauti Sindziango ir kaip buvusi sovietų bloko „valstybė“ Sindziangas nusipelnė suverenios valstybės postsovietinėje eroje.”⁷⁹ Tokiu istoriniu kontekstu paremtas požiūris parodo tai, jog Sindziangas turi istorija paremtą teisę suverenumui. Regiono istorinio ir politinio konteksto analizėje galima įtraukti ir vidinio kolonializmo problemos aspektą, nes Sindziangas tapo teritorija, kuri buvo naudojama tuometiniuose galios žaidimuose. Nepaisant unikalios tautinės tapatybės ši teritorija buvo įtraukta į Kinijos sudėtį. Toks prievartinis teritorijos prisavinimas lėmė motininės valstybės ir kolonialistinės valstybės santykius tarp Kinijos ir Sindziango uigūrų.

Vidinio kolonializmo problemą paaštrino tolimesni istoriniai ir politiniai įvykiai. Kadangi 99.8% visų uigūrų Kinijoje gyvena Sindziange ir juos visus sieja esminės suverenios tautos charakteristikos tokios kaip teritorija, kalba, kultūra ir religija, separatizmas tapo natūraliai kylančia problema Kinijoje.⁸⁰ Joy R. Lee pabrėžia, jog „...uigūrų separatizmas susijęs su Kinijos Liaudies Respublikos viešąja politika nukreipta į leidimus etninėms mažumoms praktikuoti religiją ir kitus kultūrinius elementus. Nuo 1949 m. , Kinijos Liaudies Respublikos viešojo politika regionų vystymuisi, tokių kaip Sindziangas, turinčių didelį procentą mažumos populiacijoje, tapo labiau susieta su bendromis Kinijos ekonominėmis ir politinėmis ambicijomis.”⁸¹ Reikšminga paminėti ir tai, jog separatistinėms uigūrų ambicijoms įtakos turėjo ir Sovietų Sąjungos parama. Siekdama panaikinti Sovietų Sąjungos įtaką Kinija 1950 m. naudodama intensyviai sistematišką kinų populiacijos didinimą Sindziange kartu šalino postsovietinių lyderių įtaką.⁸² Todėl, galima teigti, jog Kinijos vykdomai viešajai politikai įtakos turėjo ir kaimyninės valstybės veiksmai. Tačiau nederėtų vienpusiškai vertinti sovietų įtakos. „Sovietų Sąjunga rėmė uigūrų vedamą separatistinę Rytų Turkestano Respubliką šiauriniame regione 1944-1949m., bet padėjo ją numalšinti kai komunistinė Kinija perėmė teritoriją.”⁸³ Todėl verta pastebėti tai, jog nei vienai valstybei uigūrai nerūpėjo kaip etninė bendruomenė, tačiau vykstantys politiniai žaidimai tarp pastarųjų padėjo išryškinti uigūrų tapatybės kitoniškumą ir etninį konfliktą.

Kinijos veiksmai XX amžiaus antroje pusėje Sindziango atveju buvo kiek dvilypiški. Viena vertus Kinijos valdžia prisidėjo prie uigūrų tapatybės palaikymo pripažindama dalinę srities autonomiją.

⁷⁹“Uyghurs and the Xinjiang conflict“ Georgetown Univeristy, žiūrėta 2018-09-05,

<https://apps.cndls.georgetown.edu/projects/borders/exhibits/show/the-xinjiang-conflict/exhibit/a-soviet-puppet-state>

⁸⁰ Joy. R. Lee. “The Islamic Republic Of Eastern Turkestan And The Formation Of Modern Uyghur Identity In Xinjiang.” (Magistro baigiamasis darbas, Kansas State University Manhattan, 2006), 1.

⁸¹Ten pat.

⁸²“Uyghurs and the Xinjiang conflict“ Georgetown Univeristy, žiūrėta 2018-09-05,

<https://apps.cndls.georgetown.edu/projects/borders/exhibits/show/the-xinjiang-conflict/exhibit/power-struggles--china-and-the>

⁸³ “Xinjiang profile - full overview”BBC, 2016, lapkričio 17, žiūrėta 2018.09.20,

<https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-16913494>

„Sindziango pervadinimas į Sindziango uigūrų autonominį regioną 1955 m. buvo politinis Kinijos Vyriausybės žingsnis, kuris toliau legitimizavo uigūrų identitetą pripažindamas Sindziangą kaip uigūrų gimtąją žemę. Taigi, asocijuodama uigūrų žmones su Sindziango teritorija suteikė uigūrų separatizmo konceptui daugiau nacionalinio charakterio.“⁸⁴ Galima kvestionuoti kokiais tikslais buvo įvykdytas toks politinis sprendimas ir kokių rezultatų tikėjosi Kinijos valdžia, bet galima numanyti, jog suteikdama dalinę autonomiją buvo tikimasi sukurti emancipacijos iliuziją ir taip pamažu numalšinti separatizmo šaltinį. Tačiau tolimesnė Kinijos vykdoma politika atsvėrė autonomijos privalumus.

Nors Sindziangui buvo leista autonomija, Kinijos valdžia ir toliau kišosi į vidinę regiono dinamiką. Buvo siekiama kiek įmanoma labiau asimiliuoti vietinę etninę uigūrų daugumą. Kinijos valdžia pasitelkė kultūrinę ir religinę priespaudą, siekdama sumažinti islamo praktikavimą, skatindama mandarinų kalbos naudojimą ir hanų migraciją į Sindziango regioną.⁸⁵ Hanų migracijos skatinimas prasidėjo po autonomijos įtvirtinimo, būtent nuo tų pačių metų Sindziange ėmėsi kurtis hanų industriniai miestai ir žemdirbių kaimeliai palaikomi pusiau karinių dalinių.⁸⁶ Tačiau toks Sindziango hanifikavimas nespėdė regiono problematiškumo. Nors regiono etninė sudėtis keitėsi etninė įtampa išliko. Ming T. Wong „*Xinjiang and China's National Security: Counter-Terrorism or Counter-Separatism?*“ teigia, jog protestai prieš Kinijos valdymą Sindziange suintensyvėjo 9 dešimtmetyje, o įvykiai išsibėgėjo 1997 m. vykusiame proteste Jiningo mieste, kuriame, remiantis valdžios duomenimis, žuvo 9 žmonės, nors pasak pačių protesto dalyvių jame žuvo daugiau nei 100 protestavusių.⁸⁷ Todėl, nepaisant valdžios pastangų asimiliuoti regiono etninę daugumą, panaudotos viešosios politikos priemonės ne tik, kad nesuvaldė situacijos, bet ją pablogino.

Viešosios ir saugumo politikos kryptį regione reikšmingai paveikė 2001 m. rugsėjo 11-osios įvykiai Jungtinėse Amerikos Valstijose. Nors ir galima rasti su Rytų Turkestano islamistiniu judėjimu siejamų žudymų XX amžiaus pabaigoje tačiau tik po 2001 m. rugsėjo 11-osios oficialiai Vakaruose imtasi kalbėti apie terorizmo grėsmę Kinijoje ir jos bendradarbiavimą su JAV kovoje su terorizmu. „Nors Kinijos Vyriausybė jau keletą metų teigė, kad teroristinės grupės veikiančios Sindziange turi ryšių su išorinėmis teroristinėmis grupuotėmis, specifiskai Osama bin Laden teroristine grupuote, Al Qaeda, tik po rugsėjo 11, 2001 Jungtinės Valstijos ir kitos šalys oficialiai pripažino Kinijos vidinį susirūpinimą terorizmu Sindziange. Al Qaeda tariamai suteikė tiesioginę paramą Rytų Turkestano islamistiniam

⁸⁴ Joy. R. Lee. „The Islamic Republic Of Eastern Turkestan And The Formation Of Modern Uyghur Identity In Xinjiang.“ (Magistro baigiamasis darbas, Kansas State University Manhattan, 2006), 79.

⁸⁵ Ten pat, 80.

⁸⁶ „Xinjiang profile - full overview“ BBC, 2016, lapkričio 17, žiūrėta 2018.09.20, <https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-16913494>

⁸⁷ Ten pat.

judėjimui per finansinę pagalbą, mokymus ir patarimus.”⁸⁸ O 2002 m. Kinijoje buvo oficialiai skelbiama apie tai, jog Rytų Turkestano teroristai įvykdė 1990-2001 m. vykusias atakas Sindziange, kuriose žuvo 162 ir dvigubai tiek buvo sužalotų.⁸⁹ Rytų Turkestano judėjimas niekada oficialiai nerepresentavo uigūrų separatistų, tačiau nepaisant to judėjimas dažnai siejamas su uigūrų musulmonais. Žinoma, verta atsižvelgti į tai, jog rugsėjo 11-oji buvo lemiamas sukrėtimas tarptautinei bendruomenei ir terorizmas tapo nekvestionuojamai svarbiu globaliu iššūkiu bei buvo susietas su islamo ekstremistais. Tokios aplinkybės taip pat galimai sudarė palankias sąlygas imtis atitinkamų interpretacijų ir labiau remtis baime nei bandyti suvokti empirinę realybę konstruktyviai.

Remiantis istoriniu ir politiniu XIX ir XX amžiaus kontekstu vertėtų pastebėti, kokie aktoriai formuoja saugumo naratyvą ir ar verta pasikliauti jų grėsmių interpretacijomis. Nors XXI pradžioje Sindziange vykstantys smurto protrūkiai yra kiek kitokie nei XIX amžiuje vykę separatistiniai judėjimai, tačiau vėl galima pastebėti kylantį pasipiktinimą Kinijos valdžia dėl jos elgesio su musulmonais.⁹⁰ Tiek religijos išpažinėjai ir religiniai ekstremistai valdžios interpretuojami kaip grėsmė visuomenei. Žiniasklaida vis dažniau fiksuoja įvykius, kuriuose žūsta žmonės. Kaip pavyzdžius galima pateikti: 2009 m. liepą Urumčyje vykusi kruvino žudynės, kai vietos valdžia pranešė apie didelius apsaugos patrulius gatvėse po to kai žuvo 200 asmenų, dauguma jų hanai⁹¹; 2013 m. balandį smurto protrūkis, kuriame žuvo 21, užfiksuotas Kašgare, pasak valdžios buvo surengtas separatistų teroristų, nors uigūrai ir teigė, jog Kinijos valdžia hiperbolizuoja įvykius.⁹² Aišku tai, kad Kinija gerai žinoma kaip komunistinė valstybė, kurioje galima pastebėti nemažai žmogaus teisių pažeidimų, tačiau kuo uigūrų situacija Sindziange iš esmės skiriasi nuo likusių etninių mažumų šalyje. Nicholas Fuller pabrėžia tokių faktorių kaip ilgalaikis konfliktas tarp uigūrų ir Kinijos valdžios, pasipriešinimo istorija ir hanų bei uigūrų etninių skirtumų svarbą, kuri kelia pasipriešinimo judėjimo baimę Kinijos valdžiai.⁹³ Taigi, vertėtų kvestionuoti ar tai kas vyksta šiuo metu Kinijoje yra etninio smurto protrūkiai ar terorizmo išpuoliai, bet tokiu atveju reikalinga išsamesnė įvairesnių faktorių analizė.

⁸⁸ Ming T. Wong “Xinjiang and China’s National Security: Counter-Terrorism or Counter-Separatism?” (Strateginis mokslinių tyrimų projektas, U.S. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 2003), 6.

⁸⁹ Zunyou Zou, *Chinese Strategy for De-radicalization* (New York: Routledge, 2017), 3 (Pirminis šaltinis: *Information Office of the State Council of the PRC*, “‘East Turkistan’ Terrorist Forces Cannot Get Away with Impunity,” January 21, 2002, <http://www.china.org.cn/english/2002/Jan/25582.htm> (accessed March 26, 2017)).

⁹⁰ Nichola Fuller “Xinjiang: The History and Context of modern issues” in *Undergraduate Research Journal of History, Indiana University, South Bend*, Vol. 6 (2016): 14.

⁹¹ “Xinjiang profile - full overview” BBC, 2016, lapkričio 17, žiūrėta 2018.09.20, <https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-16913494>

⁹² “Xinjiang profile - full overview” BBC, 2016, lapkričio 17, žiūrėta 2018.09.20, <https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-16913494>

⁹³ Nichola Fuller “Xinjiang: The History and Context of modern issues” in *Undergraduate Research Journal of History, Indiana University, South Bend*, Vol. 6 (2016): 18.

Apibendrinus, galima teigti, jog Sindziango teritorija jau nuo seno buvo naudojama konvenciniais saugumo tikslais įvairių tautų ir valstybių, kas iš esmės lėmė tai, jog visos griežtos politinės priemonės, kurios buvo taikomos regione padėjo išgryninti uigūrų kultūrinę, religinę ir etninę tapatybę. Šios tapatybės susiformavimas lėmė emancipacijos ambicijas, kurios paskatino separatistinius judėjimus regione. Todėl Sindziango regiono prijungimas prie Kinijos nors ir buvo naudingas strategiškai trumpuoju laikotarpiu, ilguoju laikotarpiu tapo etninio konflikto židiniu, o po rugsėjo 11-osios regione padažnėjus smurto protrūkiams imtasi kvestionuoti kas išties šiuo metu vyksta Kinijoje. Ar tai yra etninis konfliktas nulemtas vidinio kolonializmo aplinkybių ar tai yra teroristiniai išpuoliai vykdomi judėjimo, kuris prisidengia islamo tikėjimu. Greičiausiai situacija yra veikiau komplikauta priežasčių sintezė, kurią siekiant suvokti reikia pasitelkti konstruktyvią ir sistemišką kritinių saugumo studijų analizę.

2.2.Referentinio objekto ir saugumo aktoriaus interakcijų analizė pagal saugumo sektorius.

Istorinis ir politinis kontekstas lėmė, kad Sindziango uigūrų saugumą formuojantis aktorius yra Kinijos valdžia. Todėl siekiant išsiaiškinti Kinijos įtaką Sindziango saugumo problemai šiame skyriuje bus analizuojama šalies vykdoma saugumo politika Sindziango regione. Pastarajai tirti bus panaudoti kritinių saugumo studijų pagrindai, paremti tokiais aspektais kaip tapatybė, emancipacija ir socialinės interakcijos. Naudojantis B. Buzan saugumo sektoriais (karinis, politinis, ekonominis ir socialinis), siekiama analizuoti skirtingose politikos srityse vykdomą uigūrų tapatybės saugumizavimą bei atskleisti Kinijos valdžios įtaką uigūrų etninės grupės pažeidžiamumui

Reikšminga pradėti nuo karinio sektoriaus analizės, nes Sindziango regionas Kinijai turi didelę strateginę svarbą. Zunyou Zou išskiria, jog „Strategiškai, Sindziangas yra ekstremaliai svarbus palaikant Kinijos sienų saugumą ir tarptautinę prekybą.”⁹⁴ Tuo tarpu Ming T. Wong pasteba, jog „Kinija laiko savo atominių ginklų bandymų vietą Lobnore, Sindziange. Nuo pat Kinijos branduolinių ginklų bandymų pradžios, Sindziangas buvo pagrindinė daugelio branduolinių ginklų bandymo vieta, dėl to uigūrai tiki, kad tai privedė prie aukštesnio nei vidutiniškai su sveikata siejamų ligų ir defektų žmonėms pasireiškimo.”⁹⁵ Galima teigti, jog Sindziangas prisideda prie bendros Kinijos karinės dimensijos, todėl regiono stabilumas tampa vienu iš esminių Kinijos nacionalinės politikos tikslų.

Norėdama palaikyti stabilumą regione Kinija investuoja į karinius dalinius regione ir dažnai paaukoja vietinių gyventojų saugumą. Arthur Dominic Villasanta „*China's Armed Police and Soldiers Aim to*

⁹⁴ Zunyou Zou, *Chinese Strategy for De-radicalization*(New york: Routledge, 2017), 2.

⁹⁵ Ming T. Wong “Xinjiang and China’s National Security: Counter-Terrorism or Counter-Separatism?” (Strateginis mokslinių tyrimų projektas, U.S. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 2003), 5.

Strike Fear among Muslims in Xinjiang” pabrėžia, jog Kinijos vidiniam saugumui skiriamas biudžetas yra vienas didžiausių pasaulyje ir jos išorės gynybai skirta Liaudies išlaisvinimo armija yra mažiau finansuojama, nei pajėgos šalies viduje.⁹⁶ Greičiausiai dėl to, jog išorinės grėsmės neatneša tiek žalos Kinijai kiek vidinės grėsmės ir esminiai šalies priešai identifikuojami jos viduje. Remiantis A. Dominic, šalies vidaus pajėgos, vadinamos Liaudies ginkluotomis policijos pajėgomis, 2016 metais nužudė šimtus musulmonų uigūrų, kurie pasak Kinijos valdžios buvo identifikuojami kaip islamistai vykde teroro išpuolius, o žiniasklaidoje uigūrų vyrai buvo įvardijami kaip gaujos.⁹⁷ Todėl vidinės saugumo pajėgos atlieka “gelbėtojų” vaidmenį, tuo tarpu vietinius uigūrus siekiama nužmoginti ir asocijuoti su teroristais, pateisinant ginkluotos policijos veiklą regione. „Analitikų teigimu augantys skaičiai antiteroristinių eitynių vedamų Liaudies ginkluotosios policijos keletoje Sindziango miestų yra atsakas į išaugusį smurtą regione, kuriame musulmonai uigūrai kovoja už nepriklausomybę nuo Kinijos.”⁹⁸ Galima daryti išvadą, jog ginkluotos policijos pareigūnai ne tik turi palaikyti tvarką regione, tačiau tuo pačiu kelti baimę vietiniams, kurie nepalaiko komunistinės Kinijos valdžios.

Dėl to išlaidos vidaus gynybai stebėtinai augo per pastaruosius dešimt metų. 2010 m. buvo pirmieji metai kai Kinijos komunistų partijos vidaus saugumo biudžetas buvo didesnis nei išorės saugumui skirtos lėšos.⁹⁹ O 2013 m. viešojo saugumo išlaidos siekė 112 milijardų dolerių, o išorės apsaugai buvo skirta \$108 milijardų dolerių.¹⁰⁰ Kinija tapo unikaliu pavyzdžiu kai valstybės išlaidos vidaus gynybai smarkiai peraugo išorės gynybos išlaidas. Nors 2014 m. skirtumas tarp vidaus saugumo išlaidų ir išorės siekė 0.8 % , 2016 m. šis atotrūkis jau siekė 13% ir tais pačiais metais vidinio saugumo biudžetas išaugo 17.6 %.¹⁰¹ Remiantis naujausiais duomenimis vidaus saugumo išlaidų augimo tendencija išlieka stabili, bet galima pastebėti ryškius vidaus saugumo išlaidų pokyčius Sindziango regione 2016-2017 m. laikotarpiu (Žr. 1 Paveikslas). Kinijos Sindziango regiono vidaus saugumo išlaidos išaugo net 92.8 % minėtu laikotarpiu.¹⁰² Tačiau iš vizualiai pavaizduotų duomenų

⁹⁶Arthur Dominic Villasanta „China’s Armed Police and Soldiers Aim to Strike Fear among Muslims in Xinjiang”, *China Topix*, 2017, vasario 19, žiūrėta 2018 09 29, <http://www.chinatopix.com/articles/111663/20170219/china-armed-police-soldiers-stage-massive-show-force-muslim.htm>

⁹⁷Ten pat.

⁹⁸Ten pat.

⁹⁹ Adrian Zenz “China’s Domestic Security Spending: An Analysis of Available Data” in *China Brief Volume*, 18 Issue: 4, žiūrėta 2018 10 03, <https://jamestown.org/program/chinas-domestic-security-spending-analysis-available-data/>

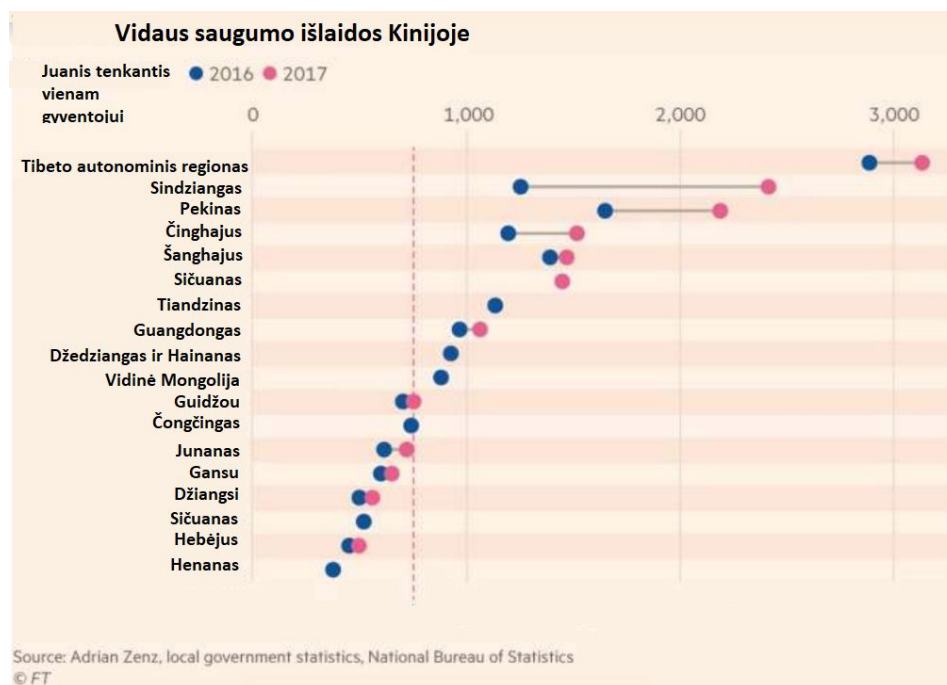
¹⁰⁰ Arthur Dominic Villasanta „China’s Armed Police and Soldiers Aim to Strike Fear among Muslims in Xinjiang”, *China Topix*, 2017, vasario 19, žiūrėta 2018 09 29, <http://www.chinatopix.com/articles/111663/20170219/china-armed-police-soldiers-stage-massive-show-force-muslim.htm>

¹⁰¹ Adrian Zenz “China’s Domestic Security Spending: An Analysis of Available Data” in *China Brief Volume*, 18 Issue: 4, žiūrėta 2018 10 03, <https://jamestown.org/program/chinas-domestic-security-spending-analysis-available-data/>

¹⁰²Ten pat.

galima pastebėti, ne tik išlaidų regione augimą, bet ir tai nors Tibetui vis dar skiriama daugiau finansų užtikrinti vidaus saugumui, tačiau Sindziango atveju unikalumas atsiskleidžia dėl staigiai augančio saugumo biudžeto visoje Kinijoje. Tokie skaičiai gali būti interpretuojami kaip parodantys, tai, jog saugumo situacija regione aštrėja ir išlaikyti stabilumą tampa vis sunkiau, dėl to būtina vis daugiau investuoti į saugumo pajėgas ir jų veiklos palaikymą Sindziange.

1 *Paveikslas. Vidaus saugumo išlaidos Kinijoje.*

Adaptuota pagal: Emily Feng “ Security spending ramped up in China’s restive Xinjiang region” Nuoroda: <https://www.ft.com/content/aa4465aa-2349-11e8-ae48-60d3531b7d11>

Vertėtų atkreipti dėmesį į saugumo pajėgų struktūrą ir sudėtį, siekiant geriau suvokti Sindziango karinę dimensiją. „Kinijos režimas įgyvendino visapusiškas saugumo priemones Sindziange, pagrįstas dvejomis prielaidomis, kad islamiškas terorizmas yra didžiausia saugumo grėsmė Vidurinei Karalystei ir kad jo šaknys slypi uigūrų etninėje mažumoje. Į saugumo priemones įtraukiama Liaudies išlaisvinimo armijos (PAL) ir įvairių kitų sukarintų organizacijų kaip Liaudies ginkluotos policijos pajėgos(PAP) ir Sindziango gamybos ir statybos korpuso (XPCC) intervencija.“¹⁰³ Šios organizacijos naudojamos kaip saugumo priemonės Sindziango regione prevenciniais ir smurto protrūkių suvaldymo tikslais. Adrien Morin nurodo jog kaip pavyzdys Liaudies išlaisvinimo armija yra kontroliuojama hanų daugumos ir visi aukščiausi postai joje skiriami tik etniniams hanams, tuo tarpu Liaudies ginkluotosios policijos esminis tikslas yra susekti ir sustabdyti Rytų Turkestano teroristus ir šiam

¹⁰³ Adrien Morin „Is China’s Counterterrorism Policy in Xinjiang Working?” *The Diplomat*, 2017 vasaris, žiūrėta 2018 10 01, <https://thediplomat.com/2017/02/is-chinas-counterterrorism-policy-in-xinjiang-working/>

tikslui kasdien būdi 260,000 pareigūnų.¹⁰⁴ Remiantis šiais pastebėjimais galima teigti, jog situacija yra nepalanki uigūrams ir saugumo palaikyme jie patiria diskriminacija ne tik dėl su jais siejamos teroristinės veiklos skatinančios juos tapti įtariamaisiais, bet net ir tie uigūrai, kurie nėra identifikuojami kaip keliantys grėsmę ir gali tarnauti Kinijos kariuomenei yra sistemiškai diskriminuojami ir negali užimti aukštesnių postų.

Uigūrų sisteminė diskriminacija egzistuoja visose minėtose saugumo organizacijose. Hanų dominavimas aiškiai pastebimas ir Sindziango gamybos ir statybos korpuse, kuris buvo įkurtas Mao Dzedongo laikais palaikyti regiono stabilumui veikia kaip sukarinta verslo organizacija. Jai priklauso 2,4 milijono žmonių (beveik 10 proc. Sindziango populiacijos), kurių daugumą sudaro hanų bendruomenės nariai.¹⁰⁵ Šio korpuso pagrindinis tikslas, skatinti ekonominių vystymąsi, sienų apsaugą ir palaikyti etninį stabilumą.¹⁰⁶ Tačiau šio darinio veikimas priklauso nuo hanų daugumos ir etninio stabilumui palaikyti imamasi ne tik ekonominių, bet ir karinių priemonių. Vertėtų pastebėti, jog visi saugumo dariniai stabiliai auga ir plečiasi. Sindziango regiono saugumo pajėgos nuo 2009 m. iki 2011 m. padvigubėjo daugiau nei 11,000 žmonių, o 2017 m. saugumo darbo skelbimuose Sindziange buvo ieškoma net 65,000 darbuotojų ir tais pačiais metais „Amnesty International“ fiksavo, jog regione dirbo 90,000 saugumo personalo žmonių.”¹⁰⁷ Šie skaičiai parodo, jog saugumo sektorius Sindziango regione sparčiai plėtėsi. Ši plėtra susijusi su Kinijos ambicijomis suvaldyti regione vykstančius procesus naudojant visas įmanomas priemones.

Nuo karinio sektoriaus vertėtų pereiti į politinį sektorių, siekiant suvokti kaip kito politinis klimatas Sindziango regione kovos su terorizmu kontekste Kinijoje. Kinijos politinio klimato kaitai regione įtakos turi smurto protrūkiai. Remiantis Globalaus terorizmo duomenų bazės statistiniais duomenis (Žr. 2 Paveikslas) galima pastebėti, jog per pastaruosius dešimt metų teroristinė veikla Sindziange suaktyvėjo, ypač lyginant su likusia Kinija, aukų skaičius drastiškai pakilo 2009 m. (daugiausiai dėl vykusių maištų) ir 2014 (daugiausiai dėl sprogdinimų ir incidento su sunkvežimiu).

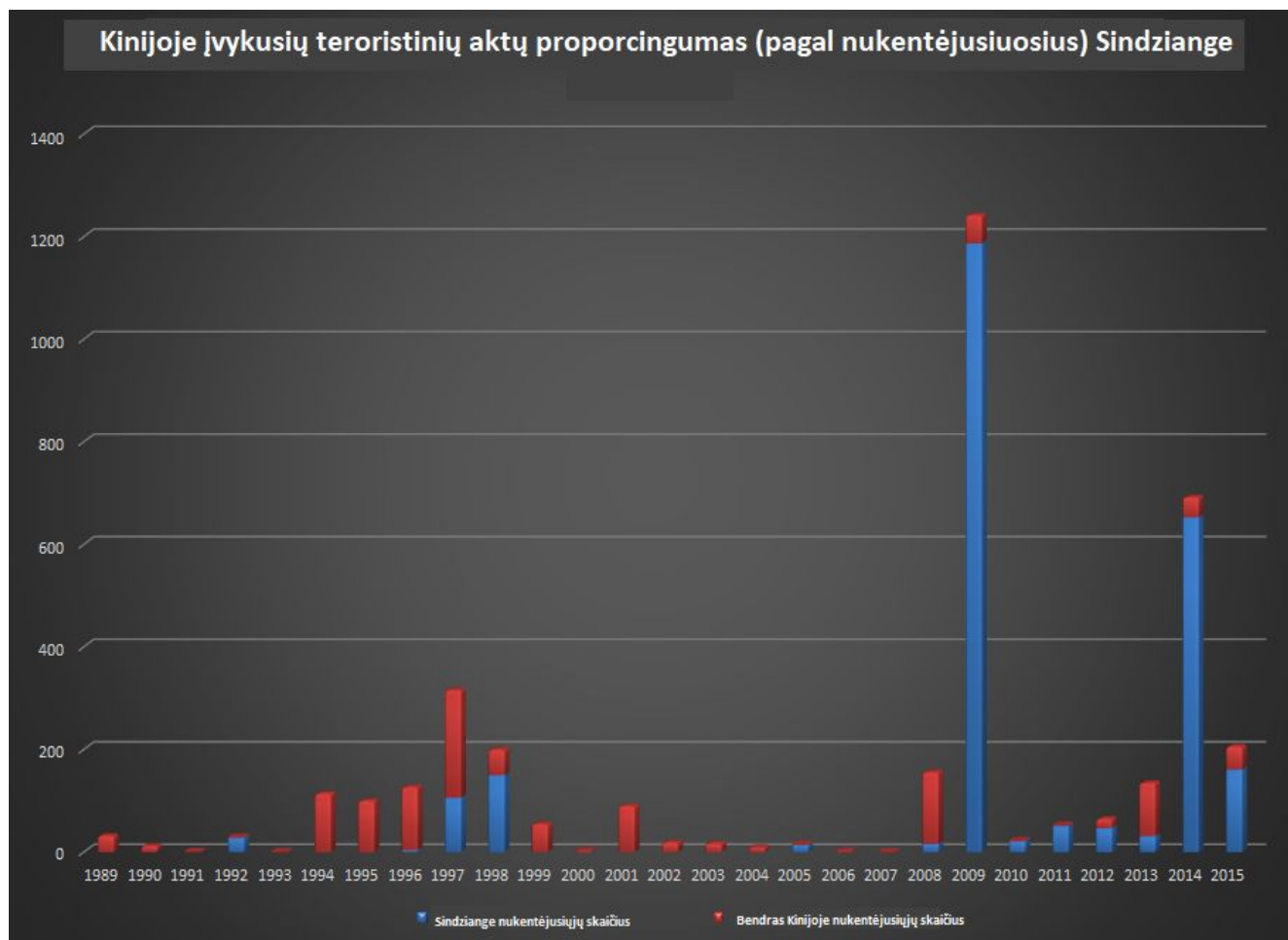
¹⁰⁴ Adrien Morin „Is China's Counterterrorism Policy in Xinjiang Working?“ *The Diplomat*, 2017 vasaris, žiūrėta 2018 10 01, <https://thediplomat.com/2017/02/is-chinas-counterterrorism-policy-in-xinjiang-working/>

¹⁰⁵ Ten pat.

¹⁰⁶ “Corps plays key role in fight against terror” *China Daily*, 2014, spalio 6, žiūrėta 2018 09 30, http://www.chinadaily.com.cn/china/2014-10/06/content_18699560.htm

¹⁰⁷ Nithin Coca “China's Xinjiang surveillance is the dystopian future nobody wants”, *Engadget*, 2018, spalio 1, žiūrėta 2018 10 01, <https://www.engadget.com/2018/02/22/china-xinjiang-surveillance-tech-spread/?guccounter=1>

2 *Paveikslas*. Kinijoje įvykusių teroristinių aktų proporcingumas (pagal nukentėjusiuosius) Sindziange.

Adaptuota pagall: Adrien Morin “ Is China’s Counterterrorism Policy in Xinjiang Working?” nuoroda: <https://thediplomat.com/2017/02/is-chinas-counterterrorism-policy-in-xinjiang-working/> Pirminis šaltinis: Global Terrorism Database

Natūralu, jog kartu su incidentų dažnėjimu ir didėjančiais aukų skaičiais didėjo ir areštų skaičiai. Daugiausiai buvo areštuojami etninių mažumų atstovai, panaudojant kovos su terorizmu, kovos su separatizmu ir deekstremizmo pretekstu, kurie daugiausiai buvo taikomi areštuojant musulmonus uigūrus.¹⁰⁸ Remiantis Kinijos statistiniais duomenimis (Žr. 3 Paveikslas) galima pastebėti, jog areštų skaičius sparčiai augo 2014 m., tai galima susieti su tuo, jog tais metais buvo daugiau nei įprasta incidentų, kurie buvo identifikuojami kaip teroro išpuoliai ir tai, jog tais metais imtasi vykdyti “Stipraus smūgio” politiką, kuri leido Kinijos pareigūnams lengviau areštuoti asmenis, kurie nors kiek įtariamai separatizmu, religiniu ekstremizmu ar kitokia anti-pilietiška veikla. Remiantis tais pačiais

¹⁰⁸ “Criminal Arrests in Xinjiang Account for 21% of China’s Total in 2017” *Chinese human right defenders*, 2018, liepos 25, žiūrėta 2015 09 30, <https://www.nchrd.org/2018/07/criminal-arrests-in-xinjiang-account-for-21-of-chinas-total-in-2017/>

duomenimis galima pastebėti, jog per penkis metus areštavimo skaičiai išaugo net 306%, kas greičiausiai buvo susiję su politikos griežtinimu, kuris buvo nepalankus uigūrų etninei mažumai regione.

3 Paveikslas. Kriminaliniai areštai Sindziange.

Metai	Kriminaliniai areštai Sindziange	Metai iš metų pokytis Sindziange	Kriminaliniai areštai Kinijoje	Sindziango areštai procentaliai Kinijoje
2008-2012	81,443	---	---	---
2013	13,900 (est*)	---	879,817	1.58%
2014	27,164	↑ 95%	879,615	3.01%
2015	34,568	↑ 27%	873,148	3.96%
2016	27,404	↓ 20%	828,618	3.31%
2017	227,882 (est**)	↑ 731%	1,068,802 (est***)	21.32%
2013-2017	330,918	↑ 306% (nuo 2008-2012)	4,531,000	7.30%

Cit. pagal: “Criminal Arrests in Xinjiang Account for 21% of China’s Total in 2017” <https://www.nchrd.org/2018/07/criminal-arrests-in-xinjiang-account-for-21-of-chinas-total-in-2017/> Pirminis šaltinis: Tianshan Net, Xinjiang People’s Procuratorate Annual Work Reports (2014-2017), Supreme People’s Procuratorate Annual Work Reports (2013-2017)

Ryškiausi teisiniai pokyčiai Sindziange, po rugsėjo 11-osios, vyko 2008-2009 m. Vykstantys etnoreliginiai neramumai Sindziange paskatino Kinijos komunistinę partiją įvesti sugriežtintas direktyvas, reguliacijas ir įstatymus, kurie padėjo pagrindus didesniai regiono sukarinimui, gyventojų persekiojimui ir religinės laisvės suvaržymams. Visa tai buvo vykdoma siekiant stipriai pasipriešinti terorizmui ir sustiprinti Kinijos įstatyminę bazę šiuo klausimu.¹⁰⁹ Nors tuometiniai Kinijos reglamentai buvo neigiamai vertinami vakaruose, Kinija siekė vakarams parodyti kaip reikia susidoroti su terorizmu, kad makiaveliška politika yra vienintelė išeitis norint sustabdyti terorizmo problemą. Tačiau, kai kurie išleisti įstatymai buvo veikiau etninė diskriminacija, paremta uigūrų tapatybės

¹⁰⁹ Julia Famularo “How Xinjiang Has Transformed China’s Counterterrorism Policies” The National Interest, 2015, rugpjūčio 26, žiūrėta 2015 09 30, <https://nationalinterest.org/feature/how-xinjiang-has-transformed-china%E2%80%99s-counterterrorism-13699?page=0%2C1>

saugumizavimu, nei apsaugos priemonės. Buvo vykdomi tokie draudimai kaip : draudžiami kai kurie islamiški kūdikių vardai, itin vešlios barzdos (kaip religinė ekspresija) ir visą veidą ar kūną dengiantys rūbai, draudžiama tuoktis veikiau religiniais nei teisiniais pagrindais ar leisti islamo tikėjimo principams veikti sekuliariųjų gyvenimą.¹¹⁰ Tokie draudimai ne tik varžė uigūrų religinę ir kultūrinę laisvę, bet ir buvo tinkami interpretuoti įvairiai priklausomai nuo situacijos. Todėl reglamentavimas tapo lengvu pretekstu įtarti žmones vykdant nelegalią veiklą ar apkaltinant juos padarius nusižengimus, taip kontroliuoti jų gyvenimą ir implementuoti permanentinį baimės jausmą. Nuo 2014 m. Kinija ėmėsi vykdyti sunkiasias priemones per “Stipraus smūgio” prieš smurtą nukreiptą kampaniją.¹¹¹ Jos metu buvo siekiamas dar labiau sugriežtinti kovos su su terorizmu priemones. Tuo pačiu ši kampanija suteikė daugiau teisių valstybės pareigūnams pažeidinėti žmogaus teises ir sulaikytiesiems nesuteikti teisingo teismo proceso bei lengvai skirti sunkias bausmes už kaltinimą “terorizmu” ar “separatizmu”.¹¹² „Viena žinomiausių “Stipraus smūgio” kampanijos aukų yra uigūrų mokslininkas Ilham Tohti, kuris mokė ekonomikos Nacionaliniame Etninių mažumų universitete, Pekine, ir sukūrė bei valdė internetinę svetainę, kurioje pateikdavo žinias ir informaciją apie uigūrus. Jis šiuo metu kalio iki gyvos galvos Sindziange po to kai 2014 m. buvo apkaltintas “separatizmu”. Kinijos valdžia nubaudė Ilham Tohti už taikų atstovavimą uigūrų teisėms internetinėje svetainėje, kurią jis pats sukūrė.”¹¹³ Toks politinės kampanijos esminių nuostatų interpretavimas kelia grėsmę uigūrų etninei bendruomenei, nes bet kokia su jų tapatybę susijusi veikla gali būti interpretuojama valdžios kaip kelianti grėsmę. Todėl Kinijos valdžia disponuoja galia valdyti uigūrus kaip savo piliečius per teises priemones, kurios vakaruose būtų suvokiamos kaip neteisėtos. Reikėtų nepamiršti, jog vykdoma politika paveikia ne tik vietinius, bet ir tuos, kurie sugeba išvykti iš šalies. 2017 m. Kinijos pareigūnai pranešė užsienyje studijuojantiems uigūrams grįžti į šalį, tačiau tie kurie nepakluso buvo sulaikyti ir gražinti į šalį bei sulaikyti, kai kurie iš jų įkalinti kalėjime.¹¹⁴ Kinijos vykdoma politika ėmė kelti baimę uigūrams, suvokus, jog jų tapatybė gali jiems kelti grėsmę nepaisant ar jie gyvena Sindziange ar emigruoja už Kinijos ribų. Valdžios persekiojimai vyksta pasitelkiant įvairias priemones. Priemonės, iš kurių dauguma buvo pritaikytos Sindziange, apėmė kaimynystės “tinklo” pranešimų sistemą, plačius

¹¹⁰ Lizzie Deardan “China bans Islamic baby names in Muslim majority Xinjiang province” *Independent*, 2017, balandžio 25, žiūrėta 2015 09 30, <https://www.independent.co.uk/news/world/asia/china-ban-islamic-baby-names-muslim-xinjiang-province-uyghurs-burg-a-islam-jihad-human-rights-a7700646.html>

¹¹¹ Zunyou Zou, *Chinese Strategy for De-radicalization* (New York: Routledge, 2017), 3.

¹¹² “Criminal Arrests in Xinjiang Account for 21% of China’s Total in 2017” *Chinese human right defenders*, 2018, liepos 25, žiūrėta 2015 09 30, <https://www.nchrd.org/2018/07/criminal-arrests-in-xinjiang-account-for-21-of-chinas-total-in-2017/>

¹¹³ Ten pat.

¹¹⁴ “China. Events of 2017” *Human rights watch, World report 2018*, žiūrėta 2018 09 15, <https://www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/china-and-tibet>

kontrolės punktus ir apžiūrą, plačią elektroninę stebėjimo sistemą, pasų konfiskavimą ir privalomus politinius mokymo kursus grįžtantiems iš užsienio. Įgyvendinant šias priemones buvo įdarbinta daug pagalbinės policijos darbuotojų.”¹¹⁵ Šios priemonės skirtos suvaldyti terorizmo problemą ir paremtos deradikalizacija. Kinijos valdžia deradikalizacijos procesą įvardijo per “penkis raktinius punktus” : ideologinis, kultūrinis, kasdieninis, religinis ir teisinis “raktai”.¹¹⁶ Kiekvienas “raktas” išskiria esmines sritis, kurios reikšmingos kovoje su radikalais, naudojant jų priemones prieš juos pačius, pavyzdžiui prieš ideologinį ekstremizmą kovojant pasitelkiant ideologijos perdiegimą visuomenėje. Deradikalizavimo teisinis reglamentavimas nuo 2014 m. iki 2016 m. buvo aktyviai griežtinamas. Sindziango autonominiame regione 2014 m. lapkritį buvo vykdomi Sindziango religinių reikalų reglamento pakeitimai, kurie suteikė daugiau galios vietiniai valdžiai riboti įvairias religines praktikas, cenzūruoti kalbą internete ir drausti barzdas, kurios kelia įtarimą, jog asmuo yra ekstremistas.¹¹⁷ 2015 m. sausį Urumčio mieste, papildant burkų draudimo reguliavimą, buvo uždrausti bet kokie kiti religiniai simboliai, kurie galėtų būti vertinami kaip ekstremistiški.¹¹⁸ Visus reglamentus apjungė bendras regioninis Sindziango kovos su terorizmu įstatymas priimtas 2016 m., kuriame buvo išdėstytos esminės nuostatos paremiančios vykdomą kovos su terorizmu politiką.¹¹⁹ Tokios deradikalizavimo politikos reglamentavimas ir įgyvendinimas lėmė suvokimas, jog vien Sindziango sukarinimas nesugeba užtikrinti saugumo ir stabilumo regione. Todėl esminis deradikalizacijos tikslas buvo ne bausti radikalus, bet pakeisti pastarųjų mąstymą, kuris lemia tai, jog pastarieji imasi vykdyti išpuolius ir kenkti visuomenei.¹²⁰ Griežtų įstatymų derinys ir kryptingas jų įgyvendinimas turėjo pristabdyti smurtą ir žudymus regione.

Vertėtų išskirti vieną iš perauklėjimo priemonių, kuri sukrėtė vakariečius dėl pastarosios vykdymo - perauklėjimo stovyklos. „Humans Rights Watch” organizacija pastebėjo, jog per 2017 m. masinio stebėjimo priemonės technologijos patobulėjo ir aktyviai plėtėsi visame Sindziango regione, o 2016 m. organizacijos surinktais duomenimis „Sindziango valdžia išsiuntė dešimtis tūkstančių uigūrų ir kitų etninių mažumų į “politinio švietimo centrus”.”¹²¹ Šie “politinio švietimo centrai” Vakarų žiniasklaidoje kartais dar įvardijami kaip perauklėjimo stovyklos, kuriose Kinija teigia vykdanči deradikalizuojantį švietimą. Šios įstaigos yra dalis sistemos vadinamos “ transformacija per švietimą”,

¹¹⁵ Ben Hillman “China’s dangerous ethnic policies in Xinjiang” *East Asia Forum*, 2017, birželio 12, žiūrėta 2018 09 25, <http://www.eastasiaforum.org/2017/06/12/chinas-dangerous-ethnic-policies-in-xinjiang/>

¹¹⁶ Zunyou Zou, *Chinese Strategy for De-radicalization* (New York: Routledge, 2017), 5.

¹¹⁷ Ten pat, 7.

¹¹⁸ Ten pat.

¹¹⁹ Ten pat, 8.

¹²⁰ Ten pat, 1.

¹²¹ „China: Big Data Fuels Crackdown in Minority Region” *Human rights watch*, 2018, vasario 26, žiūrėta 2018 09 15, <https://www.hrw.org/news/2018/02/26/china-big-data-fuels-crackdown-minority-region>

kuri daugiausiai skirta uigūrų etninei mažumai bei kazakams Sindziango autonominiame regione.¹²² Ši sistema padeda pritaikyti socialinės inžinerijos priemones perauklėjimo stovyklose, kuriose siekiama ekstremistus perauklėti į pilietiškus visuomenės narius. Tačiau Kinijos valdžios pareigūnų suvokimu ekstremizmas yra gana plati sąvoka. Toks uigūrų kitoniškumas kaip kalba, kultūra ir religija jau identifikuojami kaip ekstremistiški faktoriai, kurie trukdo jiems integruotis Kinijos komunistinėje visuomenėje, nes remiantis prezidentu Si Dzinpingu tik tos etninės grupės, kurios priima socializmą gali būti dalimi Kinijos.¹²³ Todėl uigūrų etninė mažuma esamos komunistinės valdžios suvokimu negali būti laikomi pilnavertiškais piliečiais tol kol visiškai neatsisakys savo kultūrinės, religinės ir kalbinės tapatybės. „Nuo 2017 balandžio, uigūrai apkaltinti “ekstremistinėmis” ir “ politiška nekorektiškomis” pažiūromis buvo pasodinti į kalėjimus arba sulaikyti perauklėjimo stovyklose visame Sindziange.”¹²⁴ Šių metų pradžioje buvo užfiksuota, jog apie 120,000 etninių mažumų atstovų laikomi perauklėjimo stovyklose Kašgare.¹²⁵ Žinoma ir tai, kad Kinija bando slėpti tikslesnius skaičius ir švelninti vakarų žiniasklaidos poziciją perauklėjimo stovyklų atžvilgiu, teigdama, jog pastarosios nėra prievartinės ir tik suteikia mokymus, kurie padeda ekstremistus perauklėti ir integruoti į visuomenę, nors ir žiniasklaidą pasiekia pranešimai apie prievartinius areštus ir mirtis šiose stovyklose. „Vis daugiau ir daugiau uigūrų, galbūt net apie 120,000 yra sulaikyti ir išsiųsti į perauklėjamasias stovyklas už smulkus nusizengimus. Vis daugiau, bet kokios religinės ar kultūrinės raiškos laikomos niokojančiomis, net vyresnio amžiaus intelektualai susilaukia arešto, kaip 82 metų islamo mokslininkas Muhammad Salih Hajim, kuris šiemet mirė perauklėjimo stovykloje.”¹²⁶ Todėl galima pastebėti, jog šios stovyklos ir prievartinis žmonių gabenimas į jas parodo, jog vietiniai uigūrai ir kitos panašios etninės mažumos yra nužmoginamos ir taip valdžia pateisina visas griežtas priemones kovoje su terorizmu ir ekstremizmu.

Kovai įtakos turėjo ir politinio elito pokyčiai regione, o ypač naujo politinio lyderio atėjimas 2016 m. Sindziango komunistų partijos lyderiu tapo buvęs Tibeto komunistų partijos lyderis, Chen Quanguo, kuris pasižymėjo griežtos saugumo politikos vykdymu Tibete, todėl vos atėjęs į valdžią Sindziange ėmėsi stiprinti stebėjimo kamerų sistemą regione, ypač uigūrų stebėjimą.¹²⁷ Chen Quanguo buvo

¹²² Michael Clarke “Xinjiang’s “transformation through education” camps” *The Interpreter*, 2018, gegužės 25, žiūrėta 2018 09 30, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/xinjiangs-transformation-through-education-camps>

¹²³ Ten pat.

¹²⁴ Adile Ablet and Alim Seytoff “Authorities Testing Facial-Recognition Systems in Uyghur Dominated Xinjiang Region” *Radio Free Asia*, 2018, sausio 25, žiūrėta 2018 10 03, <https://www.rfa.org/english/news/uyghur/surveillance-01252018161603.html>

¹²⁵ Ten pat.

¹²⁶ Nithin Coca “China’s Xinjiang surveillance is the dystopian future nobody wants”, *Engadget*, 2018, spalio 1, žiūrėta 2018 10 01, <https://www.engadget.com/2018/02/22/china-xinjiang-surveillance-tech-spread/?guccounter=1>

¹²⁷ Josh Ye “Massive show of force staged in China’s Xinjiang region after terrorist attack” *South China Morning Post*, 2017, vasario 17, žiūrėta 2018 10 04,

paskirtas komunistų partijos dėl to, jog jo darbas buvo efektyvus Tibete, bet Sindziango saugumo situacija blogėjo kur kas greičiau nei Tibete. Tačiau jo griežtu stebėjimu paremta politika tokiam regione kaip Sindziangas lėmė ir keletos rizikos faktorių atsiradimą. Saugumizacija paveikė ekonomiką, nes Chen Quanguo įgyvendintos priemonės kontroliavo ne tik žmonių judėjimą ir veiklą, bet ir laisvą darbo jėgos judėjimą (dauguma uigūrų buvo priversti grįžti į jų gimtuosius miestelius, kur rasti darbą buvo kur kas sudėtingiau nei didesniuose miestuose), stebėjimo punktai augo sparčiai bei kartu didėjo ir monitoringo reikalavimai (tai apsunkino prekybos sąlygas ir pabrangino bendras verslo sąnaudas).¹²⁸ Vykdoma politika skatino etninę įtampą ir nepasitikėjimą dėl ekstremalių stebėjimo priemonių, kaip pavyzdžiui kontroliuojant cukraus pirkimus (bombos gaminimo prevencijai) ir peilių bei kitų aštrių metalinių daiktų pirkimus.¹²⁹ Nors šios priemonės daugiausiai buvo taikomos uigūrams, tačiau jų griežtas pobūdis atsiliepė ir vietos hanams. Vykdomos saugumo priemonės kėlė baimę vietiniams hanams, kurie ėmė sparčiai emigruoti iš regiono ar net į užsienį.¹³⁰ Politinio elito pokyčiai galimai negatyviai paveikė regioną ir pavertė jį atidžiai stebima zona. Kas iš esmės turėtų užtikrinti gyventojų saugumą, kėlė pastariesiems nesaugumo jausmą. Valstybė tapo grėsmės šaltiniu ne tik etniniams uigūrams, bet ir hanų daugumai.

Kinija saugumo politikoje Sindziango regione naudojo ne tik kietąsias, bet minkštasias saugumo priemones, kaip pavyzdžiui rūpinosi regiono ekonominiu augimu ir siekė atkreipti dėmesį, jog terorizmo grėsmė ir smurto protrūkiai gali būti tiesiogiai susiję su ekonominėmis problemomis regione. Komunistinė valdžia skyrė dėmesį ekonominėms priemonėms, kurios padėtų spręsti socioekonominę atotrūkį, sumažintų skurdą ir padėtų plėsti infrastruktūrą regione tam, jog sumažintų separatistų pasipiktinimą.¹³¹ Tačiau, verta pastebėti, jog Sindziango regionas pats yra naudingas Kinijos ekonomikai. Ming T. Wong teigia, jog „Viena iš svarbiausių priežasčių palaikyti kontrolę ir stabilumą Sindziange yra didelių kiekių energijos šaltinių buvimas šioje provincijoje. Kai Kinijos ekonominis vystymasis tęsia augimą, jos ateitis reikalaus drastiško energijos pasiūlos augimo, kas pavers Sindziangas svarbiu energetikos tiekėju. Naftos, anglies ir dujų valdymas bei plėtra Sindziange yra kritiniai elementai palaikantys Kinijos vis augančius energetikos poreikius, ypač kai naftos gavyba

<https://www.scmp.com/news/china/policies-politics/article/2071788/massive-show-force-staged-chinas-xinjiang-region-after>

¹²⁸ Adrian Zenz and James Leibold "Chen Quanguo: The Strongman Behind Beijing's Securitization Strategy in Tibet and Xinjiang" in *China Brief* Volume: 17 Issue: 12 (2017), žiūrėta 2018 10 01,

<https://jamestown.org/program/chen-quanguo-the-strongman-behind-beijings-securitization-strategy-in-tibet-and-xinjiang/>

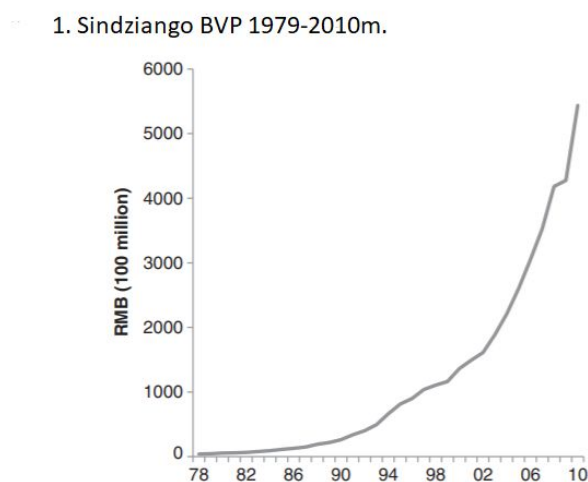
¹²⁹ Ten pat.

¹³⁰ Ten pat.

¹³¹ Beina Xu, Holly Fletcher and Jayshree Bajoria "The East Turkestan Islamic Movement (ETIM)" *Council on foreign relations*, 2014, rugsėjo 4, žiūrėta 2018 09 26, <https://www.cfr.org/background/east-turkestan-islamic-movement-etim>

rytiniuose regionuose ėmė mažėti.”¹³² Galima teigti, jog Sindziango ekonominės ir saugumo problemos Kinijai svarbios tiek kiek tai veikia jos galimybės panaudoti regione randamus resursus. Juolab, kad Kinija jau kurį laiką rūpinosi ekonomikos vystymusi regione, dėl to regiono atsiskyrimas reikštų, jog šalis prarastų reikšmingą investiciją. Nuo 1949 m. Sindziangas nuo agrokultūrinės ekonomikos perėjo į ekonomiką paremtą nafta ir naftos chemijos produktais, kurie šiuo metu siekia 60 % BVP. ir yra reikšmingi Kinijos užsienio prekybai bei dujotiekio trasoms Centrinėje Azijoje.¹³³ Sindziangas yra viena iš priežasčių kodėl Kinija pagal naftos gaminimą pasaulyje užima 4 vietą. Nafta ir kiti brangūs ištekliai regione visada veikė kaip paskatas vystyti regiono ekonomiką. Kaip galima pastebėti, remiantis statistiniais duomenis (Žr. 4 Paveikslas) jog Kinijos investavimas į Sindziangą žymiai išaugo per beveik trisdešimt metų, kas lėmė regiono vidaus produkto augimą ir sąlygojo geresnę ekonominę situaciją.

4 Paveikslas. Sindziango BVP 1979-2010 m.

Adaptuota pagal : Amy H. Liu, Kevin Peters „The Hanification of Xinjiang, China: The Economic Effects of the Great Leap West“ 2017, 268p.

Verta pastebėti, jog Kinijos valdžia tiesiogiai neparodo, jog ekonomikos stiprinimas regione reikšmingas dėl jo išteklių, o Sindziango darbo forumuose pabrėžiama ekonomikos sąsajos su terorizmu. Pirmajame Sindziango darbo forume buvo siekiama atkreipti dėmesį, jog ekonomikos kėlimas gali padėti spręsti saugumo problemas, todėl būtina mažinti ekonominę ir socialinę atskirtį, vertinant ją kaip vieną iš esminių priežasčių, kuri skatina terorizmą regione.¹³⁴ Kovos su terorizmu

¹³² Ming T. Wong “Xinjiang and China’s National Security: Counter-Terrorism or Counter-Separatism?” (Strateginis mokslinių tyrimų projektas, U.S. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 2003), 4.

¹³³ “Xinjiang profile - full overview”BBC, 2016, lapkričio 17, žiūrėta 2018.09.20, <https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-16913494>

¹³⁴ Zunyou Zou, *Chinese Strategy for De-radicalization*(New york: Routledge, 2017), 4.

svarba buvo iškelta ir antrajame Sindziango darbo forume: „...susitikime buvo patvirtinti pagrindiniai Kinijos principais ir pagrindiniai reikalavimai bei užduotys siekiant “socialinio stabilumo ir ilgalaikio saugumo” Sindziange.”¹³⁵ Šie forumai buvo skirti ne tik aptarti ekonominius iššūkius, bet ir įtikinti, jog pastarieji koreliuoja su smurto protrūkiams regione, todėl ekonomikos stiprinimas prisidėtų ne tik prie socioekonominės gerovės, bet ir prie saugumo palaikymo. Tačiau, reikšmingas pastebėti, jog ekonomikos vystymasis skirtingai veikė etnines grupes. Amy H. Liu ir Kevin Peters „*The Hanification of Xinjiang, China: The Economic Effects of the Great Leap West*” pabrėžia, jog nors negalima neigti, jog Kinijos vykdyta ekonominė politika padėjo regiono BVP augti, bet vertėtų atkreipti dėmesį į tai, jog hanai turėjo daugiau naudos iš ekonominių programų nei uigūrai.¹³⁶ Taigi, nors Kinijos žiniasklaidoje, kai kalbama apie išpuolius Sindziange, dažnai galima pastebėti minint investicijas į regiono ekonomiką, tačiau pastarųjų naudingumas uigūrams buvo kur kas mažesnis.

Kitas reikšmingas ekonominio sektoriaus aspektas, kuris persipina su socialiniu sektoriumi - kredito sistema. Kaip ir visoje Kinijoje taip ir Sindziange yra vykdoma socialinio kredito sistema. Ši sistema yra paremta privataus sektoriaus ir valdžios bendradarbiavimu. Piliečiai yra sekami remiantis plačiu tinklu stebėjimo kamerų, jų naudojamų komunikacijos kanalų ir pagal pastarųjų privačius pokalbius, pirkinius ir kitą veiklą yra vertinamas jų kaip piliečių patikimumas. Ši socialinio kredito sistema dar kitaip vadinama Sezamo kreditu ir oficialiai priklauso nuo trečios šalies kompanijos, kuri per kitas kompanijas renka duomenis (Žr. 5 paveikslas), siekdama nustatyti atitinkamą kredito balą (nuo 350 iki 950), o naudodamiesi šiuo kredito skaičiumi asmenys gali gauti kreditinę, banko paskolą, išsinuomoti namą ar mašiną bei naudotis kitomis kasdieninėmis paslaugomis.”¹³⁷ Tačiau kuo šis reitingas reikšmingas uigūrų saugumui - tuo, jog pastarasis gali užkirsti jų priėjimą prie tam tikrų paslaugų ir tuo pačiu leisti valdžiai matyti jų asmeninę informaciją. Šis informacijos rinkimas ir saugojimas suteikia vietinei valdžiai galią kontroliuoti piliečius remiantis aiškia sistema. Ši sistema per e-identifikavimo platformą, remiantis individų viešai ir privačiai disponuojama informacija įvairiuose komunikuojamuose šaltiniuose priskiria jiems balą vertindama jų “socialistines vertybes”, kaip sunkiai pastarieji dirba ir rodo savo patriotizmą.¹³⁸ Todėl piliečiai, kurie imasi kritikuoti komunistinę Kinijos valdžią gali pakenkti savo kredito balui ir negauti norimo darbo ar banko paskolos. Tokiu būdu Kinijos

¹³⁵ Zunyou Zou, *Chinese Strategy for De-radicalization* (New York: Routledge, 2017), 4.

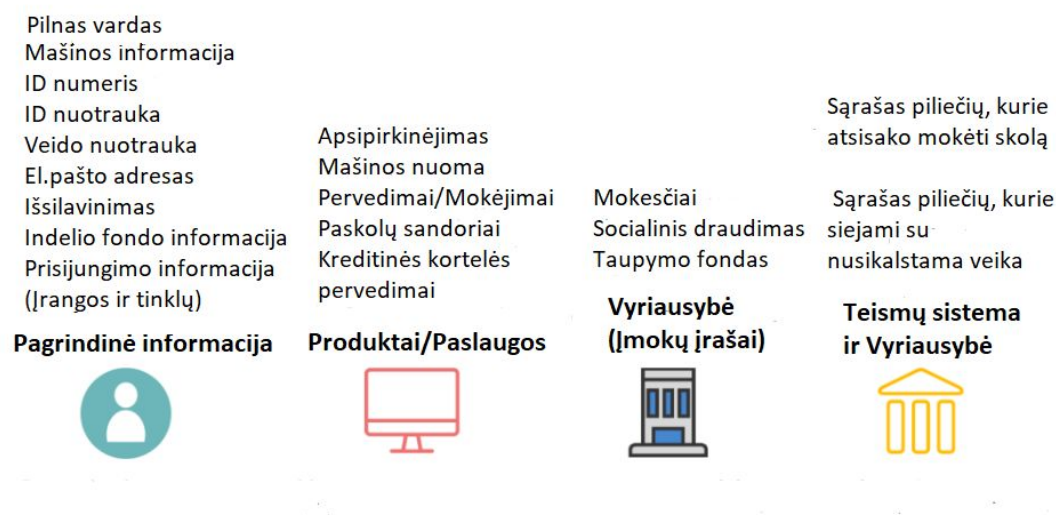
¹³⁶ Amy H. Liu and Kevin Peters “The Hanification of Xinjiang, China: The Economic Effects of the Great Leap West” in *Studies in Ethnicity and Nationalism*, Vol. 17, Nr. 2 (2017): 279.

¹³⁷ “A Quick Guide to China’s Sesame Credit” *Angrymoo*, 2017, lapkričio 22, žiūrėta 2018 09 30, <https://angrymoo.com/sesame-credit-summary/>

¹³⁸ Julia Famularo “How Xinjiang Has Transformed China’s Counterterrorism Policies” *The National Interest*, 2015, rugpjūčio 26, žiūrėta 2015 09 30, <https://nationalinterest.org/feature/how-xinjiang-has-transformed-china%E2%80%99s-counterterrorism-13699?page=0%2C1>

valdžia siekia patobulinti socialinę žmonių vadybą ir saugumo situaciją šalyje.¹³⁹ Socialinio kredito priemonė šiuo metu labiausiai pritaikoma Sindziango regione, todėl Sindziango piliečiai labiausiai jaučiasi stebimi valdžios. Vietiniai musulmonai gali susigadinti savo socialinį kreditą vien pabendraavę su giminaičiais iš musulmoniškų šalių. Visi veiksmai yra vertinami ir sprendžia ne tik ar individas gaus paskolą, norimą darbą, bet ir ar bus priskirtas prie rizikos grupės, ar bus laikomas lojaliu piliečiu. Net virtuvinio peilio pirkimas gali palikti įrašą asmens istorijoje, kuris gali sukelti įtarimų vietos valdžiai, o bendravimas su giminaičiais iš užsienio gali užtraukti bėdą artimiesiems, todėl jie dažnai to vengia nenorėdami neigiamai paveikti savo kredito balo.¹⁴⁰ Socialinio kredito sistema gali ne tik palengvinti, bet gerokai apsunkinti individo gyvenimą, ypač jei pastarasis dar priklauso uigūrų etninei mažumai. Jei žmogaus artimųjų ratas yra nepatikimas valdžios suvokimu, žmogus gali neturėti galimybės ne tik įsigyti būstą, bet ir išvykti iš šalies, jam gali būti sunkiau gauti kokybiškas medicinos paslaugas ar jo vaikams patekti į geresnę mokyklą. Bet kurioje vakarietiškoje šalyje tai būtų suvokiama kaip žmogaus teisių pažeidimas, tačiau Sindziange tai tampa kasdienybe. Žinoma, tai, jog naujausios naudojamos technologijos suteikia galimybę stebėti žmones 24/7 ir vakaruose, tačiau kuomet vakarai implementuoja duomenų apsaugos įstatymus, Kinijos valdžia neklausia piliečių leidimo naudoti jų informaciją bei laikyti ją duomenų bazėse.

5 *Paveikslas. Sezamo kredito sistemos renkami duomenys.*

Source: Zhima Credit User Agreement

Adaptuota pagal: Nuoroda: <https://angrymoo.com/sesame-credit-summary/>

¹³⁹ Julia Famularo "How Xinjiang Has Transformed China's Counterterrorism Policies" *The National Interest*, 2015, rugpjūčio 26, žiūrėta 2015 09 30, <https://nationalinterest.org/feature/how-xinjiang-has-transformed-china%E2%80%99s-counterterrorism-13699?page=0%2C1>

¹⁴⁰ Nithin Coca "China's Xinjiang surveillance is the dystopian future nobody wants", *Engadget*, 2018, spalio 1, žiūrėta 2018 10 01, <https://www.engadget.com/2018/02/22/china-xinjiang-surveillance-tech-spread/?guccounter=1>

Socialinio kredito sistema ne vienintelė socialinės politikos priemonė naudojama saugume. Kinija taip pat taiko socialinės vadybos priemones. Viena iš šių priemonių yra Kinijos “Judėjimo į vakarus” migracijos politika, kuri buvo įgyvendinama siekiant paskatinti hanus iš kitų regionų persikelti gyventi ir dirbti į Sindziangą, taip didinant hanų procentinę dalį regione ir siekiant persverti uigūrų etninę daugumą regione.¹⁴¹ Kadangi 92% Kinijos gyventojų sudaro etninė hanų dauguma, o uigūrai iš visų kitų etninių grupių sudaro 8%, politikoje paplitęs suvokimas, jog valdžia turi priklausyti etniniams hanams.¹⁴² Toks hanų etninės grupės dominavimas politikoje lėmė tai, jog Sindziange ilgą laiką buvo vykdoma hanifikacija. „Naudodami hanų šovinizmo logiką Kinijos pareigūnai teigė, kad musulmonams trūksta Konfucijaus mokomų vertybių, jų visuomenė yra skurdi, atsilikusi ir negalinti asimiliuotis ar bent jau prisidėti prie Kinijos imperijos. Musulmonai buvo įtraukti į necivilizuotų barbarų kategoriją.<.>.Kinijos valdžia per visą istoriją naudojo sinicizacijos programas skirtas musulmonų visuomenės trūkumams spręsti ir asimiliuoti juos į Kinijos kultūrą.”¹⁴³ Sena Kinijos praktika ir nuostatos iki šiol veikia visuomenę ir vietinę valdžią. Iki šiol taip pat veikia organizacija, kuri buvo sukurta siekiant plėsti hanų įtaką regione - Sindziango gamybos ir statybos korpusas. Ši organizacija ne tik buvo iš esmės valdoma hanų, tačiau ir lėmė tai, jog pagrindinės Sindziango industrijos ir resursai būtų kontroliuojami hanų ir komunistinės Kinijos valdžios.¹⁴⁴ Tokia neproporcinga resursų ir galios koncentracija taip pat skatino etninę nesantaiką.

Aktyvi Kinijos socialinė politika Sindziango regione buvo vykdoma nuo seno. Statistiniai duomenys 1941-2000 m. (Žr. 6 Paveikslas) parodo, tai, jog regiono etninė sudėtis radikaliai pakito, tačiau šis procesas buvo nenatūralus, o ilgai ir aktyviai vykdytos nacionalinės politikos rezultatas. Per beveik 60 metų hanifikacijos gyventojų etninė padėtis pasikeitė drastiškai: uigūrų etninės grupės procentas Sindziange sumažėjo beveik per pusę, o hanų etninės grupės procentinė dalis išaugo 8 kartus, tuo tarpu kitų etninių grupių procentai išliko daugmaž stabilūs. „2000 m. hanų kinai sudarė 40 procentų populiacijos, neskaitant didelių skaičius kariuomenės regione bei neregistruotų migrantų ir uigūrai sudarė apie 45 procentus.”¹⁴⁵ Tokie drastiški populiacijos pokyčiai buvo būtini Kinijai siekiant labiau

¹⁴¹ Adrien Morin „Is China’s Counterterrorism Policy in Xinjiang Working?” *The Diplomat*, 2017 vasaris, žiūrėta 2018 10 01, <https://thediplomat.com/2017/02/is-chinas-counterterrorism-policy-in-xinjiang-working/>

¹⁴² Zunyou Zou, *Chinese Strategy for De-radicalization* (New York: Routledge, 2017), 2.

¹⁴³ Joy. R. Lee. “The Islamic Republic Of Eastern Turkestan And The Formation Of Modern Uyghur Identity In Xinjiang.” (Magistro baigiamasis darbas, Kansas State University Manhattan, 2006), 8.

¹⁴⁴ Ming T. Wong “Xinjiang and China’s National Security: Counter-Terrorism or Counter-Separatism?” (Strateginis mokslinių tyrimų projektas, U.S. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 2003), 3.

¹⁴⁵ “Xinjiang profile - full overview” BBC, 2016, lapkričio 17, žiūrėta 2018.09.20, <https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-16913494>

homogenizuoti regioną ir sumažinti uigūrų galią bei įtaką regione, kuris nuo seno buvo žinomas kaip pastarųjų gimtoji žemė.

6 *Paveikslas. Pagrindinių etninių grupių populiacija Sindziange.*

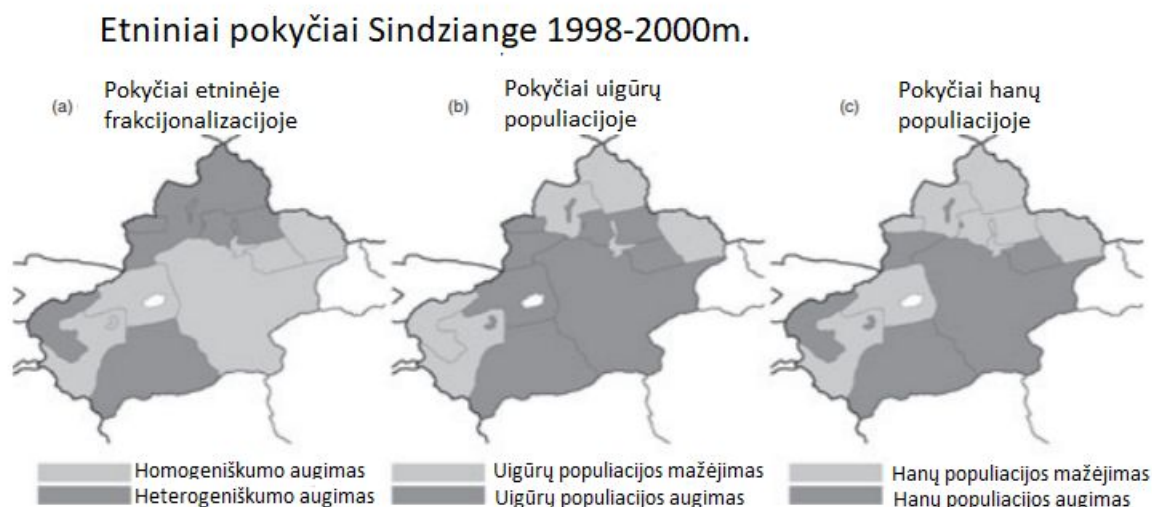
Pagrindinių etninių grupių populiacija Sindziange						
Etninės grupės	1941*	1953**	1964**	1982**	1990**	2000***
Uigūrai	2,984,000 80%	3,640,000 74.7%	4,021,200 54%	5,995,000 45.8%	7,195,000 47.5%	8,345,622 45.21%
Hanai	187,000 5%	299,000 6.1%	2,445,400 32.9%	5,284,000 40.4%	5,696,000 37.6%	7,489,919 40.6%
Kazachai	326,000 8.7%	492,000 10.1%	501,400 6.7%	903,000 6.9%	1,106,000 7.3%	1,245,023 6.74%
Hujai	92,000 2.5%	150,000 3.1%	271,100 3.6%	567,000 4.3%	682,000 4.5%	839,837 4.55%
Kirgizai	65,000 1.7%	68,000 1.4%	69,200 0.9%	112,000 0.9%	140,000 0.9%	158,775 0.86%
Kiti (Tadžikai, Mongolai ir t.t.)	76,000 2%	225,000 4.6%	133,500 1.8%	220,500 1.7%	337,900 2.2%	368,674 2.04%
Bendrai	3,730,000	4,874,000	7,441,800	13,081,500	15,156,900	18,459,511

Adaptuota. pagal: K.Warikoo „Religion and Security in South and Central Asia“ 2011, 167p.

Remiantis kitais statistiniais duomenimis (Žr. 7 paveikslas) galima pastebėti Kinijos vykdytos Didžiojo pakilimo politikos rezultatus. Ši politika kartu su hanifikacija lėmė homogeniškesnę Sindziango regiono etninę sudėtį. Tokius etninius pokyčius dar galima paaiškinti per daugumos ir mažumos santykius. Kaip teigia Dru C. Gladney, etninė mažuma Kinijoje daugumos atžvilgiu galima prilyginti moters santykiui su vyru t.y. tarp jų egzistuoja hierarchiniai ryšiai ir tapatybiniai stereotipai kaip kad mažuma suvokiama kaip primityvi ir egzotiška, o dauguma kaip vieninga ir moderni.¹⁴⁶ Toks suvokimas priveda prie dichotomijos politikoje, kuri iš esmės koncentruojama ties hanų saugumu ir socialine gerove, o uigūrai patenka į kitų kategorija ir juos, kaip primityvesnę grupę, kur kas lengviau yra nužmoginti bei identifikuoti kaip grėsmę, su kuria reikia kovoti.

¹⁴⁶ Dru C. Gladney “Representing Nationality in China: Refiguring Majority/Minority Identities.” in *The Journal of Asian Studies* 53 /1 (1994): 93.

7 *Paveikslas.* Etniniai pokyčiai Sindziange 1998 - 2009 m.

Cit. pagal: Amy H. Liu, Kevin Peters „The Hanification of Xinjiang, China: The Economic Effects of the Great Leap West“ 2017, 269p.

Kovoje su ekstremistais pasitelkiamas gyventojų stebėjimas ir naujosios technologijos. Kinija jau kurį laiką siekia stebėti gyventojus tiek internetinėje erdvėje tiek už jos ribų ir šis stebėjimas vyksta jau nuo 2005 m. Hu Jintao administracijos laikų kai buvo sukonstruota “Skynet” stebėjimo sistema, kuri nors ir taikoma visoje šalyje, labiausiai padengti yra etnografiškai problematiški regionai tokie kaip Tibetas ir Sindziangas.¹⁴⁷ Stebėjimo sistema per pastaruosius dešimt metų Sindziange dar labiau patobulėjo. Šių metų pradžioje imtasi implementuoti griežtesnę stebėjimo sistemą. „Valstybės valdomas gynybos rangovas “China Electronics Technology Group” yra Sindziango išpėjamojo projekto vadovas, kuris Bloomberg teigimu yra dalis Pekine įsikūrusios kompanijos, kuri vysto programinę įrangą galinčią kolekcionuoti duomenis apie darbus, pomėgius, vartojimo įpročius ir kitoki įprastų piliečių elgesį nuspėjantį terorizmo aktus, kur jie galėtų įvykti.”¹⁴⁸ Todėl valdžia pateisina tokį duomenų rinkimą kaip saugumo priemonę, siekiant identifikuoti potencialius teroristus iš jų veiklos: „...projektas prijungia saugumo kameras šalia individų, kurie pritraukė pareigūnų dėmesį, duomenų bazes ir seka jų judėjimą tam tikrose erdvės...<.>.. policija gali tęsti procesą lankydamasi individų namuose ar klausinėdami jų

¹⁴⁷ Julia Famularo “How Xinjiang Has Transformed China’s Counterterrorism Policies” *The National Interest*, 2015, rugpjūčio 26, žiūrėta 2015 09 30, <https://nationalinterest.org/feature/how-xinjiang-has-transformed-china%E2%80%99s-counterterrorism-13699?page=0%2C1>

¹⁴⁸ Adile Ablet and Alim Seytoff “Authorities Testing Facial-Recognition Systems in Uyghur Dominated Xinjiang Region” *Radio Free Asia*, 2018, sausio 25, žiūrėta 2018 10 03, <https://www.rfa.org/english/news/uyghur/surveillance-01252018161603.html>

šeimas ir draugus.”¹⁴⁹ Naujausios sekimo technologijos naudojamos kaip priemonė aktyviai sekti gyventojus ir atgrasyti nuo atitinkamos veiklos ne tik juos, bet ir jų artimuosius bei draugus.

Siekdama užtikrinti saugumą Kinijos valdžia pateisina įvairių sekimo technologijų naudojimą Sindziange. „Nuo 2016 rugpjūčio Sindziango viešojo saugumo biuras paskelbė apie Integruotos bendros operacijų platformos pirkimą, sistemos, kuri gauna duomenis apie individus iš įvairių šaltinių. <..>Vienas iš šaltinių yra iš uždarytų grandinių televizijos tipo kameros, iš kurių kai kurios turi veido atpažinimo technologiją ar infraraudonųjų spindulių galimybes (suteikiančias joms “naktinę viziją”), kai kurios kameros yra vietose, kurias policija laiko jautriomis: pramogų vietose, prekybos centruose, mokyklose ir religinių veikėjų namuose. Kitas šaltinis yra “wifi šnipas”, kuris kolekcionuoja unikalius identifikuojamus kompiuterių adresus, išmaniuosius telefonus ir kitus tinklinius prietaisus.”¹⁵⁰ Visos priemonės Integruotos bendros operacijų platformoje yra naudojamos tam, kad valdžios pareigūnai galėtų efektyviais identikuoti kokie asmenys turi būti tikrinami ir stebimi, kokia veikla yra neįprasta ir galimai susijusi su planuojama ekstremistine veikla.

Nors Kinijos valdžia remiasi saugumo strategija, kuri skatina imtis griežtų priemonių apsaugoti savo piliečius, tačiau kai kurios iš šių priemonių tampa grėsme vietiniams. Ir tai galioja ne tik kalbant apie gyventojų stebėjimo sistemą, bet ir kitokią veiklą, kuri diskriminuoja uigūrus dėl jų tapatybės. Kinijos pareigūnai taip pat renka DNR pavyzdžius ir kitus biometrinius gyventojų duomenis, prisidengdami sveikatos patikros programomis.¹⁵¹ Toks biometrinių ir kitų duomenų rinkimas ir naudojimas skatina susipriešinimą visuomenėje. Socialinė apsauga tampa priemone ne kiek užkirsti kelią terorizmui, bet bendrai kontroliuoti visuomenę, ypač uigūrų etninę mažumą, kurios kultūrinė, kalbinė ir religinė tapatybė nesutampa su komunistinės valdžios suvokimu kaip turi funkcionuoti pilietišką visuomenės narį.

Kinijos komunistinė valdžia ne tik, kad neužtikrina saugumo visiems šalies piliečiams, bet kartu ir tampa grėsmės šaltiniu daliai šalies piliečių - daugiausiai uigūrų etninei mažumai. Kinijos valdžios socialinės interakcijos su Sindziange gyvenančiais uigūrais parodo, jog saugumas daliai individų dėl jų kitoniškos tapatybės tampa ne savaime suprantama garantija, kaip Kinijos daugumos hanams. Uigūrų etninės kilmės piliečiai turi užsitarnauti saugumą išpažindami socialistinę ideologiją (nesipriešinti

¹⁴⁹Adile Ablet and Alim Seytoff “Authorities Testing Facial-Recognition Systems in Uyghur Dominated Xinjiang Region” Radio Free Asia, 2018, sausio 25, žiūrėta 2018 10 03,

<https://www.rfa.org/english/news/uyghur/surveillance-01252018161603.html>

¹⁵⁰ „China: Big Data Fuels Crackdown in Minority Region” *Human rights watch*, 2018, vasario 26, žiūrėta 2018 09 15,

<https://www.hrw.org/news/2018/02/26/china-big-data-fuels-crackdown-minority-region>

¹⁵¹Adile Ablet and Alim Seytoff “Authorities Testing Facial-Recognition Systems in Uyghur Dominated Xinjiang Region” Radio Free Asia, 2018, sausio 25, žiūrėta 2018 10 03,

<https://www.rfa.org/english/news/uyghur/surveillance-01252018161603.html>

komunistinei valdžiai, atsisakydami hanams netradicinės religinės ir kultūrinės ekspresijos) ir elgdamiesi pagal valstybės sudarytą piliečio modelį, kuris nesuteiktų pareigūnams preteksto imtis atsakomųjų veiksmų: sekti tolimesnę individo veiklą, klausinėti jo artimuosius ir draugus, sulaikyti asmenį ir jį įkalinti arba išvežti į peauklėjimo stovyklą. Nors Kinija ir tikina, jog tik komunistų partijos dėka regiono ekonomika sparčiai augo ir uigūrų ekonominio saugumo sąlygos gerėjo, tačiau ignoruoja nemažai faktorių kurie lemia etninį nepasitenkinimą, paremta nesaugumu ir baime. Kinijos valdžios saugumo suvokimas lemia tai, jog vis ryškėja etninė įtampą regione ir kova su terorizmu įgauna etninio - ideologinio teroro forma, bei naudojama kaip politinė priemonė Kinijos nacionalinės politikos tikslams įgyvendinti Sindziango regione.

2.3 Esminiai kritinių saugumo studijų momentai Kinijos ir uigūrų interakcijų analizėje.

Reflektuojant Kinijos valdžios ir Sindziango uigūrų socialinių interakcijos analizės pagal saugumo sektorius turinį verta išskirti esminius kritinio saugumo studijų momentus. Šie momentai svarbūs praktinei tyrimo daliai, nes leidžia atskleisti kritinės praktikos refleksijos potencialą ir išsamiau apibendrinti referentinio objekto ir saugumo aktoriaus interakcijos analizės rezultatus. Šiame poskyryje išskiriami trys esminiai momentai: uigūrų emancipacijos ir jos reikšmės, teisinių santykių galios disbalanso, etninės kaip lyties sąvokos sąsajos su struktūrine galia.

Remiantis kritinių saugumo studijų refleksija derėtų vertinti Kinijos saugumo politiką vykdomą įvairiuose sektoriuose per pozityvią saugumo sampratą. Ką labiausiai ir pabrėžia Velso mokyklos teoretikai rašydami apie negatyvaus saugumo transformaciją į pozityvų¹⁵² bei emancipacijos reikšmę individui. Reikšminga patikslinti, jog išsilaisvinimas Sindziango uigūrams nėra vien nepriklausomos Rytų Turkestano valstybės siekimas, veikiau tai yra siekimas išsilaisvinti iš Kinijos valdžios spaudos, užtikrinti, jog teisinė sistema nediskriminuotų uigūrų ir gintų jų teises bei laisves, ko jiems trūksta šiandien. Karinio sektoriaus analizė atskleidė valdžios atlaidumą branduolinio ginklo bandymuose regione¹⁵³, kurio panaudojimas neigiamai paveikė uigūrų sveikatą. Taip pat tokios saugumo priemonės, kaip Liaudies išlaisvinimo armijos (PAL), Liaudies ginkluotos policijos pajėgos (PAP) ir Sindziango gamybos ir statybos korpuso (XPCC) savo veikla ne tik pažeidžia uigūrų teises ir kelia jiems realią grėsmę, bet tuo pačiu sistemiškai diskriminuoja uigūrus, neprileidami pastarųjų prie

¹⁵² Gaan Narottam "Critical security studies: Emancipatory challenges" *Journal of international affairs*, 14(1)(2010): 1-13.

¹⁵³ Ming T. Wong "Xinjiang and China's National Security: Counter-Terrorism or Counter-Separatism?" (Strateginis mokslinių tyrimų projektas, U.S. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 2003), 5.

svarbių postų.¹⁵⁴ Politiniame sektoriuje galima pastebėti kaip ignoruojama uigūrų perspektyva įstatymų svarstyme, ypač “Stipraus smūgio”¹⁵⁵ kampanijos formavime ir vykdyme, kuri lėmė geresnes terorizmo preteksto panaudojimo galimybes. Taip Kinijos vykdoma politika eliminuoja uigūrus iš sprendimų priėmimo proceso, todėl emancipacijos problema yra kur kas gilesnė nei įprasta manyti. Kinijos keliama grėsmė Sindziango uigūrams skatina ieškoti išeities iš nesaugumo situacijos ir nors nepriklausomos valstybės įkūrimas gali būti vertinamas vienas iš galimų pasirinkimų, bet tai nėra galutinis uigūrų išsilaisvinimo tikslas.

Vertėtų atkreipti dėmesį ir į sektoriuose ryškėjantį galios disbalansą, kurio svarbą akcentuoja Velso mokyklos ir Feministinių saugumo studijų šalininkai. Netolygus galios santykis tarp Kinijos valdžios ir Sindziango uigūrų yra paremtas pilietybe, kuri pateisina valdžios naudojamą smurtą prieš etninę mažumą.¹⁵⁶ Smurtas, palaikoma teisinėmis priemonėmis, prieš uigūrus atsiskleidžia politinio sektoriaus analizėje. Kinijos valdžia Sindziange diegia saugumo sistemą, kuriai naudoja kontrolės punktus ir apžiūrą, elektroninę ir kaimynystės tinklo stebėjimo sistemą, asmens dokumentų konfiskavimą bei privalomuosius deekstremizmo mokymus.¹⁵⁷ Šios, uigūrus diskriminuojančios, saugumo sistemos diegimas paremtas įstatymų viršenybę prieš individą. Sindziango uigūrai kaip Kinijos piliečiai privalo paklusti Kinijos valdžiai ir paremti komunistinę ideologiją, net jei ir valdžios naudojamos priemonės pažeidžia pastarųjų žmogaus teises ir laisves. Verta pastebėti ir tai, jog nors, remiantis ekonominio sektoriaus analize, Sindziangas Kinijai svarbus dėl naftos, anglies, dujų ir kitų resursų¹⁵⁸ reikalingų visos šalies poreikiams patenkinti, tačiau šių išteklių valdymas priklausomas nuo hanų. Taip pat ekonomikos vystymosi programos regione labiausiai atnešė naudos hanų ekonominiam saugumui, nei vietinių uigūrų. Todėl galios disbalansas lėmė ekonomine bei socialinę atskirtį. Štai čia taip pat verta paminėti Sezamo kredito pavyzdį¹⁵⁹, kuris atspindi diskriminacinės sistemos egzistavimą - būtent apie uigūrus renkami duomenys dažnai jiems užkerta kelią gauti tam tikras paslaugas arba tampa pretekstu valdžios pareigūnams juos areštuoti ir įkalinti. Prisimenant Dru C. Gladney etninių grupių hierarchinius santykius,¹⁶⁰ Sindziango uigūrų pavyzdys Kinijoje atitinkamai parodo, jog etnine

¹⁵⁴Adrien Morin „Is China’s Counterterrorism Policy in Xinjiang Working?”*The Diplomat*, 2017 vasaris, žiūrėta 2018 10 01, <https://thediplomat.com/2017/02/is-chinas-counterterrorism-policy-in-xinjiang-working/>

¹⁵⁵ Zunyou Zou, *Chinese Strategy for De-radicalization* (New York: Routledge, 2017), 3.

¹⁵⁶ Keith Krause and Michael C. Williams *Critical security studies concept* (London: UCL Press, 2002.), 45.

¹⁵⁷ Ben Hillman “China’s dangerous ethnic policies in Xinjiang”*East Asia Forum*, 2017, birželio 12, žiūrėta 2018 09 25, <http://www.eastasiaforum.org/2017/06/12/chinas-dangerous-ethnic-policies-in-xinjiang/>

¹⁵⁸ Ming T. Wong “Xinjiang and China’s National Security: Counter-Terrorism or Counter-Separatism?” (Strateginis mokslinių tyrimų projektas, U.S. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 2003), 4.

¹⁵⁹ “A Quick Guide to China’s Sesame Credit”*Angrymoo*, 2017, lapkričio 22, žiūrėta 2018 09 30, <https://angrymoo.com/sesame-credit-summary/>

¹⁶⁰ Dru C. Gladney “Representing Nationality in China: Refiguring Majority/Minority Identities.” in *The Journal of Asian Studies* 53 /1 (1994): 93.

mažuma šalies kontekste vertinama kaip kultūriškai primityvi, egzotiška ir tokia, kuriai reikia etninės daugumos, kuri ją suvienytą ir modernizuotą. Sindziange Kinijos valdžia atitinkamai savo vykdoma saugumo politika propaguoja tokius hanų ir uigūrų santykius.

Nelygius galios santykius galima vertinti ir pagal Feministinę saugumo studijų perspektyvą. Šiose studijose naudojama lyties sąvoką reikėtų panaudoti kaip etninę sąvoką, nes abi šios sąvokos naudojamas atskleidžia neišvengiamą individo vaidmenį ir vietą socialinėje sistemoje. Ši sąvoka taip pat siejama su C. Carol išskiriamais individualios tapatybės ir struktūrinės galios fenomenais.¹⁶¹

Visuose analizuojamuose saugumo sektoriuose išryškėja tai, jog etninių hanų perspektyva dominuoja saugumo politikos darbotvarkėje, tuo tarpu uigūrai patenka į užribį, todėl atsiranda nelygius galios pasiskirstymas. Minėta “Stipraus smūgio” kampanija daugiausiai veikia uigūrus palaikančius savo kultūrinę, religijinę ir kalbinę tapatybę. Ilham Tohti vienas iš minimų pavyzdžių¹⁶² parodo tai, jog hanų dominuojama Kinijos valdžia siekia įkalinti asmenis, kurie palaiko teigiamą uigūrų kultūros įvaizdį. Uigūrų tapatybė natūraliuose struktūrinės galios santykiuose lemia, jog jie yra priklausomi nuo Kinijos valdžioje esančių hanų valios. Pastarieji prisidengdami alternatyviu švietimu prievarta siunčia uigūrus ir kitas etnines mažumas Sindziange į “politinio švietimo centrus”¹⁶³, kurie akivaizdžiai nukreipti į uigūrus kaip silpnąją sistemos grandį. Juose, pritaikant socialines indžinerijos priemones, siekiama perauklėti uigūrus į pilietiškos visuomenės narius. Taip pat verta pastebėti socialinio sektoriaus analizėje išryškėjantį hanifikacijos momentas. Nors apie hanifikaciją buvo rašoma jau istorinio ir politinio konteksto analizėje, tačiau tik analizuojant socialinius santykius tarp Kinijos valdžios ir Sindziango uigūrų pastebima, jog šis procesas buvo įvardijamas kaip “Judėjimo į vakarus” migracijos politika. Šios politikos įgyvendinimas regione siejamas su hanų iš kitų regionų skatinimu persikelti dirbti į Sindziangą, mažinant uigūrų etninės populiacijos procentinę dalį.¹⁶⁴ Tokia politika Kinijos valdžia siekė subalansuoti regioną etniškai, užtikrindama, jog galios pozicijos, formuojančios saugumo politikos darbotvarkę regione, būtų palaikomos hanų etninės grupės atstovų. Prisimenant tai, jog B. Buzan, O. Weaver ir J. de Wilde teigimu, tapatybės saugumizavimas lemia tai, jog žmogus priklausantis saugumizuojamai tapatybei tampa grėsmės šaltiniu,¹⁶⁵ uigūrai siekdami saugumo yra

¹⁶¹ Cohn Carol, Felicity Hill, Sara Ruddick “The relevance of gender for eliminating weapons of mass destruction” *The Weapons of Mass. Destruction Commission Papers* No. 38 (2005): 1.

¹⁶² “Criminal Arrests in Xinjiang Account for 21% of China’s Total in 2017” *Chinese human right defenders*, 2018, liepos 25, žiūrėta 2015 09 30, <https://www.nchrd.org/2018/07/criminal-arrests-in-xinjiang-account-for-21-of-chinas-total-in-2017/>

¹⁶³ „China: Big Data Fuels Crackdown in Minority Region” *Human rights watch*, 2018, vasario 26, žiūrėta 2018 09 15, <https://www.hrw.org/news/2018/02/26/china-big-data-fuels-crackdown-minority-region>

¹⁶⁴ Adrien Morin „Is China’s Counterterrorism Policy in Xinjiang Working?” *The Diplomat*, 2017 vasaris, žiūrėta 2018 10 01, <https://thediplomat.com/2017/02/is-chinas-counterterrorism-policy-in-xinjiang-working/>

¹⁶⁵ Barry Buzan, Ole Wæver and Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis* (Boulder: Lynne Rienner, 1998), 205.

priverčiami atsisakyti savo kalbos, kultūros ir religijos išpažinimo bei pripažinti hanų kultūros viršenybę, nors ir visa tai negarantuotų jiems tikrojo saugumo.

Galima teigti, jog visose įvardintuose kritinio saugumo momentuose uigūrų tapatybė tampa vienaip ar kitaip figuruojančiu aspektu dėl būtinybės apsaugoti uigūrų tapatybę per emancipaciją, subalansuoti, dėl tapatybinių skirtumų, nelygius galios santykius tarp Kinijos valdžios ir Sindziango uigūrų, panaikinti uigūrų subordinaciją hanams nulemtą individualios tapatybės ir galios santykių fenomenų. Būtent uigūrų tapatybė Kinijos vykdomoje saugumo politikoje išnaudojama terorizmo naratyvui Sindziange palaikyti ir teisinėms priemonėms terorizuoti pačią uigūrų bendruomenę pateisinti.

2.4 Saugumo konstravimo procesas žiniasklaidoje

Remiantis O. Weaver saugumizacijos teorija saugumo konstravimo procese veikia trys veikėjai: referentinis objektas, saugumo aktorius ir funkcinis aktorius. Kinijos atveju referentinis objektas yra uigūrų etninė mažuma, saugumo aktorius - Kinijos valdžia ir funkcinis aktorius - žiniasklaida. Kinijos kovos su terorizmu Sindziango regione analizei reikšminga yra saugumo aktoriaus įtaka funkciniam aktoriui. Todėl siekdama visapusiškai suvokti kaip referentinis aktorius materializuoja saugumą šiame skyriuje lyginsiu Vakarų žiniasklaidos ir Kinijos žiniasklaidos straipsnius.

Prieš pradėdant lyginamąją žiniasklaidos analizę, vertėtų atkreipti dėmesį į visuomenėje vyraujančias nuostatas. Visuomenėje vyraujantys stereotipai, kurie iš dalies atspindi Kinijoje vyraujančią suvokimą ir leidžia susidaryti bendrą vaizdą apie tai kaip likusi Kinija mato Sindziangą. Remiantis paieškų duomenimis Kinijoje (Žr. 8 Paveikslas), kurie buvo surinkti naudojant „Baidu“ paieškos sistemą, kurią Kinijoje kasdien naudoja 5 milijardai žmonių,¹⁶⁶ buvo sudarytas Kinijos žemėlapis pagal vyraujančius stereotipus apie skirtingus regionus vyraujančią nuomonę. Pagal šį žemėlapi Sindziangas įvardijamas kaip chaotiškas regionas, greičiausiai dėl to, jog daugumą naujienų, kurios pasiekia Kinijos gyventojus ištis kuria chaotiško regiono vaizdą. Remiantis ta pačia paieškos sistema (Žr. 9 Paveikslas) galima pastebėti, jog terorizmas ir chaosas dažnai siejamas su regionu kai ieškantis asmuo į paieškos langą įveda frazę „Kodėl Sindziangas..“ . Asmenys dažnai domisi ne tik kodėl regionas chaotiškas, bet ir kodėl jame vykdoma teroristinė veikla. Tokios išankstinės nuostatos galimai rodo, jog Kinijos visuomenė greičiausiai nėra linkusi kvestionuoti etninio konflikto arba paieškos sistema nėra linkusi atpažinti kitų paieškos rezultatų, dėl Kinijos valdžios įtakos. Vienaip ar kitaip vyraujantys stereotipas reikšmingas tuo, jog padeda Kinijos valdžiai atitinkamai pateisinti griežtas politines priemones

¹⁶⁶ Warner Brown "A map of China, by stereotype" *Foreign policy*, 2014, kovo 4, žiūrėta 2018 09 15, <https://foreignpolicy.com/2014/03/04/a-map-of-china-by-stereotype/>

regione, nes likusi Kinijos visuomenė lengviau pateisina tokius veiksmus dėl vyraujančio požiūrio į Sindziangą.

8 *Paveikslas.* Kinijos žemėlapis pagal visuomenėje vyraujančius stereotipus.

Adaptuota pagal: Warner Brown “A Map of China, By Stereotype” nuoroda: <https://foreignpolicy.com/2014/03/04/a-map-of-china-by-stereotype/>

9 *Paveikslas.* „Baidu” vyraujantys paieškos rezultatai Kinijoje apie Sindziangą.

新闻 网页 贴吧 知道 音乐 图片 视频 地图

新疆为什么	Kodėl Sindziangas toks...	百度一下
新疆为什么这么乱	Kodėl Sindziangas toks chaotiškas?	
新疆为什么有恐怖分子	Kodėl Sindziangas turi teroristų?	
新疆为什么那么乱	Kodėl Sindziange taip chaotiška?	
新疆为什么乱	Kodėl Sindziangas chaotiškas?	
新疆为什么要闹独立	Kodėl Sindziangas agituoja dėl nepriklausomybės?	
新疆为什么没有麦当劳	Kodėl Sindziangas neturi Makdonaldo?	
新疆为什么不吃猪肉	Kodėl Sindziange nevalgo kiaulienos?	
新疆为什么叫新疆	Kodėl Sindziangas vadinamas Sindziangu?	
新疆为什么日照时间长	Kodėl Sindziange dienos ilgos ir šviesios?	
新疆为什么想独立	Kodėl Sindziangas nori nepriklausomybės?	

Adaptuotas pagal: Warner Brown “A Map of China, By Stereotype” nuoroda: <https://foreignpolicy.com/2014/03/04/a-map-of-china-by-stereotype/>

Atitinkamą visuomenės požiūrį į problemą formuoja žiniasklaida. Todėl, remiantis žiniasklaidos, kaip funkcinio aktoriaus įtaka ir siekiant geriau suvokti Kinijos terorizmo naratyvo taikymą Sindziango uigūrams, šioje dalyje analizuoju Vakarų ir Kinijos žiniasklaidos straipsnių turinį. Tyrimui pasitelkiami tokie žiniasklaidos internetiniai puslapiai kaip „China Daily”, „China.org.cn” „Reuters” ir „BBC”. Kinijos žiniasklaidos tyrimui pasitelkiami tokie internetiniai puslapiai kaip „China Daily” ir „China.org.cn”, nes pastarieji vieni iš nedaugelio anglų kalba prieinami Kinijos internetiniai naujienų šaltiniai, pasak Kinijos Liaudies Respublikos Valstybės informacijos biuro¹⁶⁷, priklausantys Kinijos valdžiai. Vakarų žiniasklaidos analizei pasirinkti tokie nepriklausomos žiniasklaidos šaltiniai kaip „Reuters” ir „BBC”, kurie žinomi kaip besivadovaujantys neutralių vertybių atžvilgiu naujienų skelbimu ir nepriklausomi nuo jokios vyriausybės. Minimuose internetiniuose puslapiuose remiantis paieškomis pagal aktualumą apie Sindziango sąsajas su terorizmu ir jame vykstančiais terorizmo išpuoliais, 2009-2018 laikotarpiu, buvo analizuojami straipsniai pagal juose pateikiamą turinį. Atrinktų straipsnių turinio analize buvo siekiama pastebėti esmines tendencijas ir atsakyti į tokius klausimus: kaip Sindziango ir terorizmo sąsajos vaizduojamos žiniasklaidoje? kaip uigūrai siejami su Sindziange vykstančiomis teroro atakomis? kaip reaguoja nevyriausybinės organizacijos šalies lyderiai į įvykius Sindziango regione? kuo skiriasi įvykių Sindziange interpretacijos užsienio ir Kinijos žiniasklaidoje? koks funkcinio aktoriaus vaidmuo saugumizuojant Sindziangą?

Verta pastebėti, jog Kinijoje, net ir anglų kalba Kinijos naujienas apžvelgiančiuose portaluose galioja tam tikros, nerašytos, taisyklės. Mitch Moxley rašydamas „China Daily” pastebėjo, jog žurnalistika Kinijoje suvokiama ne kaip trečioji valdžia, bet kaip valdžios įrankis. Žurnalistas pasteba, jog tekstų redagavimas siejamas su politiniu korektiškumu, todėl prieš išleidžiant straipsnį būtina atsižvelgti į tai kaip pastarasis vaizduoja šalį ir ne tik. Redagavimo dalis yra ištaisyti vadinamasis politines klaidas, kaip pavyzdį jis pateikia tai, kad jei straipsnyje minima Korėja, būtina nurodyti kad straipsnis apie Pietų ar Šiaurės Korėją kalbama, kad neparodyti nepagarbos Šiaurės Korėjai traktuojant Pietų Korėją kaip Korėjos visumą arba rašant apie Taivaną negalima rašyti Taivanas ir Kinija, nes Taivanas turi būti aiškiai įvardijamas kaip Kinijos provincija.¹⁶⁸ Tokios nerašytos taisyklės galioja visoms skelbiamoms naujienoms. Tokia žiniasklaidos situacija pabrėžiama ir vakaruose, tarp straipsnių apie terorizmą Sindziange galima rasti tokių, kurie rašo ir apie žiniasklaidos kontrolę, kuri trukdo efektyviai pranešti apie smurto protrūkius ar kitokius su terorizmu susijusius įvykius. „Xinjiang

¹⁶⁷ State Council information office. The People’s Republic of China, žiūrėta 2018 09 08, <http://english.scio.gov.cn/index.htm>

¹⁶⁸ Mitch Moxley “Fear and Loathing at the China Daily” *The Atlantic*, 2013, rugpjūčio 3, žiūrėta 2018 09 15, <https://www.theatlantic.com/china/archive/2013/08/fear-and-loathing-at-the-china-daily/278334/>

Daily” redaktorius Zhao Xinwei, BBC duomenimis, buvo sukritikuotas valdžios pareigūnų ir oficialus Komunistų partijos sargybinis jam grasino persekiojimu, 2015 metais už “rimtus disciplinos pažeidimus” ir “netinkamai diskutuojamą” komunistų partijos vykdomą kovos su terorizmu politiką Sindziango regione.¹⁶⁹ Tokia tvirta žiniasklaidos kontrolė atitinkamai lemia kruopščiai redaguojamą straipsnių turinį Kinijoje. Šiuose straipsniuose dažnai tiesiogiai stengiamasis nenurodyti, jog uigūrai dėl savo tapatybės identifikuojami kaip teroristai, tačiau netiesiogiai leidžiama suprasti, jog religiniai skirtumai siejami su trimis blogosiomis jėgomis: terorizmu, ekstremizmu ir separatizmu. „China Daily” straipsnyje apie Sindziango kovą su terorizmu minima ataka, kurią surengė uigūrai užvaldyti religinio ekstremizmo ir skatinama vietinius žmones aiškiai pasisakyti prieš etninį separatizmą ir bet kokią nelegalią veiklą, kuri pridengiama religija.¹⁷⁰ Nors galima pastebėti ir tai, jog straipsniuose taip pat minima, jog religija ir terorizmas nėra tas pats, bet ten pat dažniausiai bandoma formuoti visuomenės suvokimą, jog religija yra būdas paveikti ir paskatinti žmones užsiimti nelegalia veikla. Kitame to pačio Kinijos internetinio tinklaraščio straipsnyje: „Abudurehep Tumniaz, Sindziango Islamo instituto vadovas Urumčiuose ir gerbiamas religinis lyderis regione, teigia, jog ekstremistai linkę naudoti religiją kaip priedangą suvilioti žmones imtis teroristinės veiklos”¹⁷¹ Tai tik viena iš citatų, kuri paremia šią mintį. Daugumoje straipsnių taip pat pastebima, jog teroristai trikdo vienybę ir etniškai skaldo regioną. Tuo tarpu Vakaruose dažnai akcentuojama tai, jog Sindziangas yra uigūrų daugumos regionas, istoriškai priklausantis uigūrams musulmonams, todėl galimai smurto protrūkiai ar vadinami terorizmo išpuoliai yra labiau susiję su etnine įtampa. Tokia etninę problemą Vakarų žiniasklaidoje dažniausiai paremia įvairūs aktyvistai ir žmogaus teises ginančios organizacijos. Aktyvistų teigimu, bent dalis incidentų, Kinijos įvardijamų kaip teroro aktai, yra uigūrų reakcija į griežtą ir žmogaus teises pažeidžiančią Kinijos saugumo politiką regione, kuri smarkiai varžo vietinių uigūrų religinę ir kultūrinę laisvę.¹⁷² „BBC” daugumoje straipsnių apie terorizmą Sindziange pamini tai, jog istoriškai Sindziangas priklausė uigūrams ir iki šiol beveik pusę gyventojų yra turkiškai kalbantys musulmonai uigūrai.”Dauguma skundžiasi, jog didelių apimčių hanų kinų darbuotojų migracija iš rytų jiems kainavo darbus ir iškraipė jų kultūrą.”¹⁷³ Kuomet Kinijos spaudoje didelė hanų

¹⁶⁹ “China Xinjiang Daily editor sacked after 'anti-terror criticism’” *BBC*, 2015, lapkričio 5, žiūrėta 2018 10 05,

<https://www.bbc.com/news/world-asia-china-34698468>

¹⁷⁰ Zhu Zhe and Lei Xiaoxun “Xinjiang official vows to keep fighting terrorism” *China Daily*, 2009, sausio 8, žiūrėta 2018 10 10, http://www.chinadaily.com.cn/regional/2009-01/08/content_7377776.htm

¹⁷¹ Cui Jia and An Baijie “Terror law called for after Xinjiang attack” *China Daily*, 2013, liepos 9, žiūrėta 2018 10 10, http://www.chinadaily.com.cn/china/2013-07/09/content_16749157.htm

¹⁷² “Chinese Xinjiang Muslims 'fighting with IS’ ” *BBC*, 2015, kovo 11, žiūrėta 2018 10 07, <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-31760257>

¹⁷³ “Islamic militant group 'behind Xinjiang attacks’” *BBC*, 2011, rugsėjo 8, žiūrėta 2018 10 07, <https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-14834042>

migracija iš rytų įvardijama kaip priemonė auginti regiono ekonomika pasitelkiant specialistus iš rytų, Vakarų spaudoje rašoma apie hanifikacija ir jos pasekmes. Vakaruose taip pat siekiama kvestionuoti Kinijos polinkį visus smurto protrūkius Sindziange vadinti teroristiniais, ignoruojant tai, jog regione jau nuo seno egzistuoja etninių uigūrų pasipriešinimas Kinijos valdžiai.¹⁷⁴ Nors visiškai neatmetama versija, jog Sindziangas susiduria su teroro grėsme, tačiau lygiai taip pat siekiama pateikti aiškų situacijos vaizdą, remiantis ne tik Kinijos, bet ir nepriklausomų šalių pateikiamais duomenimis apie įvykius regione.

Analizuojant uigūrų sąsajas su Sindziange vykstančiomis teroro atakomis, galima pastebėti kaip skirtingai įvardijamas Rytų Turkestano islamo judėjimas. Vakarų žiniasklaidoje ši organizacija įvardijama kaip grupė kovojanti už Sindziango nepriklausomybę, bei minima tai, jog žmogaus teises ginančios organizacijos kvestionuoja ar Rytų Turkestano islamo judėjimas iš tiesų veikia kaip kovotojai ir organizuoja išpuolius.¹⁷⁵ Tuo tarpu „China.org.cn“ straipsniuose galima rasti teiginį, jog „Rytų Turkestano islamo judėjimas, kartu su kitomis grupėmis, propaguoja religinį ekstremizmą Sindziange ir kursto etninę nesantaiką siekdamas nepriklausomybės.“¹⁷⁶ Taip pat stengiamasi pabrėžti kaip ši organizacija prisideda prie žiaurių teroro išpuolių ir kelia grėsmę visų etninių grupių Sindziango gyventojų saugumui. Minima ir tai, jog organizacija palaiko ryšius su užsieniu ir kitomis teroristinėmis organizacijomis, kurios padeda pastarajai geriau pasiruošti teroro išpuoliams.¹⁷⁷ Šalia Rytų Turkestano islamo judėjimo, Kinijos žiniasklaidoje, gretinamas ir Pasaulio uigūrų kongresas, tikinama, jog kongrese yra narių, kurie remia ar simpatizuoja šiai teroristinei organizacijai.¹⁷⁸ Nors Pasaulio uigūrų kongresas retai minimas Kinijoje, galimai dėl siekio neparodyti tiesioginio uigūrų siejimo su teroristine veikla, bet kai ši organizacija minima, siekiama sudaryti neigiamą įvaizdį: „Separatistai Pasaulio uigūrų kongresas vedamas Rebijos Kadyro prisidėjo prie mirtino liepos 5 maišo Sindziange, kur 197 civiliai mirė ir daugiau nei 1000 buvo sužeisti.“¹⁷⁹ Viena vertus uigūrams siekiama sukurti nepatikimų įvaizdį, kita vertus taip pat siekiama parodyti, jog pastarieji dėl savo

¹⁷⁴ “Doubts over China government claims on Xinjiang attack” *BBC*, 2013, balandžio 26, žiūrėta 2018 10 08, <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-22319579>

¹⁷⁵ John Ruwitch, Michael Martina and Christian Shepherd “China's Xi calls for 'great wall of iron' to safeguard restive Xinjiang” *Reuters*, 2017, kovo 10, žiūrėta 2018 10 08, <https://www.reuters.com/article/us-china-security-xinjiang/chinas-xi-calls-for-great-wall-of-iron-to-safeguard-restive-xinjiang-idUSKBN16H04J>

¹⁷⁶ “Xinhua Insight: Fighting terrorism a long-term challenge for China” *China.org.cn*, 2013, lapkričio 26, žiūrėta 2018 10 11, http://www.china.org.cn/china/Off_the_Wire/2013-11/26/content_30712888.htm

¹⁷⁷ Ferdon Pattar “Terrorism has no place in Xinjiang” *China Daily*, 2013, liepos 5, žiūrėta 2018 10 12, http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2013-07/05/content_16731117.htm

¹⁷⁸ “Xinjiang riot hits regional anti-terror nerve” *China Daily*, 2009, liepos 18, žiūrėta 2018 10 12, http://www.chinadaily.com.cn/china/2009-07/18/content_8445811.htm

¹⁷⁹ “Anti-terror efforts Xinjiang's priority” *China Daily*, 2009, rugpjūčio 4, žiūrėta 2018 10 12, http://www.chinadaily.com.cn/video/2009-08/04/content_8520352.htm

tapatybės yra labiau pažeidžiami ir paveikiami terorizmo. „China Daily” ekspertai dalijasi pastebėjimais, jog vis daugiau ir daugiau vietinių paveikiami religinio ekstremizmo ir pastarasis skleidžiamas daugiausiai per įvairius religinius ritualus, kaip vestuvės, laidotuvės ar kituose pasibuvimuose.¹⁸⁰ Žinoma, nors Kinijos žiniasklaidoje neminima apie stebėjimo sistemos plėtra regione, bet galima pastebėti tarsi straipsnių turinyje galima rasti pateisinamų priežasčių, kodėl Kinijos komunistinė valdžia imasi tokios griežtos kontrolės. Kartu formuojamas visuomenės suvokimas, jog tokios griežtos ir žmogaus teises pažeidžiamos priemonės reikalingos, nes terorizmo sklaida per religija tampa nevaldoma. Dauguma Kinijos žiniasklaidoje cituojamų ekspertų laikosi nuomonės, kad regionas problematiškas dėl to, jog jame beveik pusė gyventojų yra etninė ir religinė mažuma.¹⁸¹ Tai padeda formuoti chaotiškumą nulemtą dalies gyventojų etninių skirtumų. „Reuters” viename straipsnių atskleidžia Kinijos kariuomenės pareigūnų viešinamus pastebėjimus: „Kinijos kariuomenė privalo atnešti “modernią civilizaciją” į gretimą pietų Sindziango regiono dalį, kur musulmonų etniniai uigūrai sudaro daugumą ir padėti išvystyti ekonomiką. <.>kariai privalo padėti išvystyti ekonomiką pietų Sindziange ir paskatinti žmones “judėti link modernios civilizacijos ir trauktis nuo religinio ekstremizmo”, suteikdami kaimo gyventojams prieigą prie mokslo, kultūros, teisės ir sveikatos.”¹⁸² Toks siekis modernizuoti Sindziangą patvirtina Dru C. Gladney palyginimą, jog tarp etninės uigūri mažumos ir hanų egzistuoja hierarchiniai ryšiai ir tapatybiniai stereotipai, lemiantys, kad uigūrai suvokiami kaip primityvesnė ir egzotiška kultūra, daugumos hanai kaip vieninga ir moderni Kinijos kultūros dalis. Todėl hanifikacija ir aktyvi kariuomenės dalinių veikla regione pateisinama, kaip siekis modernizuoti uigūrių tapatybę ir suteikti jai aišką komunistinį pagrindą. Nors Vakaruose tokios griežtos politinės priemonės įvardijamos kaip suvaržymai, žmogaus religinių ir kultūrinių teisių pažeidimai. Kinija savo naudojamas priemones prieš uigūrus sieja su socialinio ir etninio stabilumo skatinimu. Kinijos žiniasklaidoje teigiama, kad būtina skatinti žmones iš etninės mažumos priimti švietimą, pagalbą iš kitų šalies kraštų į Sindziangą persikėlusius specialistų ir valdžia taip pat turi pasirūpinti atitinkama interneto vadyba, kuri skatintų socialistines vertybes ir patriotizmą.¹⁸³ Taip Kinijos žiniasklaidoje apibūdinamos perauklėjimo stovyklos (švietimas), hanifikacija (specialistų migracija į

¹⁸⁰ Cui Jia and An Baijie “Terror law called for after Xinjiang attack” *China Daily*, 2013, liepos 9, žiūrėta 2018 10 10, http://www.chinadaily.com.cn/china/2013-07/09/content_16749157.htm

¹⁸¹ “New road exemplifies Xinjiang prosperity, stability drive” *China.org.cn*, 2014, liepos 5, žiūrėta 2018 10 10, http://www.china.org.cn/china/2014-07/05/content_32865469.htm

¹⁸² Megha Rajagopalan and Ben Blanchard “China’s military on mission to bring ‘modern civilization’ to Xinjiang” *Reuters*, 2015, liepos 1, žiūrėta 2018 10 18, <https://www.reuters.com/article/us-china-xinjiang/chinas-military-on-mission-to-bring-modern-civilization-to-xinjiang-id-USKCNOPB3OT20150701>

¹⁸³ “Xi pledges better governance in Xinjiang” *China.org.cn*, 2014, gegužės 30, žiūrėta 2018 10 10, http://www.china.org.cn/china/2014-05/30/content_32530805.htm

Sindziangą) ir interneto cenzūra ir sekimas (internetu vadyba). Viename „China.org.cn” straipsnyje minimi žmonės siejami su terorizmu vaizduojami tarsi vietinės mažumos atstovai nuklydę nuo religingumo iki religinio ekstremizmo: mokyklos direktorius Usmen Hasan sudegino Kinijos vėliavą ir džipu įvažiavo į minią; Abdujelil Metnasir prisijungė prie teroristų grupės po to kai buvo paveiktas religinio ekstremizmo ir dėl to nužudė kelis nepaklusnius grupės narius; Gulnar Tuhtiniyaz paliko savo šeimą ir nustojo mokyti islamą mokykloje bei prisijungė prie religinio ekstremizmo organizacijos.¹⁸⁴

Žinoma, nors sunku pasakyti tikslesnes aplinkybės, nes žiniasklaidoje siekiama siaurai apibūdinti nusikaltusius ir plačiau rašyti apie tai kaip teroristai lengvai prisivilioja religingus vietinius. Minima ir tai, kad nors islamas ir neskatina žudyti žmonių, bet nedraudžia jų sprogdinti.t.y. kelti paniką visuomenėje, kuo dažnai užsiima islamo grupuočių nariai.

Norint geriau suvokti socialinių interakcijų reikšmingumą saugumizacijai, verta atkreipti dėmesį į uigūrų santykį su valdžia, koks yra vaizduojamas funkcinio aktoriaus - žiniasklaidos. Remiantis Kinijos žiniasklaida galima pastebėti, jog joje, ypač bandant paneigti vakaruose vyraujančias nuomones apie uigūrų situaciją arba paremiant naujus kovos su terorizmu įstatymus, rašoma apie būtinybę apginti pilietines teises. „Naujas įstatymas taip pat skatina visuomenės dalyvavimą ir užtikrina piliečių asmeninių ir nuosavybės teisių užtikrinimą.<.>Pareigūnai pabrėžia, kad įstatymas visapusiškai balansuoja tarp terorizmo žlugdymo ir pilietinių teisių užtikrinimo.”¹⁸⁵ Interviu su Sindziango kovos su terorizmu vadovu, pastarasis, kalbėdamas apie kovos su terorizmu priemones Sindziange, taip pat pabrėžia pilietines teises :“...negailėti pastangų tam, kad apginti piliečių pagrindines žmogaus teises, būti apsaugotiems nuo terorizmo ir ekstremizmo žalos.”¹⁸⁶ Kuomet Vakarų žiniasklaidoje dažnai akcentuojamos žmogaus teisės ir cituojami žmogaus teisių organizacijų ir aktyvistų pastebėjimai apie įvykius Sindziange, Kinijoje akcentuojamos pilietinės teisės. Ši sąvoka svarbi tuo, jog pilietinės teisės priklauso tik tiems, kurie komunistinėje valstybėje interpretuojami kaip piliečiai besilaikantys atitinkamo santykio su valdžia ir jai paklūstantys. Todėl galima teigti, jog Kinijos žiniasklaidoje atsispindi selektyvaus saugumo suvokimas, kuris nėra naudingas musulmonų uigūrų etninei mažumai, kuri siekia religinės, kultūrinės laisvės ir nepriklausomybės.

¹⁸⁴ “Xinjiang anti-terrorism campaign effective, say experts “ *China.org.cn*, 2014, birželio 17, žiūrėta 2018.10.14, http://www.china.org.cn/china/2014-06/17/content_32692936.htm

¹⁸⁵ “China combats terror, protects rights with new law” *China.org.cn*, 2016, vasario 26, žiūrėta 2018 10 14, http://www.china.org.cn/china/2016-02/26/content_37886212.htm

¹⁸⁶“Interview with Xinjiang government chief on counterterrorism, vocational education and training” *China Daily*, 2018, spalio 17, žiūrėta 2018 10 09, <http://www.chinadaily.com.cn/a/201810/17/WS5bc68c76a310eff303282c6f.html>

Funkcinis aktorius reikšmingas savo galia padėti vieniems balsams būti išgirstiems, o kitus nutildyti ir sukurti atitinkamą saugumo istorijos naratyvą. Kinijos žiniasklaidoje, siekiant saugumizuoti Sindziangą ir jame gyvenančius uigūrus, atitinkamai cituojami ekspertai ir valdžios atstovai.

Viename iš „China.org.cn” straipsnių cituojamas Lanzou uiversiteto Centrinų Azijos studijų instituto vadovo Yang Shu teiginys: „Terorizmas yra didelė vidaus problema, su kuria susiduria Kinija. Tai kelia iššūkį ir yra valdžios lyderystės gebėjimų testas.”¹⁸⁷ Tokį teiginį atspindi ir nemažai kitų straipsnių per atitinkamą kovos su terorizmu vaizdavimą ir šalies lyderių pasisakymus apie terorizmo problemą Sindziange bei politines priemones. Kinijos prezidentas Si Dzinpingas įvardija terorizmą kaip visos Kinijos liaudies priešą ir skatina statyti “bronzos ir geležies sieną”.¹⁸⁸ Kinijos internetinis portalas „China.org.cn” cituoja prezidento pasisakymą: „(Mes privalome) priversti teroristų tapti tarsi lakstančiomis žiurkėmis, kai visi šaukia 'muškit juos!'”¹⁸⁹ Pastaroji citata kartojasi keletose straipsnių. Toliau Si Dzinpingas dažnai minimas straipsniuose teigiantis, jog būtina gintis nuo terorizmo “ tinklu ištiestu nuo žemės iki dangaus” ir tikindamas, jog teroro atakos yra “kruopštus” religinis darbas, todėl būtina visiems kartu siekti, jog religingieji adaptuotųsi socialistinėje visuomenėje, o tam reikia, jog ir religiniai lyderiai skatintų patriotizmą ir labiau aukotųsi dėl Kinijos nei dėl religijos.¹⁹⁰ Galima teigti, jog prezidentas siekia supriešinti buvimą piliečiu ir islamo išpažinimą, tarsi tai nėra suderinama ir Sindziango gyventojai norėdami saugumo turėtų prioritetizuoti paklusnumą Kinijos valdžiai. Šalies pareigūnai taip pat aršiai neigia bet kokias užsienio naujienas apie įvykius Sindziange, kurios aiškina situacija kaip valdžios netinkamus veiksmus. Kinijos žiniasklaidoje tai dažnai vaidinama šmeižimu, Vakarų nesugebėjimu suvokti, jog terorizmas ne tik Vakarų problema. Kinijos Užsienio ministro atstovo Lu Kang teigimu, užsienio žiniasklaida netinkamai interpretuoja Kinijos kovos su terorizmu priemones ir neįvertina, jog Sindziangas sėkmingai ekonomiškai vystomas regionas ir jame etninės grupės taikiai sugyvena.¹⁹¹ Nepaisant to, kiek Kinija stengiasi pagerinti Sindziango uigūrų situacijos vaizdavimą užsienio žiniasklaidoje, naujienose apie regione vykstantį smurtą galima rasti nemažai neigiamų komentarų apie Kinijos veiksmus iš nevyriausybinų organizacijų. „Žmogaus teisių grupės, įtraukiant „Amnesty International” ir „Human Rights Watch” pateikė ataskaitas Jungtinių Tautų

¹⁸⁷ “Xinhua Insight: China wages integrated anti-terrorism war” *China.org.cn*, 2014, gegužės 31, žiūrėta 2018 10 16, http://www.china.org.cn/china/Off_the_Wire/2014-05/31/content_32543566.htm

¹⁸⁸ “Xinhua Insight: China wages "regular" war on terrorism” *China.org.cn*, 2014, gegužės 25, http://www.china.org.cn/china/Off_the_Wire/2014-05/25/content_32485712.htm > ir “Xinhua Insight: China wages "people's war" on terrorism” *China.org.cn*, 2015, sausio 5, žiūrėta 2018 10 16, http://www.china.org.cn/china/Off_the_Wire/2015-01/05/content_34480512.htm

¹⁸⁹ Ten pat.

¹⁹⁰ “Xi pledges better governance in Xinjiang” *China.org.cn.*, 2014, gegužės 30, žiūrėta 2018 10 10, http://www.china.org.cn/china/2014-05/30/content_32530805.htm

¹⁹¹ “China slashes foreign media for smearing anti-terror measures in Xinjiang” *China.org.cn.*, 2018, rugpjūčio 14, žiūrėta 2018 10 16, http://www.china.org.cn/world/2018-08/14/content_58716838.htm

komitetui įrodančias masinius įkalinimus stovyklose, kur kalintys verčiami prisiekti ištikimybę Kinijos prezidentui Si Dzinpingui. Pasaulio uigūrų kongresas šiose ataskaitose teigia, kad įkalinieji laikomi be aiškių kaltinimų ir verčiami šūkauti Komunistų partijos šūkius. Ten taip pat teigiama, kad jie blogai maitinami ir pranešama, jog kankinimai plačiai naudojami.”¹⁹² Pasaulio uigūrų kongreso pasisakymų galima rasti tiek „BBC” tiek „Reuters”. Pastarajame uigūrai teigia, jog Kinijos kontrolė ir smurtas bendruomenei atneša daugiau žalos nei vadinamųjų islamo kovotojų veikla.¹⁹³ Pasaulio uigūrų bendruomenės prezidentas Dolkun Isa pabrėžia, jog tai kas vyksta Sindziange ne Kinijos kova su terorizmu, bet jos siekis asimiliuoti vietinius uigūrus ir jų tapatybę.¹⁹⁴ Kitas uigūrų bendruomenės narys Dilxat Raxit teigia, jog valdžia terorizmą naudoja tam, kad nubaustų tuos uigūrus, kurie nepaklūsta sistemai.”¹⁹⁵ Šios bendruomenės atstovų pasisakymai ne tik dažni Vakarų žiniasklaidoje, bet ir aktyviai palaikomi Jungtinėse Tautose. Pastarosios seką situaciją Sindziange ir rengia ataskaitas apie regione vykdomus žmogaus teisių pažeidimus prieš uigūrų bendruomenę bei skatina Kiniją keisti saugumo politikos priemones. Tuo tarpu Kinijos žiniasklaidoje Jungtinių Tautų kaltinimai pateikiami kaip šmeištai. Kinijos valdžios atstovų teigimu Sindziango regione yra užtikrinama laisvė ir orumas bei visos žmogaus teisės visoms etninėms grupėms. Taip pat, nepaisant griežtų politinių priemonių, kurios, valdžios teigimu, yra būtinos kovoje su terorizmu, Sindziange nėra „perauklėjimo stovyklų” ar „kovos su terorizmo mokymo centrų.”¹⁹⁶ Taigi, Kinijos žurnalistai siekia kaip įmanoma pateikti pozityvų Kinijos vykdomos politikos vaizdą. Reikšminga pastebėti ir tai, jog apart valdžios pareigūnų pasisakymų Kinijos žiniasklaidoje dažnai įterpiami valdžia palaikantys vietinių pasisakymai ir vadinamųjų ekspertų nuomonės, kurios taip pat giria komunistinės partijos politikos efektyvumą, tuo tarpu Vakaruose daugiausiai remiamasi įvairiais informacijos šaltiniais: Kinijos žiniasklaida, nevyriausybėmis organizacijomis ir nepriklausomos žiniasklaidos priemonėmis Azijoje. Išanalizuotų straipsnių minėtuose internetiniuose portaluose galima pastebėti aiškų atotrūkį tarp Sindziango terorizmo problemos suvokimo. Vakarų žiniasklaidoje įvykiai Sindziange dažniausiai

¹⁹² “UN 'alarmed' by reports of China's mass detention of Uighurs” *BBC*, 2018, rugpjūčio 31, žiūrėta 2018 10 09, <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-45364689>

¹⁹³ Michael Martina “Beijing blames 'anti-China forces' for criticism of its Xinjiang policy” *Reuters*, 2018, rugpjūčio 14, žiūrėta 2018 10 11, <https://www.reuters.com/article/us-china-rights-un-uighurs-policies/beijing-blames-anti-china-forces-for-criticism-of-its-xinjiang-policy-idUSKBN1KZ06E>

¹⁹⁴ Ben Blanchard and Tom Miles “China mounts publicity campaign to counter criticism on Xinjiang” *Reuters*, 2018, spalio 2, žiūrėta 2018 10 11, <https://www.reuters.com/article/us-china-xinjiang/china-mounts-publicity-campaign-to-counter-criticism-on-xinjiang-idUSKCN1MCOI6>

¹⁹⁵ “Xinjiang: China jails 20 for terrorism and separatism” *BBC*, 2012, rugpjūčio 2, žiūrėta 2018 10 09, <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-19099406>

¹⁹⁶ “Slandering Xinjiang as “no rights zone” against fact, Chinese official told UN panel “ *China.org.cn*, 2018, rugpjūčio 14, žiūrėta 2018 10 11, http://www.china.org.cn/world/Off_the_Wire/2018-08/14/content_58692067.htm

vardinami smurto protrūkiams ir siejami su uigūrų emancipacija. Skelbiama, jog tūkstančiai žmonių žūsta Sindziange ir nors Kinijos valdžia siekia apkaltinti islamo kovotojus, regione nuo seno gyvenantys musulmonai uigūrai, jau kurį laiką priešinasi Kinijos vykdomai politiką bei siekia nepriklausomos Rytų Turkestano Respublikos.¹⁹⁷ Etninio konflikto istorija Vakaruose taip pat paremiama hanifikacijos įtaka esamam politiniam klimatui regione. „Reuters“ skelbia, jog „..ekspertai teigia, kad ekonominė uigūrų marginalizacija yra viena iš pagrindinių priežasčių smurto protrūkių.“¹⁹⁸ Taip žiniasklaidoje paremiama, jog Kinijos vykdoma politika regione diskriminuoja uigūrų etninę mažumą ir dėl to vis labiau skatina etninį susiskaldymą dėl socialinės, ekonominės nelygybės ir persekiojimo dėl religinių ir kultūrinių skirtumų. Nors Vakaruose ir stengiamasi parodyti abi puses, tačiau sprendžiant iš straipsnių turinio galima pastebėti, jog Kinijos valdžios teiginiai dažniausiai būna paneigiami ir dažnai pabrėžiama įtampa tarp uigūrų ir hanų Sindziango regione. Kuomet Kinijos žiniasklaidoje siekiama atkreipti dėmesį, jog Sindziangas, nepaisant Vakaruose vyraujančios nuomonės, išties susiduria su terorizmo problema. Teigiama, jog terorizmas Sindziange yra globali problema, ne tik vidinė, o Vakarai remdami separatistus ir ekstremistus skatina dvigubus standartus kovoje su terorizmu.¹⁹⁹ Ne viename straipsnyje bandoma tarsi pašiepti vakarietišką požiūrį į Sindziango problemas, kaip pvz.: „Neseniai įvykę smarkūs išpuoliai Šanšane, Sindziango autonominiame uigūrų regione, buvo teroristų darbas, kurie turėtų būti pasmerkti vienas ir visi. Nors kai kurie Vakarų medijos šaltiniai, kaip jie ne kartą darė ir prieš tai, apibūdina išpuolius kaip dalį etninio konflikto.“²⁰⁰ „Reuters“ žurnalistai taip pat pažymi, jog Kinija deda pastangas nukreipti dėmesį nuo etninio konflikto Sindziange naudodamasi kitų Azijos šalių medija. Viename Džiakartos laikraštyje Kinijos ambasadorius Indonezijoje publikavo straipsnį apie tai, kaip Sindziangas yra nuostabi vieta, kur visos religinės teisės yra ginamos ir žmonės gyvena taikiai, nors Vakarai ir siekia apšmeišti Kinijos politiką, taikydami dvigubus standartus kovoje su terorizmu.²⁰¹ Ir tai tik vienas iš

¹⁹⁷ Megha Rajagopalan and Ben Blanchard “China to push cultural 'blending' in Xinjiang stability push” *Reuters*, 2015, lapkričio 4, žiūrėta 2018 10 16, <https://www.reuters.com/article/us-china-xinjiang/china-to-push-cultural-blending-in-xinjiang-stability-push-idUSKCNOST0FB20151104>

¹⁹⁸ Michael Martina “China sentences nine to death for terrorism in Xinjiang” *Reuters*, 2014, liepos 5, žiūrėta 2018 10 16, <https://www.reuters.com/article/us-china-xinjiang/china-sentences-nine-to-death-for-terrorism-in-xinjiang-idUSKBNOEGOPA20140605>

¹⁹⁹ “Xinhua Insight: Fighting terrorism a long-term challenge for China” *China.org.cn*, 2013, lapkričio 26, žiūrėta 2018 10 11, http://www.china.org.cn/china/Off_the_Wire/2013-11/26/content_30712888.htm

²⁰⁰ Ferdon Pattar “Terrorism has no place in Xinjiang” *China Daily*, 2013, liepos 5, žiūrėta 2018 10 12, http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2013-07/05/content_16731117.htm

²⁰¹ Ben Blanchard and Tom Miles “China mounts publicity campaign to counter criticism on Xinjiang” *Reuters*, 2018, spalio 2, žiūrėta 2018 10 16, <https://www.reuters.com/article/us-china-xinjiang/china-mounts-publicity-campaign-to-counter-criticism-on-xinjiang-idUSKCN1MCOI6>

daugelio pavyzdžiu kaip Kinija siekia gelbėti Sindziange vykdomos saugumo politikos įvaizdį užsienio ir vietos žiniasklaidoje. Dažnai siekiant susieti Sindziango terorizmą su globaliu terorizmu, teigiama, jog Sindziangas gali tapti Kinijos Libija ar Sirija, dėl to griežtos politinės priemonės Kinijoje yra pateisinamos.

Galima daryti išvadą, jog žiniasklaida atlieka reikšmingą vaidmenį saugumizuojant Sindziango uigūrų tapatybę per terorizmo diskursą Kinijoje. Lyginamasis Vakarų ir Kinijos žiniasklaidos tyrimas atskleidė, jog Kinijos žiniasklaida formuoja uigūrų kaip pažeidžiamos grupės įvaizdį, kuris pateisina, jog Kinijos valdžia griežtai reglamentuoja religines praktikas, perauklėjimo centrų veiklą, viską darydama tam, kad pastarieji nebūtų paveikti terorizmo ir neužsiimtų teroristine veikla, kuomet Vakaruose uigūrai taip pat vertinami kaip pažeidžiama grupė, tačiau atkreipiamas dėmesys į tai, jog jiems grėsmę kelia ne teroristai, kurie siekia juos prisivilioti per religines ir separatistines idėjas, o valdžia remiama hanų daugumos. Lyginamoji žiniasklaidos analizė taip pat atskleidė skirtingą požiūrį į tokius aspektus kaip hanifikacija, Rytų Turkestano islamo judėjimo ir Uigūrų pasaulio kongreso veiklą, Sindziango militarizaciją, Švietimo centrų/perauklėjimo stovyklų veiklą. Visa tai parodo, jog funkcinis aktorius atlieka reikšmingą vaidmenį formuojant ne tik kaip suvokiame terorizmo naratyvą Sindziange, bei kaip vertiname šios problemos aspektus, jų reikšmę problemai.

IŠVADOS

1. Galima teigti, jog konvencinės saugumo teorijos ne visada paaiškina kompleksiškus saugumo procesus vykstančius šiandien. Etatocentristine perspektyva paremta saugumo koncepcija dėl siauros pozityvistinės analizės ir kartu naudojamos objektyvistinės ontologijos nėra tinkama analizuojant tokias saugumo problemas kaip vidiniai konfliktai, pabėgėlių krizė ir terorizmas, nes šių problemų analizėje svarbu įvertinti vertybinius ir žmogiškuosius faktorius bei jų įtaką problemai. Tradicinių saugumo teorijų metodologiniai apribojimai, skatina saugumo problemų analizei rinktis kritines saugumo teorijas. Kompleksiškai analizuojant Kopenhagos, Velso saugumo mokyklų ir Feministinių saugumo studijų teorijas, buvo išsiaiškinta kaip reflektivistinė epistemologija padeda tinkamai pritaikyti vertybes ir remiantis tokiais sąvokomis kaip individas, valstybė, socialinė struktūra, grėsmė, socialinės interakcijos, tapatybė ir galios santykiai, giliau pažvelgti į problemą ir geriau suvokti socialinį bei politinį kontekstą. Šio konteksto suvokimas svarbus, nes tik per praktikos refleksiją galima pažinti problemą ne tokia, kokią ją norime matyti teoriniame lygmenyje, bet tokia kokia ji egzistuoja empirinėje realybėje.
2. Nors Sindziango teritorijoje nuo senų laikų gyvenę musulmonų uigūrai sudarė etninę daugumą regione, tačiau dėl istorinių aplinkybių jie neturėjo galimybių įtvirtinti tautinės valstybės pagrindų. Sindziango regionas ir jame gyvenantys uigūrai buvo naudojami kaip politinis įrankis tarpvalstybiniuose santykiuose. XX a. pradžioje Sindziangas buvo Rusijos naudojamas kaip marionetinė valstybė. Tačiau net išsilaisvinus iš Rusijos įtakos Sindziangas pateko į Kinijos įtakos zoną, kurioje uigūrus buvo siekiama asimiliuoti naudojantis represijomis, žudymais ir kitokiais kankinimais, nes pastarųjų tapatybė ryškiai skyrėsi nuo daugumos hanų tapatybės, kuri vyrauja Kinijoje. Todėl Kinijos valdžia ilgą laiką regione vykdė hanifikaciją ir nors regionui buvo suteikta autonomija, tai tebuvo emancipacijos iliuzija, nes uigūrai neteko galimybių apginti žmogiškųjų teisių ir laisvių. Šios istorinės ir politinės aplinkybės lėmė, jog Kinijos hanų daugumos valdžia tapo pagrindiniu saugumo aktoriumi, kuris kontroliuoja saugumo naratyvą regione.
3. Remiantis socialinių interakcijų ir galios santykių tarp Sindziango uigūrų ir Kinijos valdžios analize, galima daryti išvadą, jog daugumoje tirtų sektorių ryškus galios santykių netolygumas atskleidžia žmogaus saugumo problemą Sindziange. Kariniame sektoriuje pastebima kaip Kinijos valdžia išnaudoja uigūrus nacionalinėms reikmėms, kaip pavyzdžiui branduolinių ginklų

bandymams, kurie sukėlė aukštesnį mirtingumą ir sveikatos defektų pasireiškimą bendruomenei. Analizėje taip pat išryškėjo kaip Kinija militarizuoja regioną, per 2016-2017 m. išlaidos šiam procesui išaugo 92,8 proc. Regione aktyviai veikia Liaudies išlaisvinimo armija, sukarintas Sindziangos gamybos ir statybos korpusas ir Liaudies ginkluotos policijos pajėgos. Šiuose dariniuose hanams skiriamos daugiau galios turinčios pozicijos. Uigūrų reprezentacijos trūkumas matomas ir politiniame sektoriuje. Teisiniai pokyčiai regione 2008-2009 m., įvestos sugriežtintos direktyvos, reguliacijos ir įstatymai, leido persekioti uigūrus, varžyti religinę laisvę ir saugumizuoti jų tapatybę. Tuo tarpu 2014 m. vykdyta “Stipraus smūgio” politinė kampanija sudarė palankias sąlygas apkaltinti uigūrus teroristine, separatiste ar ekstremistine veikla dėl jų aprangos, religinės praktikos, perkamų prekių, privačių pokalbių ar viešų pasisakymų prieš komunistinės valdžios politiką. Šie pokyčiai lėmė, jog nuo 2008 iki 2017 m. Sindziange užfiksuotas areštų augimas siekia 306 proc., o 2017 m. daugiau nei dešimtys tūkstančių uigūrų išsiųsti į “politinio švietimo centrus”, kuriuose jie per kankinimus verčiami išpažinti Kinijos komunistinę valdžią ir atsisakyti uigūriškos tapatybės.

4. Sindziango uigūrų ir Kinijos santykių analizėje taip pat išryškėja kaip Kinijos valdžia pateikia ekonominio ir socialinio saugumo priemonės siekdama parodyti, jog kovoje su terorizmu regione ji neatmeta žmogiškojo faktoriaus. Tačiau kaip paaiškėja Kinijos valdžia pasitelkia atitinkamą naudojamų priemonių interpretaciją. Viena vertus, Kinija, vertindama Sindziango ekonominį potencialą dėl naftos, anglies ir dujų išteklių, teigia skatinanti infrastruktūros plėtrą regione ir mažinanti socioekonominę atotrūkį tarp hanų ir uigūrų. Kita vertus, valdžios vykdytos ekonomikos vystymosi programos daugiau padėjo regione apsigyvenusiems hanams, nei vietiniams uigūrams. Verta pastebėti, kai kurių socialinio ir ekonominio saugumo priemonių diegimas paskatino uigūrus jaustis nesaugiai. Tokios priemonės kaip Sezamo socialinė kredito sistema naudojama uigūrų sekimui ir kontrolei (stebėjimo kamerų tinklas, patikros postai, sekami komunikacijos kanalai, klausomi privatūs pokalbiai ir t.t.), “Skynet” saugumo sistema (stebinti gyventojus viešose vietose ir religinių veikėjų namuose visą parą naudojant veido atpažinimo technologiją), prisidengimas sveikatos patikra, renkant uigūrų biometrinius duomenis. Visa tai prisideda prie to, jog valdžia disponuojamą jautrią informaciją gali panaudoti terorizmo pretextui areštuodama ir įkalindama uigūrus. Pastarųjų tapatybės pažeidžiamumą atskleidžia ir socialinio sektoriaus analizė, kurioje pastebima, jog per hanifikaciją drastiškai pakito regiono etninė sudėtis - uigūrų procentas Sindziango populiacijoje sumažėjo perpus, o hanų išaugo 8 kartus. Kinijos valdžia sudarė tvirtus

pagrindus sinifikacijai. Jos vykdymas sudarė sąlygas hanų daugumai užimti valdančiąsias pozicijas Sindziange ir lengviau dehumanizuoti uigūrus teisiniame lygmenyje

5. Kritinėse saugumo studijose akcentuojama emancipacija Sindziango uigūrams yra kur kas daugiau nei Rytų Turkestando nepriklausomos valstybės ambicijos. Uigūrai susidurdami su jų tapatybės saugumizavimo pasekmėmis: masiniais etninės mažumos politiniais persekiojimais, stebėjimu, areštais, įkalinimais ir priverstinėmis perauklėjimo stovyklomis, siekia išsilaisvinti nuo Kinijos komunistinės valdžios priespaudos. Žmogaus saugumo koncepcija atskleidžia kaip reikšminga Sindziango uigūrams yra užsitikrinti saugumą, žmogaus teisių ir laisvių apsaugą bei užkirsti kelią diskriminacijai politinių sprendimų priėmimo procese. Tačiau tol kol uigūrų tapatybė saugumizuojama, naudojantis terorizmo naratyvu, ir nelygūs galios santykiai tarp hanų ir uigūrų palaikomi įstatymais, tol pilietybė pateisins valdžios naudojamą smurtą prieš uigūrus.
6. Lyginamasis Vakarų ir Kinijos žiniasklaidos tyrimas atskleidė, jog nors pastarosios pateikia alternatyvias terorizmo Sindziange versijas, tačiau jas vienija tai, jog jos abi terorizmo Sindziange atveju vertina uigūrų pažeidžiamumą. Kinijos žiniasklaida formuoja šį įvaizdį, tam, kad pateisintų Kinijos valdžios veiksmus. Siekdama suformuoti teorizmo naratyvą remdamasi, jog Kinijos valdžia daro viską tam, kad etniniai uigūrai nebūtų paveikti terorizmo ir neužsiimtų teroristine veikla. Tuo tarpu Vakaruose siekiama atkreipti dėmesį, jog uigūrams grėsmę kelia Kinijos valdžia, kuri etninį nesutarimą paverčia teorizmo kaltinimais uigūrams. Žinoma, daugiausiai lyginamasis tyrimas atskleidė kaip skiriasi požiūris į terorizmo naratyvą Sindziange, remiantis alternatyvių kai kurių aspektų pateikimu: hanifikacija Vakaruose vertinama kaip valdžios migracijos politika skatinanti didelio masto hanų migraciją į Sindziangą, kuri iškraipė uigūrų kultūrą ir pablogino jų situaciją darbo rinkoje, o Kinija šį procesą pateikia kaip valdžios investiciją į Sindziangą, skatinant specialistų migraciją į regioną; Rytų Turkestando islamistinis judėjimas Vakarų kur kas dažniau įvardijamas kaip grupė kovojanti už regiono nepriklausomybę, tuo tarpu Kinijoje šią organizaciją įvardija kaip teroristinę ir turinčią ryšių su Al Qaeda; Militarizaciją Vakarai vertina kaip reiškinį, skatinantį uigūrų persekiojimą ir kalinimą, o Kinija karinių darinių veiklą pateikia kaip ne tik gynybinę, bet ir šviečiamąją, skatinant uigūrus priimti modernią hanų kultūrą ir atsisakyti religinio ekstremizmo; Perauklėjimo stovyklos/ Švietimo centrai Vakaruose vertinami, kaip prievartinis uigūrų perauklėjimas, verčiant išpažinti komunistinės ideologijos viršenybę, o Kinijos žurnalistai traktuoja šias stovyklas kaip švietimo centrus ir galimybę uigūrams savanoriškai įgauti tinkamą išsilavinimą, kuris leistų jiems tapti pilnaverčiais visuomenės nariais.

7. Žmogaus saugumu koncepcijos panaudojimas saugumo diskurse leido atskleisti ne tik uigūrų etninės mažumos pažeidžiamumą, bet ir Kinijos kuriamą saugumo diskurso prasmę. Šio diskurso formavime Kinija koncentruojasi ties komunistinės tautos pagrindu kaip saugumo objektu, tuo tarpu visi veiksniai skaldantys santvarką identifikuojami kaip grėsmė. Šiame darbe pateikiamas Sindziango uigūrų pavyzdys iliustruoja kaip valstybė gali manipuluoti saugumo diskursu, priskirdama jam atitinkamą reikšmę. Analizuojamu Sindziango uigūrų atveju dėl jų religinių, kultūrinių ir kalbinių ypatybių pastarieji išsiskiria savo kitoniškumu ir nepavaldumu komunistinei santvarkai, todėl valdžia, norėdama užkirsti kelią saugumo objekto skaldymui siekia, jog uigūrai, atsisakytų savo tapatybės. Kinija atitinkamai naudoja kovos su terorizmu naratyvą kaip pateisinimą prasmę saugumo diskurse.

BIBLIOGRAFINIŲ ŠALTINIŲ SĄRAŠAS:

1. Adile Ablet and Alim Seytoff "Authorities Testing Facial-Recognition Systems in Uyghur Dominated Xinjiang Region" *Radio Free Asia*, 2018, sausio 25, žiūrėta 2018 10 03, <https://www.rfa.org/english/news/uyghur/surveillance-01252018161603.html>
2. Adrian Zenz "China's Domestic Security Spending: An Analysis of Available Data" in *China Brief Volume*, 18 Issue: 4, žiūrėta 2018 10 03, <https://jamestown.org/program/chinas-domestic-security-spending-analysis-available-data/>
3. Adrian Zenz and James Leibold "Chen Quanguo: The Strongman Behind Beijing's Securitization Strategy in Tibet and Xinjiang" in *China Brief Volume*: 17 Issue: 12 (2017), žiūrėta 2018 10 01, <https://jamestown.org/program/chen-quanguo-the-strongman-behind-beijings-securitization-strategy-in-tibet-and-xinjiang/>
4. Adrien Morin „Is China's Counterterrorism Policy in Xinjiang Working?" *The Diplomat*, 2017 vasaris, žiūrėta 2018 10 01, <https://thediplomat.com/2017/02/is-chinas-counterterrorism-policy-in-xinjiang-working/>
5. Aleksandar Fatić "Conventional and unconventional - 'hard' and 'soft' security: the distinction" *SEER: Journal for Labour and Social Affairs in Eastern Europe*, Vol. 5, Nr. 3, October(2002).
6. Amy H. Liu and Kevin Peters "The Hanification of Xinjiang, China: The Economic Effects of the Great Leap West" in *Studies in Ethnicity and Nationalism*, Vol. 17, Nr. 2 (2017).
7. Andrew Linklater, "Neo-realism in Theory and Practice", in *International Relations Theory Today*, ed. Ken Booth et al. (Cambridge: Polity, 1995).
8. Anna Tickner, *Gender and International relations feminist perspectives on achieving global security* (New York: Columbia University Press, 1992).
9. "Anti-terror efforts Xinjiang's priority" *China Daily*, 2009, rugpjūčio 4, žiūrėta 2018 10 12, http://www.chinadaily.com.cn/video/2009-08/04/content_8520352.htm
10. "A Quick Guide to China's Sesame Credit" *Angrymoo*, 2017, lapkričio 22, žiūrėta 2018 09 30, <https://angrymoo.com/sesame-credit-summary/>

11. Arthur Dominic Villasanta „China’s Armed Police and Soldiers Aim to Strike Fear among Muslims in Xinjiang”, *China Topix*, 2017, vasario 19, žiūrėta 2018 09 29,
<http://www.chinatopix.com/articles/111663/20170219/china-armed-police-soldiers-stage-massive-show-force-muslim.htm>
12. Barry Buzan, Ole Wæver and Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis* (Boulder: Lynne Rienner, 1998).
13. Barry Buzan, *People, States and Fear* (United Kingdom: ECPR Press, 2016).
14. Barry Buzan, *The Arms Dynamic in World Politics* (Boulder: Lynne Rienner, 1998).
15. Beina Xu, Holly Fletcher and Jayshree Bajoria “The East Turkestan Islamic Movement (ETIM)” *Council on foreign relations*, 2014, rugsėjo 4, žiūrėta 2018 09 26,
<https://www.cfr.org/background/east-turkestan-islamic-movement-etim>
16. Ben Hillman “China’s dangerous ethnic policies in Xinjiang” *East Asia Forum*, 2017, birželio 12, žiūrėta 2018 09 25,
<http://www.easiaforum.org/2017/06/12/chinas-dangerous-ethnic-policies-in-xinjiang/>
17. Ben Blanchard and Tom Miles “China mounts publicity campaign to counter criticism on Xinjiang” *Reuters*, 2018, spalio 2, žiūrėta 2018 10 11,
<https://www.reuters.com/article/us-china-xinjiang/china-mounts-publicity-campaign-to-counter-criticism-on-xinjiang-idUSKCN1MC0I6>
18. „China: Big Data Fuels Crackdown in Minority Region” *Human rights watch*, 2018, vasario 26, žiūrėta 2018 09 15,
<https://www.hrw.org/news/2018/02/26/china-big-data-fuels-crackdown-minority-region>
19. “China combats terror, protects rights with new law” *China.org.cn*, 2016, vasario 26, žiūrėta 2018 10 14, http://www.china.org.cn/china/2016-02/26/content_37886212.htm
20. “China. Events of 2017” *Human rights watch, World report* 2018, žiūrėta 2018 09 15,
<https://www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/china-and-tibet>
21. “China slashes foreign media for smearing anti-terror measures in Xinjiang” *China.org.cn.*, 2018, rugpjūčio 14, žiūrėta 2018 10 16,
http://www.china.org.cn/world/2018-08/14/content_58716838.htm
22. “China Xinjiang Daily editor sacked after 'anti-terror criticism'” *BBC*, 2015, lapkričio 5, žiūrėta 2018 10 05, <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-34698468>
23. “Chinese Xinjiang Muslims 'fighting with IS' “ *BBC*, 2015, kovo 11, žiūrėta 2018 10 07,
<https://www.bbc.com/news/world-asia-china-31760257>

24. Cohn Carol, Felicity Hill, Sara Ruddick “The relevance of gender for eliminating weapons of mass destruction” *The Weapons of Mass. Destruction Commission Papers* No. 38 (2005).
25. “Corps plays key role in fight against terror” *China Daily*, 2014, spalio 6, žiūrėta 2018 09 30, http://www.chinadaily.com.cn/china/2014-10/06/content_18699560.htm
26. “Critical Approaches to Security in Europe: A Networked Manifesto” *Security Dialogue* Vol. 37, Nr. 4, December (2006).
27. “Criminal Arrests in Xinjiang Account for 21% of China’s Total in 2017” *Chinese human right defenders*, 2018, liepos 25, žiūrėta 2015 09 30, <https://www.nchrd.org/2018/07/criminal-arrests-in-xinjiang-account-for-21-of-chinas-total-in-2017/>
28. Cui Jia and An Baijie “Terror law called for after Xinjiang attack” *China Daily*, 2013, liepos 9, žiūrėta 2018 10 10, http://www.chinadaily.com.cn/china/2013-07/09/content_16749157.htm
29. David A. Baldwin “Security Studies and the End of the Cold War. World Politics” *World politics* Vol. 48, No. 1(1995).
30. David A. Baldwin “The Concept of Security” *Review of International Studies* Nr.23 (1997)
31. “Doubts over China government claims on Xinjiang attack” *BBC*, 2013, balandžio 26, žiūrėta 2018 10 08, <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-22319579>
32. Dru C. Gladney “Internal Colonialism and China’s Uyghur Muslim Minority” *Regional Issues, Isim Newsletter*, 1/98(1998): 1., žiūrėta 2018 08 22, <https://core.ac.uk/download/pdf/15604398.pdf>
33. Dru C. Gladney “Representing Nationality in China: Refiguring Majority/Minority Identities’.” in *The Journal of Asian Studies* 53 /1 (1994).
34. Emily Feng “Security spending ramped up in China’s restive Xinjiang region” *Financial times*, 2018, kovo 12, žiūrėta 2018 09 27, <https://www.ft.com/content/aa4465aa-2349-11e8-ae48-60d3531b7d11>
35. Ferdon Pattar “Terrorism has no place in Xinjiang” *China Daily*, 2013, liepos 5, žiūrėta 2018 10 12, http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2013-07/05/content_16731117.htm
36. Gaan Narottam “Critical security studies: Emancipatory challenges” *Journal of international affairs*, 14(1)(2010).
37. Hans Kelsen. *Collective Security under International Law.* (Washington DC: United States Government Printing Office, 1957).

38. Harem R. Rafeeq “Copenhagen school versus Welsh School of security studies”(2016), žiūrėta 2018 08 25,
http://www.academia.edu/31516026/Copenhagen_school_versus_Welsh_School_of_security_studies
39. Hitoshi Nasu “The Expanded Conception of Security and International Law: Challenges to the UN Collective Security System” *Amsterdam Law Forum*, Vol. 3, Nr. 3 (2011).
40. “Interview with Xinjiang government chief on counterterrorism, vocational education and training” *China Daily*, 2018, spalio 17, žiūrėta 2018 10 09,
<http://www.chinadaily.com.cn/a/201810/17/WS5bc68c76a310eff303282c6f.html>
41. “Islamic militant group 'behind Xinjiang attacks” *BBC*, 2011, rugsėjo 8, žiūrėta 2018 10 07,
<https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-14834042>
42. James M. Lutz, *Terrorism: Origins and Evolution* (New York: Palgrave, 2005).
43. John Ruwitch, Michael Martina and Christian Shepherd “China's Xi calls for 'great wall of iron' to safeguard restive Xinjiang” *Reuters*, 2017, kovo 10, žiūrėta 2018 10 08,
<https://www.reuters.com/article/us-china-security-xinjiang/chinas-xi-calls-for-great-wall-of-iron-to-safeguard-restive-xinjiang-idUSKBN16H04J>
44. Joy. R. Lee. “The Islamic Republic Of Eastern Turkestan And The Formation Of Modern Uyghur Identity In Xinjiang.” (Magistro baigiamasis darbas, Kansas State University Manhattan, 2006).
45. Josh Ye “Massive show of force staged in China’s Xinjiang region after terrorist attack” *South China Morning Post*, 2017, vasario 17, žiūrėta 2018 10 04,
<https://www.scmp.com/news/china/policies-politics/article/2071788/massive-show-force-stage-d-chinas-xinjiang-region-after>
46. Julia Famularo “How Xinjiang Has Transformed China’s Counterterrorism Policies” *The National Interest*, 2015, rugpjūčio 26, žiūrėta 2015 09 30,
<https://nationalinterest.org/feature/how-xinjiang-has-transformed-china%E2%80%99s-counterterrorism-13699?page=0%2C1>
47. Keith Krause and Michael C. Williams *Critical security studies concept*(London: UCL Press, 2002).
48. Ken Booth, *Critical Security Studies and World Politics*(USA: Lynne Rienner, 2005).
49. Ken Booth “Security and Emancipation” in *Review of International Studies*, 17(4)(1991).
50. Ken Booth, *Theory of World Security*(Cambridge: Cambridge University Press, 2007).

51. K. Warikoo, *Religion and Security in South and Central Asia* (New York: Routledge, 2011).
52. Lizzie Deardan “China bans Islamic baby names in Muslim majority Xinjiang province” *Independent*, 2017, balandžio 25, žiūrėta 2018 09 30,
<https://www.independent.co.uk/news/world/asia/china-ban-islamic-baby-names-muslim-xinjiang-province-uyghurs-burqa-islam-jihad-human-rights-a7700646.html>
53. Matt McDonald “Emancipation and critical terrorism studies” in *European Political Science*, 6(3), September (2007).
54. Megha Rajagopalan and Ben Blanchard “China's military on mission to bring 'modern civilization' to Xinjiang” *Reuters*, 2015, liepos 1, žiūrėta 2018 10 18,
<https://www.reuters.com/article/us-china-xinjiang/chinas-military-on-mission-to-bring-modern-civilization-to-xinjiang-idUSKCN0PB3OT20150701>
55. Megha Rajagopalan and Ben Blanchard “China to push cultural 'blending' in Xinjiang stability push” *Reuters*, 2015, lapkričio 4, žiūrėta 2018 10 16,
<https://www.reuters.com/article/us-china-xinjiang/china-to-push-cultural-blending-in-xinjiang-stability-push-idUSKCN0ST0FB20151104>
56. Michael Clarke “Xinjiang’s “transformation through education” camps” *The Interpreter*, 2018, gegužės 25, žiūrėta 2018 09 30,
<https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/xinjiangs-transformation-through-education-camps>
57. Michael Martina “Beijing blames 'anti-China forces' for criticism of its Xinjiang policy” *Reuters*, 2018, rugpjūčio 14, žiūrėta 2018 10 11,
<https://www.reuters.com/article/us-china-rights-un-uyghurs-policies/beijing-blames-anti-china-forces-for-criticism-of-its-xinjiang-policy-idUSKBN1KZ06E>
58. Michael Martina “China sentences nine to death for terrorism in Xinjiang” *Reuters*, 2014, liepos 5, žiūrėta 2018 10 16,
<https://www.reuters.com/article/us-china-xinjiang/china-sentences-nine-to-death-for-terrorism-in-xinjiang-idUSKBN0EG0PA20140605>
59. Ming T. Wong “Xinjiang and China’s National Security: Counter-Terrorism or Counter-Separatism?” (Strateginis mokslinių tyrimų projektas, U.S. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 2003).
60. Mitch Moxley “Fear and Loathing at the China Daily” *The Atlantic*, 2013, rugpjūčio 3, žiūrėta 2018 09 15,

<https://www.theatlantic.com/china/archive/2013/08/fear-and-loathing-at-the-china-daily/278334/>

61. “New road exemplifies Xinjiang prosperity, stability drive” China.org.cn, 2014, liepos 5, žiūrėta 2018 10 10, http://www.china.org.cn/china/2014-07/05/content_32865469.htm
62. Nichola Fuller “Xinjiang: The History and Context of modern issues” in *Undergraduate Research Journal of History, Indiana University, South Bend*, Vol. 6 (2016).
63. Nithin Coca “China's Xinjiang surveillance is the dystopian future nobody wants”, *Engadget*, 2018, spalio 1, žiūrėta 2018 10 01, <https://www.engadget.com/2018/02/22/china-xinjiang-surveillance-tech-spread/?guccounter=1>
64. Ole Waever, *Securitisation And Desecuritisation* (New York: Columbia University Press, 1995).
65. Paul D. Williams, *Security studies: an introduction*. (New York: Routledge, 2008).
66. Petr Suchý “Role of Security and Strategic Studies Within International Relations Studies” *Obrana a strategie*, nr.2 (2003): 8, žiūrėta 2018 08 20, http://www.mocr.army.cz/mo/obrana_a_strategie/2-2003eng/suchy.pdf
67. Richard Wyn Jones, “On Emancipation: Necessity, Capacity and Concrete Utopias” in *Critical Security Studies and World Politics*, ed. Ken Booth (London: Lynne Rienner Publishers, 2004).
68. Richard Wyn Jones, *Traditional and Critical Security Studies* (USA: Lynne Rienner, 1999).
69. “Slandering Xinjiang as “no rights zone” against fact, Chinese official told UN panel “ *China.org.cn*, 2018, rugpjūčio 14, žiūrėta 2018 10 11, http://www.china.org.cn/world/Off_the_Wire/2018-08/14/content_58692067.htm
70. State Council information office. The People’s Republic of China, žiūrėta 2018 09 08, <http://english.scio.gov.cn/index.htm>
71. Summer Nicole “Reconceptualizing Human Security: A Feminist Perspective “ (Magistro baigiamasis darbas, Appalachian State University, 2012).
72. Tara McCormack, *Critique, Security and Power: the political limits to emancipatory approaches*. (New York: Routledge, 2010).
73. “UN 'alarmed' by reports of China's mass detention of Uighurs” BBC, 2018, rugpjūčio 31, žiūrėta 2018 10 09, <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-45364689>
74. “Uyghurs and the Xinjiang conflict“ Georgetown University, žiūrėta 2018-09-05, <https://apps.cndls.georgetown.edu/projects/borders/exhibits/show/the-xinjiang-conflict/exhibit/a-soviet-puppet-state>

75. “Uyghurs and the Xinjiang conflict“ Georgetown Univeristy, žiūrėta 2018-09-05,
<https://apps.cndls.georgetown.edu/projects/borders/exhibits/show/the-xinjiang-conflict/exhibit/power-struggles--china-and-the>
76. Warner Brown “A map of China, by stereotype”*Foreign policy*, 2014, kovo 4, žiūrėta 2018 09 15, <https://foreignpolicy.com/2014/03/04/a-map-of-china-by-stereotype/>
77. “Xinhua Insight: Fighting terrorism a long-term challenge for China” *China.org.cn*, 2013, lapkričio 26, žiūrėta 2018 10 11,
http://www.china.org.cn/china/Off_the_Wire/2013-11/26/content_30712888.htm
78. “Xinhua Insight: China wages "regular" war on terrorism”*China.org.cn*, 2014, gegužės 25, žiūrėta 2018 10 16,
http://www.china.org.cn/china/Off_the_Wire/2014-05/25/content_32485712.htm
79. ” Xinhua Insight: China wages "people's war" on terrorism”*China.org.cn*, 2015, sausio 5, žiūrėta 2018 10 16,
http://www.china.org.cn/china/Off_the_Wire/2015-01/05/content_34480512.htm
80. “Xinhua Insight: China wages integrated anti-terrorism war”*China.org.cn*, 2014, gegužės 31, žiūrėta 2018 10 16,
http://www.china.org.cn/china/Off_the_Wire/2014-05/31/content_32543566.htm
81. “Xinhua Insight: Fighting terrorism a long-term challenge for China”*China.org.cn*, 2013, lapkričio 26, žiūrėta 2018 10 11,
http://www.china.org.cn/china/Off_the_Wire/2013-11/26/content_30712888.htm
82. “Xi pledges better governance in Xinjiang”*China.org.cn*, 2014, gegužės 30, žiūrėta 2018 10 10,
http://www.china.org.cn/china/2014-05/30/content_32530805.htm
83. “Xinjiang anti-terrorism campaign effective, say experts “ *China.org.cn*, 2014, birželio 17, žiūrėta 2018.10.14, http://www.china.org.cn/china/2014-06/17/content_32692936.htm
84. “Xinjiang: China jails 20 for terrorism and separatism”BBC, 2012, rugpjūčio 2, žiūrėta 2018 10 09, <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-19099406>
85. “Xinjiang profile - full overview”BBC, 2016, lapkričio 17, žiūrėta 2018.09.20,
<https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-16913494>
86. “Xinjiang riot hits regional anti-terror nerve” *China Daily*, 2009, liepos 18, žiūrėta 2018 10 12,
http://www.chinadaily.com.cn/china/2009-07/18/content_8445811.htm

87. Zhu Zhe and Lei Xiaoxun “Xinjiang official vows to keep fighting terrorism” *China Daily*, 2009, sausio 8, žiūrėta 2018 10 10,
http://www.chinadaily.com.cn/regional/2009-01/08/content_7377776.htm
88. Zunyou Zou, *Chinese Strategy for De-radicalization*(New york: Routledge, 2017)

SANTRAUKA

Šiame darbe remiamasi šiandien aktualia terorizmo diskurso problema. Vykstant pokyčiams tarptautinėje politinėje erdvėje, tokiems kaip Sovietų Sąjungos žlugimas, postsovietinių šalių demokratizacija ir ekonominė liberalizacija, vidinės kilmės konfliktai, rugsėjo 11-osios įvykiai JAV, atsirado suvokimas, jog etatistinė saugumo logika nebėra tokia patikima. Atsiradusi kritinių saugumo studijų alternatyva paskatino analizuoti šiuolaikines saugumo problemas, tokias kaip terorizmo diskursas, remiantis žmogaus analizės lygmeniu ir praktikos refleksija. Buvo suvokta, jog kritinės analizės pagrindas leidžia geriau suvokti problemos kilmę, pobūdį, atrasti tinkamesnius sprendimo būdus.

Darbe terorizmo diskurso panaudojimo Kinijos saugumo politikoje Sindziango regione problema sprendžiama atliekant sistemingą terorizmo naratyvo kritinę analizę. Taip pat iškeliami tokie uždaviniai: 1. Analizuojant Kopenhagos, Velso saugumo mokyklų ir Feministinių saugumo studijų teorijas, apibrėžti kritinio saugumo sampratą ir esminius principus. 2. Remiantis kritinių saugumo teorijų samprata ir principais suformuoti kritinį pagrindą terorizmo diskurso Sindziange refleksijai. 3. Išanalizuoti politinę Sindziango uigūrų situaciją bei Sindziango regione vykdomą Kinijos saugumo politiką, remiantis kariniais, politiniais, socialiniais ir ekonominiais saugumo sektoriais. 4. Atlikti Vakarų ir Kinijos žiniasklaidos straipsnių lyginamąją analizę, įvertinti funkcinio akto įtaką Sindziango saugumizacijai.

Remiantis rasta medžiaga tyrimui pasirinkti atitinkami tyrimo metodai, tokie kaip: turinio analizės metodas, atvejo studijos metodas ir lyginamasis metodas. Visų šių metodų visuma padeda sukurti kokybinę pridėtinę vertę terorizmo diskurso problemos tyrimui.

Problemos analizei darbe naudojama struktūra paremta dviem dalimis. Pirmoji dalis skirta kritinių saugumo teorijų išvalgoms, esminiams principams ir kritinio refleksijos pagrindo pateikimui. Antroje dalyje pateikiama praktinio Sindziango regiono atvejo analizė.

Kritinių saugumo studijų pagrindu paremta analizė atskleidžia žmogaus saugumo koncepcijos įtaką terorizmo diskurso analizėje. Remiantis epistemologiniu reflektyvizmu ir ontologiniu subjektyvizmu pastebėta kaip Kinijos valdžios ir Sindziango uigūrų galios santykių disbalansas lemia sisteminį smurtą prieš uigūrus. Kinijos saugumo politikos analizė Sindziango regione atskleidė, jog uigūrai kaip etninė grupė susiduria ne tik su diskriminacija, bet ir areštais, įkalnimais bei įvairiais žmogaus teisių ir laisvių suvaržymais. Reikšminga paminėti, jog Kinijos valdžia, saugumizuodama uigūrų tapatybę, panaudoja terorizmo diskursą kaip nacionalinės politikos priemonę terorizuoti uigūrų kilmės piliečius.

Raktiniai žodžiai: Terorizmo diskursas, kritinės saugumo studijos, žmogaus saugumo koncepcija, tapatybės saugumizacija.

SUMMARY

This work is based on the current issues of terrorism discourse. The changes in the international political environment, such as the collapse of the Soviet Union, the democratization and economic liberalization of post-Soviet countries, the conflicts of internal origin and the September 11 event in the United States, have helped to perceive that the ethical security logic is no longer fully reliable. There is a need for critical security studies alternative, which could lead the analysis of contemporary issues, such as the discourse of terrorism, based on the level of human analysis and the reflection of practice. It was perceived that the basis of critical analysis allows better understanding of the origin and nature of the problem and finding more suitable solutions.

The problem of using terrorism discourse in China's security policy in the region of Xinjiang is addressed by a systematic critical analysis of terrorism narrative. The tasks of this study are set out as: 1. By analysing the theories of Copenhagen, Welsh Security Schools and Feminist Security Studies, define the concept of critical security and its fundamental principles; 2. Based on the concept and principles of critical security theories, form the critical basis for the reflection on terrorism discourse in Xinjiang; 3. Analyse the political situation of Xinjiang Uyghurs and its ongoing security policy in China on the basis of military, political, social and economic security sectors; 4. Conduct the comparative analysis of Western and Chinese media articles and define the influence of the reference actor on the security of Xinjiang.

Based on the research material, appropriate research methods are chosen for the study, such as: content analysis method, case study method and comparative method. The wide range of methods used helps to create added value of the study on the problematics of terrorism discourse.

The structural analysis of the problem in this work is based on a two-part structure. The first part deals with insights from critical security theories, essential principles and the presentation of the basis for critical reflection. The second part provides an analysis of the practical case study in Xinjiang region.

An analysis based on critical security studies reveals the impact of the human security concept on the analysis of terrorism discourse. On the basis of epistemological reflectiveness and ontological subjectivity, the imbalance between the Chinese government and the Xinjiang Uyghur power relationship has been observed as a result of systematic violence against Uyghurs. The analysis of China's security policy in the region of Xinjiang revealed that Uyghur as an ethnic group faces not only discrimination but also arrests, imprisonments and various constraints on human rights and freedoms. It is worth mentioning that the Chinese authorities use the discourse of terrorism as a national policy tool to terrorize Uyghurs' citizens by securitizing Uyghur identity.

Keywords: Terrorism discourse, critical security studies, concept of human security, identity security.

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO SENATAS

NUTARIMAS

DĖL MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO STUDIJŲ REZULTATŲ VERTINIMO TVARKOS, PATVIRTINTOS SENATO 2012 M. KOVO 16 D. NUTARIMU NR. 1SN-30, PAKEITIMO

2012 m. lapkričio 20 d. Nr. 1SN-10
Vilnius

Mykolo Romerio universiteto senatas n u t a r i a:

1. Pakeistii Mykolo Romerio universiteto studijų rezultatų vertinimo tvarkos, patvirtintos Senato 2012 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 1SN-30, 29, 37, 56 punktus ir juos išdėstyti taip:

„29. Už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą, nusirašinėjimą, plagijavimą ar bet kurios kitos formos akademinį nesąžiningumą, susijusį su studijų rezultatų vertinimu, studentas arba klausytojas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

29.1. Studento rašto darbas yra laikomas plagiatu jeigu:

29.1.1. Rašto darbas ar jo dalys yra parašytos pažodžiui perrašant kito autoriaus tekstą nenurodant šaltinio arba nurodant šaltinį, tačiau neišskiriant perrašyto teksto kabutėmis. Pažodinis kito autoriaus teksto perrašymas nenurodant šaltinio arba nurodant šaltinį, tačiau neišskiriant perrašyto teksto kabutėmis laikomas plagiatu, jei tokio teksto darbe yra daugiau nei pusė puslapio, t. y. 900 spaudos ženklų, įskaitant tarpus;

29.1.2. Rašto darbas ar jo dalys yra parašytos perfrazuojant kito autoriaus tekstą nenurodant šaltinio. Kito autoriaus teksto perfrazavimas nenurodant šaltinio laikomas plagiatu, jei tokio teksto darbe yra daugiau nei vienas puslapis, t. y. 1800 spaudos ženklų, įskaitant tarpus;

29.1.3. Rašto darbo tekste, lentelėse ar paveiksluose yra pateikiami duomenys nenurodant šaltinio (išskyrus tuos atvejus, kai duomenys yra surinkti paties autoriaus);

29.1.4. Rašto darbas buvo pristatytas ir gintas šioje ar kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje.

29.2. Tęstinių darbų atveju tekste turi būti nurodyta, kurios jo dalys yra paimitos iš ankstesnių to paties darbo autoriaus rašto darbų. Nenurodžius tęstinio darbo autorystės šalinimas iš Universiteto netaikomas.“

2. Patvirtinti „Patvirtinimo apie atlikto darbo savarankiškumą“ formą (pridedama).

Skelbiu šį Mykolo Romerio universiteto senato priimtą nutarimą.

UNIVERSITETO REKTORIUS

PROF. DR. ALVYDAS PUMPUTIS

Tvirtinu, kad šis Mykolo Romerio universiteto senato nutarimas yra autentiškas.

Senato pirmininkas

prof. dr. Vytautas Pakalniškis

Paskirstymas

- 1 – Originalas
- 1 – Studijų prorektoriui
- 1 – Mokslo ir tarptautinių ryšių prorektoriui
- 1 – Plėtros prorektoriui
- 1 – Infrastruktūros prorektoriui
- 1 – Kancleriui
- 1 – Kanceliarijos Juridiniam skyriui
- 1 – Mokslo centrai
- 1 – Akademinių reikalų centrai
- 1 – Komunikacijos ir rinkodaros centrai
- 1 – Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetui
- 1 – Socialinės informatikos fakultetui
- 1 – Socialinės politikos fakultetui
- 1 – Politikos ir vadybos fakultetui
- 1 – Teisės fakultetui
- 1 – Viešojo saugumo fakultetui
- 1 – Humanitarinių mokslų institutui

Rengė doc. dr. Diana Janušauskienė, prof. dr. Nijolė Burkšaitienė
6074, 6075

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ20 - -
Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas),

*(fakulteto / instituto, programos pavadinimas)*Studentas (-ė) _____,
(vardas, pavardė)

patvirtinu, kad šis rašto darbas / bakalauro / magistro baigiamasis darbas

” _____
_____“.

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

(parašas)

(vardas, pavardė)